

צ'בזטי מזהר"ן

קמא

דף עה: עו.: עו.

עם

ביאור חברותא
ללימוד בעיון

תורה סב

אמר שהמתמיד בלימוד ספרו יהיה נעשה איש כשר באמת
ובעל מה גדול כי יש בה עמקות נוראה שאין בשום ספר
(ה"מ שמו שמה)

ערה: ליקוטי

חדי ר' שמעון סא ויסב אלקים סב

מוהרר"ן

תורה אור
איוב לא (לה) מי יתן לי
שפע לי הן תוי שדי יעניני
וספר קתב איש ריבי:
קובלת יב (יב) ויתר מהפה
בני הנזר עשות ספרים
הרבה אין קץ ולתג הרבה
יגעת קשר:
שמות משפטים כד (יב)
ויאמר יודן אל משה עלה
אלי הנה הנה ישם ואמנה
לך את לתת האבן ותתורה
ותמצנה אשר קתבתי
לתורתם:

תהלים כ (ג) ישלה עזרך
מקדש ומציון יסעך:
איוב לא (לה) מי יתן לי
שפע לי הן תוי שדי יעניני
וספר קתב איש ריבי:
שמואל א-ב (ח) מקים מקדש
דל מאשפת ירים אביון
להושיב עם נדיבים וכסא
כבוד יחמלם פי ליוךד נצקו
אין וישת עליהם מביל:
איכה ד (א) איכה ויעם ונתב
ישגא בכתם העוב תשתכנה
אבני קודש בראש קל הוצות:
אבני יר (ט) אור צדיקים
ישקם ונר לרשעים יתן:
משלי כ (כו) נר יודך נשפת
אדם חשך כל חרירי קטן:
הבקוק ג (ב) יקוק שמעתי
שמעך ואמתי יקוק פלעך
בקרבי שנים תהיו בקרבי
שנים תודיעו ברוך רוח
תפוד:
משלי יא (יג) הולך רכיל
מגלה סוד ונאמן רוח מנסה
דבר:
איוב לו (לב) על כפים פסה
אור ויצו עליה במפני:
יחזקאל יא (ט) ויתנה ידי
אל הנביאים החיים שגא
ותקטמם קוב סוד עמי לא
יהיו וכתבם בית ישראל לא
יקתבו ואל אדמת ישראל לא
יבאו וידעתם כי אני אדני
יהוד:
משלי יא (יג) הולך רכיל
מגלה סוד ונאמן רוח מנסה
דבר:

תורה סב
שמות בשלה יג (יח) ויסב
אלהים את קדם ירך המדבר
ם סוף ותמשים עלו בני
ישראל מארץ מצרים:
רות ב (יד) ויאמר לה בעז
לעת האכל גשי הלם ואכלת
מן הלחם וקבלת פתך בחיקי
ותשם מצד הקוצרים ויצבט
לה קלי ותאכל ותשבע
ותמי:
בראשית ויגש מד (יח) ויגש
אליו והקדו ויאמר בי אדני
ידבר נא בעדך דבר באני
אדני ואל יתי אפיך בעבדך
כי כמות פסועה:
משלי ב (יט) קל באיה לא
ישונן ולא ישיגו ארחות
חיים:

בבחי' (משלי כ) נר ה' נשמת אדם. וכשנכללין יחד נעשה מהם
אור, ועיני נעשה שמוחה, בבחי' אור צדיקים ישמח :
וזה חדי ר' שמעון ואמר [כ"ג] **ה' שמעתי שמעך**
יראתי, תמון יאות הוי למידחל. כי הבקוק אמר נבואה
זו על ר' עקיבא וחביריו [כ"ג] שמתו ע"י שלא היה בהם אהבה,
כשר"ל (יבמות סב ע"ב) כי הם היו בחי' גבורות וצימצומים,
ולא נכללו יחד. ולא נמתקו. ור' שמעון וחביריו שהיו התיקון
שלהם [כ"ג], ע"כ אמר [כ"ג] **אנן בהביכותא תליא, היינו בחי'**
האהבה וכללות שנכללין יחד, ועל ידי זה ההמתקה והתיקון
כנ"ל. וזוה בא בחי' חדי ר' שמעון, היינו בחי' השמחה
שנעשה על ידי הכללות והאהבה, בחי' אור צדיקים ישמח :
פתח ואמר [כ"ג] **הולך רכיל מגלה סוד. הולך רכיל וכו'**
לדית רוחיה רוחא דקיומא. היינו **רוח חכמה** [כ"ג]. ולא הוה
מהימנא. היינו אמונת חכמים כנ"ל, כי ע"י שאין בו אמונת
חכמים, אין בו רוח חכמה, כי נידון במותרות כנ"ל [כ"ג]. **מגלה**
סוד, זה בחי' ביטול כתב ידיו, שאין מקבלין אור השכל מידי
הסמיכה כנ"ל [כ"ג]. בבחי' (איוב לו) **על כפים כיסה אור.** כי
האותיות צריכות לקבל אור השכל מידי הסמיכה כנ"ל [כ"ג]. וע"י
פגם אמונת חכמים, שהוא בחי' **הולך רכיל**, על ידי זה **מגלה**
סוד, שנתגלה ונסתלק אור השכל כנ"ל, ועיני בסוד עמי לא
יהיו כנ"ל [כ"ג]. **ונאמן רוח מכסה דבר, דאית ביה רוחא דקיומא**
ע"י בחי' אמונת חכמים, עיני מכסה דבר, בחי' על כפים כיסה
אור כנ"ל :

(לשון רבינו ז"ל)

סב [כ"ג] (שמות יג) **ויסב אלקים את העם וכו' :**
א דע שע"י אכילתם של ישראל, נעשה יהוד קוב"ה ושכינתיה
אפין באפין, בבחי' (רות ב) **ויאמר כ"ג בעוז לרות לעת האכל**
גשי הלום. לעת האכל דייקא, היינו ע"י האכילה גשי הלום [כ"ג],
דא יהוד קוב"ה ושכינתיה. בחי' (בראשית מד) **ויגש אליו**
יהודא, דא תקרובתא מלכא במלכא (זוהר ויגש דף
רו.) [כ"ג] ווע"ש בפ"י הרמ"ז [כ"ג]. רק האכילה צריך להיות מאכל
אחר שנתברר [כ"ג], ואין בו שום תערובות. כי מאכל שיש בו
תערובות, ע"י מאכל כזה, יוכל האדם לחטוא :

ב והברור של המאכלים הוא ע"י אמונה. כי האמת מה
שהגביל הש"י לשכל האנושי שיוכל להבין [כ"ג], הוא מצוה
גדולה [כ"ג] לחדד"י השכל להבין הדבר על בוריו [כ"ג], ועל זה
נאמר (אבות פ"ב) ודע מה שתשיב"ל לאפיקורם [כ"ג]. כי יש
חילוק בין הקושיות [כ"ג], כי יש קושיא שיוכל האדם להבין
תירוץ על קושיא זו, על זה נאמר ודע מה וכו'. ויש קושיא
שאינו באפשרי לשכל האנושי להבין תירוץ על קושיא כזו, רק
לעתיד לבא יתגלה התירוץ. אסור לאדם לעיין בהם, וכל מי
שסומך על שכלו ומעיין בה, על זה נאמר (משלי ב) **כל באי**
לא ישוּבוּ. כי על

ע"י הספרים הנ"ל שנתחדשים ע"י המחלוקת, בבחי' **וספר כתב**
איש ריבי, בחי' עשות ספרים הרבה אין קץ, עיני נשלם
התורה, ואזי התורה בבחי' [כ"ג] **לוחות האבן, שמקבלת הארה**
מבחי' אבן שתיה [כ"ג]. כי כל דבר שבעולם יש לו צמצום אחר
בכמות ואיכות. וכל הצימצומים שבעולם, כולם נרשמים באבן
שתיה, שממנו הושתת העולם [כ"ג], וכולם מקבלים ממנו. ושם
המתקת כל הדינים, כי הוא בחי' חכמה עילאה, בחי' קדשי
קדשים, כי השכל נקרא קודש [כ"ג]. וכולם מקבלים ונכללים בבחי'
קדשי קדשים, שהוא בחי' חכמה עילאה שכלול מכולם. ומשם
המתקת כל הדינים בפרטיות ובכלליות. כי גם כשממתיקין הדין
בפרט, באיזה שכל של איזה צימצום, צריכין גם כן להמשיך כח
מהשכל העליון הנ"ל, כדי שיהיה כח לזה השכל הפרטי
להמתיק הדין. וכן בכלליות, להמתיק כל הדינים מאיזה צימצום
שיהיה, אז אפשר להמתיק כ"א ע"י בחי' השכל העליון, בחי'
קדשי קדשים, בחי' אבן שתיה [כ"ג] כנ"ל. וכשהתורה יש לה
שלימות על ידי הספרים כנ"ל, אזי מקבלת מחכמה עילאה,
בבחי' **לוחות האבן, בחי' אבן שתיה.** ואזי משפעת בכל
החכמות, ונמתקים כל הדינים. בבחי' (תהלים כ) **ישלה עזרך**
מקודש, שעיקר העזר והישועה שהוא בחי' המתקת הדינים,
הוא מקודש, היינו ע"י השכל שנקרא קודש כידוע (י). וזה
אותיות **שתיה ר"ת הן תוי שדי יעניני** (לשון המקרא
איוב לא, **הן תוי שדי יעניני וספר כתב איש ריבי**). הן תוי
שדי, היינו בחי' הרשימות של כל הצימצומים. נמתקין ע"י
שבאים בתוך **שתיה, בחי' אבן שתיה הנ"ל.** וזה **יעניני, בחי'**
ההמתקה, בבחי' **ישלה עזרך מקודש כנ"ל :** וזה **הן תוי שדי**
יעניני וספר כתב איש ריבי, שע"י וספר כתב כנ"ל, היינו ריבוי
הספרים שנעשו ע"י המחלוקת כנ"ל, שאז יש להתורה
שלימות, ומקבלת מושכל הכולל מחכמה עילאה שהיא בחי' אבן
שתיה כנ"ל, ע"י **הן תוי שדי יעניני, בחי' ההמתקה, ע"י בחי'**
לוחות האבן, שמקבלין מאבן שתיה כנ"ל :

ז וזהו בחי' מה שנוסעין על ר"ה לצדיקים [כ"ג]. כי ר"ה הוא
יומא דדינא [כ"ג] של כל השנה, וכ"א וא' בא עם קדושתו
וצמצומו אל הצדיק הדור. שהוא בחי' קדשי קדשים, בחי' אבן
שתיה [כ"ג]. בבחי' (שמואל א ב) **פי לה מצוקי ארץ וישת**
עליהם תבל (כ"ג). שהם הצדיקים שעליהם נשתת העולם. ועיני
נמתקים כל הדינים ע"י בחי' אבן שתיה כנ"ל. וזה בחי' אבני
יעקב שנכללו כולם (ב"ר ויצא פ' סח [כ"ג] וע' זוהר נה): בתוך
אבן שתיה (ויחי רלא.) [כ"ג]. כי הנפשות הם בחי' אבנים, כמ"ש
(איכה ד) **תשתפכנה אבני קודש.** וכולם באים ונכללים בתוך
הצדיק הדור, שהוא בחי' אבן שתיה, ועל ידי זה נמתקים כל
הצימצומים כנ"ל :

ח ועיני שנכללים יחד כל הנפשות כנ"ל, עיני נעשה שמוחה,
בבחי' (משלי יג) **אור צדיקים ישמח.** כי הנפש הוא בחי' נר

כ"ג שכתב שהם זעיר ונוקביה (נמצא במהדור' זהר
מקדש מלך בפ' ויחי דף רמח).
כ"ג עיני לק"ה חיש א' א' תורה רסג ותורה ס' אות
ו'
כ"ג גם בדפדפרי והבורו. מתוצרו - והבירור
כ"ג עיני לק"ה חלב ודם ד' ב' לתרוץ הא דשפתח
בחדא וסיים בחדא.
כ"ג בנ' מקומות בלבד בל"מ נקט רבינו מצוה גדולה,
כאן ובתורה רעו [דף קכ.] מצוה גדולה להרבות
באכילת שבת ולקמן כה תניא מצוה גדולה להיות
בשמחה תמיד. ועוד בחי"ם שמו מצוה גדולה ללמוד
בספרו הרבה.
כ"ג בתרלד - לחדד
כ"ג עיני רבב"ם סוף הלכות מעילה ח' ח'.
כ"ג מתוצרו - שתשוב
כ"ג עיני סנהדרין לה:
כ"ג עיני לקמן תורה סד אות ב'.

כ"ג אות ג'
כ"ג תורה זו נאמרה בשבת שירה (יב שבט) שנת
תקסא במעוועוועוועק (ח"מ נט) ^ עיני בסוף הספר
תורה זו בכת"י רבינו בעצמו שקיבל מוהר"ג בשנת
תקפד. (ומוהר"ג העיר שם שהנוסח הנדפס כאן הוא
לשון רבינו אבל לא כתב ידו ועיני כזה העולה נקט
מורס ג.)
כ"ג תורה סב בדפדפרי נדפס בצילום 117 ג עיני לעיל סוף
תורה נה
כ"ג בתקפא (שמות ג) ובתרלד ותחרלו חוקו
כ"ג גם בדפדפרי ותורלד ותשכטי - ויאמר בועז לרות לעת
האכל גשי הלום, בתרלד - ויאמר לה בועז לעת האכל
גשי הלום (כלשן הפסוק) בתוצרו - ויאמר (לה) בועז
לרות) לעת האכל גשי הלום.
כ"ג עיני שבת קיג: ותבחים קב. אין הלום אלא מלכות
ולדורות ועי"ש מהרש"א. גם עיני תורה ז' תניא
אות ח' (משמע שם שאלום היא להיות מושל בלבו בשעת
האוכל כי ממשלה בחי' מלכות שממנה הפניסה וממנה
היאלה והאלה העלון הנאליס כשעת האכילה נקודסה)
כ"ג הגרסא שם תקרובתא דעילמא בעלמא. ועי"ש
מתומ"ד שיהודה מלכות ויוסף יסוד (והיוטו בעו) יסוד
כמוכאל בחורה יא וות מלכות כמוכאל כבי"ב אל: שנקלחת
למה על המלכות)

כ"ג כן הגרסא בכל המהדורות ועיני לק"ה פקדון וד'
שומרים ה' א' גרסת מוהר"ג שם ר"ע ותלמידיו
ולגרסת הקיימת קשה א"ע שחיד מהגבורות היכן
מציונו שלא היתה אהבה בניהם אדרבה מציונו להפך
בתיחילת הקינה על ל' הרובי מלכות)
כ"ג עיני מדרש תהלים שוחר טוב מומזר צ' אות ז'
ובילקוט שמעוני חבקוק רמו תקסג הכוונה לעשרה
הרוגי מלכות ועיני שער הגלגלים הקדמה כו רמ"ז
על אדרא הנ"ל שעשרה הרוגי מלכות היו גבורות
כנגד ח' חסדים של עשרה תלמידיו רשב"י. אבל עיני
לק"ה פקדון וארבעה שומרים הלכה ה אות א' - זה
המקרא נאמר על ר"ע תלמידיו.
כ"ג לק"ה מנחה ז' אות נו. ועי"ש אות נה משמע
שחבריו הכוונה לחמישה חבקוק רמו תקסג הכוונה לעשרה
בחיביבות תליא משמע שהכוונה לתלמידיו. אידרא אגן
בהמשך לוודר הנ"ל חדי ר"ש
כ"ג משלי יא יג
כ"ג לשה"כ שמות כה ג', דברים לד ט', ישעיהו יא
ב'
כ"ג באות א'
כ"ג אות ב'
כ"ג שם

* שמות כד יב
כ' ע' זוהר פקודי רכב. ויומא נד: ורמב"ן פ"א סוף
פירושו על פסוק א'
כ' עיני תפארת יהונתן עה"ת (לר"י איבשיץ) בראשית
פ"ב פסוקים ד' ו' ח'.
כ' עיני זוהר אחרי דף סא.
כ' עיני זוהר ויחי דף רלא: ותנחומא פרשת
עקב [פ"י כנראה]
כ' עיני זוהר אחרי דף סא.
כ' בתחשט העביר תימ"ח על לעיל
כ' ביאור מוהר"ג בכתפא
כ' עיני תורה ריא ועיני פלי"ח אות י' שהיא נאמרה
סמוך לתורה זו ועיני תורה צד תנינא. ועיני לק"ה
מנחה סוף הלכה ז' שעל בקרבים בערב ר"ה.
כ' עיני זוהר ח"ב דף מד:
כ' עיני לק"ה שכירות פועלים א' הכלול בהלכות
פקודי יא אות לה:
כ' עיני וימא לח: וסנהדרין כו:
כ' פסקא יא
כ' מדרש תהלים צא
כ' חבקוק ג' ב'

ליקוטי

קושיא כזו, אסור לסמוך על שכלו, רק להעמיד על אמונה. ואפי' אלו הקשיות שיש עליהם תשובה, לפעמים נסתמו שבילי השכל, ואינו יודע להשיב, ונזרקה בו אפיקורסית^[1], ואינו יודע מה להשיב על אפיקורסית. וזאת האפיקורסית היא לכל אחד לפי בחינתו, יכול להבין בין רב למעט. כי צריך לעבוד את ה' בשני יצירין, שיהיה היציר כפוף ליצ"ט, כמאמר הו"ל (ברכות נד) **ואהבת וכו' בכל לבבך** ^[2] בשני יצירין. שיהיה לבו שלם עם ה' אלקיו, שלא יהי' לו מחלוקת בין שני יצירין. היינו שלא יהיה לבו חלק עליו, בחי' (הושע י') **חלק לבבם**. ובאמת אם היה יודע האדם ידיעה בלב שלם, **שמלא כל הארץ כבודו** ^[3], והקב"ה עומד בשעת התפילה, ושומע התפילה, וודאי היה מתפלל בהתלהבות גדול, והי' מדקדק מאוד לכיון את דבריו ^[4]. ובשביל שהאדם אינו יודע זאת ידיעה בלב שלם, בשביל זה אינו מתלהב כ"כ, ואינו מדקדק כ"כ. וכל אחד לפי מועט⁵ שכלו וידיעתו, כן התלהבותו ודקדוקו. והידיעה היא מהיצר הטוב שבלב, והסתרת הידיעה היא מהיצר הרע שבלב. והסתרת הידיעה הן הן אפיקורסית⁶ וקושיות, שהיצר הרע **מקשה את לבו ליפול ברעה** ^[5]: **והתיקון** לזה המחלוקת שבלב, לתקן אותו בשרשו. היינו כי עיקר התהוות מחלוקת היצר הרע, שרשו מן המחלוקת שבקדושה. כשהשתלשלה מן דגא לדרגא עד שנשתלשל למטה, נתהוו ממנו מחלוקת היצר הרע, בכחי' **חלק לבבם**. ומטיל בו אפיקורסית⁷, ומסתיר ממנו שבילי השכל אשר אינו יודע להשיב. ומחלוקת שבקדושה, הוא מחלוקת תנאים ואמוראים שבגמרא, שזה אוסר וזה מתיר. ומחשתלשלותם למטה נתהוו ממנו מחלוקת היצר הרע. וכשמתקן המחלוקת שבקדושה, אזי ממילא נתבטל מחלוקת היצר הרע, כי אין אהיותו אלא משם. ותיקון המחלוקת שבקדושה, הן הלכות פסוקות. כי פסק הלכה הוא השלום והכרעה של מחלוקת התנאים ואמוראים. ועל ידי לימוד הפוסקים, הוא נתקשר להשלום שבקדושה, ומתקן המחלוקת שבקדושה. ואז נתבטל המחלוקת היצר הרע שבלבו. ואז יוכל לעבוד את ה' **בכל לבבו** בשני יצירים. ונפתחו לו שערי השכל שיוודע להשיב ⁸לאפיקורס. וכל זה נעשה על ידי ההכרעה והשלום הנ"ל: וזה אותיות **שלום** נוטריקון ודע **מה שתשיב לאפיקורס**. כי על ידי השלום, יודע להשיב על אפיקורסית⁹ שבלבו: **וזה** (תהלים קיט) **אורך ביושר לבב בלמדי משפטי צדקך**. לבב דייקא, בשני יצירין. אימתי, כד **למדי משפטי צדקך**, היינו על ידי לימוד הפוסקים: אבל הקושיות שאין עליהם תירוץ, אסור לאדם לעיין בהם, רק לחזק את עצמו באמונה. וכשיש לו אמונה בשלימות, יוכל להיות על

ויסב אלקים סב

מוהר"ן עו.

תורה אור

ידי אכילתו יהוד קודשא בריך הוא ושכינתיה כנ"ל. בחי' **ורעה אמונה** (תהלים לו), היינו בחי' אכילה ע"י אמונה: **ג ועיקר שלימות וקישוטי אמונה**, היינו לקרב דווקא המרוחקים, בחי' **לקרוא כולם בשם ה'** (צפניה ג), אפילו עכו"ם ^[1] יקרבו לאמונות ישראל ולעבדו שכם אחד: **ד ולהשלים** את האמונה, היינו לקרב את הרחוקים² כנ"ל, צריך מתחילה להעלות ניצוצי אותיות הדיבור. וכשנתבררו אותיות הדיבור, אזי הופך את עצמו הדיבור, ומלקט הניצוצות הקדושה מבין הקליפות, ונשארים הקליפות בלא היות. ואז העכו"ם שיניקתם מהקליפות, כשרואים שאין להם היות, אזי משליכים את אמונתם, בחי' (ישעיה ב') **ביום ההוא ישליך האדם את אלילי כספו ואת אלילי זהבו**, ומדביקים את עצמם לאמונת ישראל. וזה בחי' (שם בצפניה) **אז אהפוך אל העמים שפה ברורה**. שפה ברורה, היינו הדיבור שנתברר מביניהם, הוא הופך את עצמו אל העמים, כדי ללקט מהם שארי ניצוצות הקדושה. ואז נתקיים **לקרוא כולם בשם ה'**, שידבקו כולם באמונת ישראל: **ה ולהעלות** ניצוצי הדיבור, צריך לתענית. וזה בחי' ("תהלים קו) **מדרך פשעם ומעוונותיהם יתענו וכו', אזי** ^[1] **ישלח דברו**. כי עיקר תיקון הדיבור הוא ע"י התענית. כי עיקר יניקת הקליפות, אינו אלא מאחורי הקדושה. כי מפני הקדושה אי אפשר להם לינק, מהמת בהירות אור. אלא לפעמי' נותנים להם מלמעלה במכוון כח לינק מפני הקדושה, וכ"ז אינו אלא לרע להם, בחי' (קהלת ח) **עת אשר שלט האדם באדם לרע לו**. וכל התאוות הם בחי' קליפות, כי התאוות הם מותרות, כי בלא התאוות יכול הגוף להתקיים, נמצא שהם מותרות לקיום הגוף. כמו הקליפות הם מותרות, כי עיקר אינו אלא הפרי, והקליפות הם מותרות. וכשמתגברים התאוות על האדם, הוא התגברות הקליפות על הקדושה. וראשי התאוות הם שלשה שרי פרעה שר המשקים ואופים וטבחים, שהם קנה וושט ווירידין³ (7). שהם בחי' תאוות אכילה ושתיה, שהם ראשים, שכל התאוות נמשכים אהריהם. ויניקתם מפרעה, שהוא אותיות עורף, היינו מאחוריים. ועיקר יניקתם מהדבורים⁴, בחי' **אחר הדברים** ^[2], כי הם סמוכים לה, כי קנה וושט ווירידין הם סמוכים לה' מוצאות הפה. ועיקר יניקתם מהדיבורים שאינם זכים כ"כ. וכשראשי התאוות שהם הקליפות מתגברים, צריך להדביק ולהסתיר אחורי הקדושה, שלא יינקו. ודביקות אחורי הקדושה היא על ידי התענית. כמו שכותבים שם הוי"ה בכחי' אחוריים ^[2], שכותבים מתחילה יוד, ואחר כך כשרוצים וכותבים הא, חוזרים לאחוריים⁵ וכותבים יוד הא וכו'. כן התענית שהוא עיקר הכניעתן

¹ בראשית כב א' ועיין לעיל תורה לה אות ב' (דף נב). ועיין זמר פרשת וירא קיט: דיצה"ר אחר הדברים איהו
² עניין אחרים עיין ע"ה שער ו' פ"ה
³ מתרצו - לאחוריים

⁴ בדפ"ר ותולד - אפיקורסית, בתקפא לא ברור ונראה אפיקורסית, ומתורלו - אפיקורסות
⁵ עיין רמב"ם תשובה פ"ג ח' - ג' נקראים אפיקורס. ונראה כוונתו לאומרים עוב אלקים את הארץ ביהוקאל פ"ח. ועיין מהרש"א סנהדרין צט: לשון חציפות וברטנורא על אבות ב יד. לשון הפקר
⁶ גם בדפ"ר ותולד ותולדו ותרצו - אפיקורסית, בתשכט - אפיקורסות (בכל תורה סב תוק כן ה' מקומות אבל בתורה סג וסד נשאר אפיקורסית)
⁷ גם בדפ"ר אפיקורסית, בתשכט - אפיקורסות

⁸ דברים ו' ה'
⁹ * ישעיהו ו' ג'
¹ עיין תורה קנה
² גם בדפ"ר ותולד - מועט, ומתורלו - מעוט
³ גם דפ"ר אפיקורסית, בתשכט - אפיקורסות
⁴ * משלי כח יד
⁵ גם בדפ"ר אפיקורסית בתשכט - אפיקורסות
⁶ דפ"ר לאפיקוריס
⁷ דפ"ר לאפיקוריס
⁸ גם בדפ"ר אפיקורסית בתשכט - אפיקורסות
⁹ עיין לעיל תורה יז אות ד'
¹⁰ עיין לעיל תורה יז אות ד'
¹¹ בדפ"ר ותולד - הרחוקים, בתקפא לא ברור ונראה הרחיקים
¹² בתקפא - תהלוט
¹³ שם פסוק רביעי אחרי הנ"ל
¹⁴ בדפ"ר ווירידין, בתקפא תולד ותורלו - ווירידין, ובתרצו ווירידין
¹⁵ עיין לקוטי תורה להאריל פ' לך ופ' ושב
¹⁶ מתרצו - מהדיבורים

תורה אור

דניאל י (יב) ויאמר אלי אל תירא דניאל כי מן היום הראשון אשר נתת את לבך להבין ולהתענות לפני אלהים נשמעו דבריך וגאלי כחתי בדבריך: תהילים ס (ו) נצמתי בקריאתי גרוני קלו עיני נחלתי לאלהי:

בראשית לך יב (ט) ויפיע אברהם הלוך וינסע בהגדה: פ (י) ויהי רעב בארץ ויבד אברהם מצרימה לגור שם כי כבר הרעב בארץ: (טו) ויראו אתה שרי פרעה ויהללו אתה אל פרעה ותקח האשה בית פרעה: (יז) ויגזע יקוק את פרעה נגזעים גדלים ואת ביתו על דבר שרי אשת אברהם:

ישעיה נח (א) קרא בגרון אל תחשף פשפוש רגם ויבד ויגד לעמי פשפוש רגליה ויעקב חטאתם:

קהלת ח (ט) את כל הן ראיתי ונתון את לבי לכל מעשה אשר נעשה תחת השמש עת אשר שלט האדם באדם לרע לו: משלי לא (ל) שקר הן והבל היפי אשה יראת ייך היא תתללל: (לא) מנו לך מפני ידיו והללוה בשמים מעשיה:

צפניה ג (ט) כי אז אהפך אל עמים שפה ברורה לקרא כלם בשם ייך וידו לקבדו שקם אהו:

שיר השירים ו (ד) יפה את רעיתי מתרצה גאה כירושלם אומה כפולל:

תהלים לו (ג) בשח ביקוק וצשה טוב שכן ארץ ויפעה אמונה:

איכה ג (כג) תדשים לבקרים ובה אמונתך:

רות ב (ד) ויאמר לה בעז לעת האכל גשי הלם ואכלת מן הלחם ושבלת מתד בחימין ותשב מצד הקוצרים ויצטט לה קלי ותאכל ותשבע ותתרו:

שמות כי תשא לב (א) וירא הקם כי בשש משה לרדת מן הקר ויקהל הקם על אהרן מן הלחם ושבלת מתד בחימין ואלהים אשר ילכו לפניו כי זה משה האיש אשר הלגנו מארץ מצרים לא וידענו מה היה לו:

בראשית ויגש מד (ח) ויגש אליו יהודה ויאמר בי אדוני ידבר נא בעדך ודבר באזני אדוני ואל יתר אפק בעבדך כי כמודך פקדתי:

של השרים הנ"ל, הוא בבחי' דביקות אחורי הקדושה. כי עיקר זכות התענית אינו אלא כשאנו הושבים השעות שהתחיל להתענות. למשל, כשמתענה שני ימים, היום השני שהוא נחשב ביותר, אין מחמת עצמו, אלא מחמת שאנו חוזרים ליום ראשון, אזי נחשב יום שני לזכות יותר: גם כי עיקר כל הדברים הן התחלה, כי כל התחלות קשות (מכילתא פ') יתרו והובא בפירש"י [א], מחמת שיוצא מהיפך להיפך. אבל אחר התחלה, הוא נכנס מעט בהרגל, ואינו קשה עליו כל כך. וכן בכל יום ויום שהולך למרחוק מהתחלה, כן נקל הדבר, שנכנס מעט בהרגל. נמצא שעיקר כח העבודה של כל ימים, אינו אלא ההתחלה, שאנו צריכים לחזור לאחורי, ליום ראשון שהתחיל

להבין ולהתענות [ב], שהוא תחילת התשובה, שהיה קשה עליו ההתחלה, שיוצא מהיפך להיפך. ובכל יום חוזר לאחוריו לקבל כח מהתחלה. ומחמת שאלו השרים הנ"ל, הם סמוכים להדיבור, וכשמתגברים, אזי ממשכינן את הדיבור לגלות מצרים, בחי' מיצר הגרון [ג], בחי' (תהלים סט) **ניחר גרוני**, ואינו יכול לדבר שום דיבור לפני השי"ת [ד]. וע"י התענית שמרעבי א"ע, הוא ממשיך מימי החסדים ללחלח הגרון, ואז יוכל לדבר. וזה בחי' (בראשית יב) **ויחי רעב בארץ**. רעב, היינו בחי' תענית, שמרעבי א"ע. וזה הוא דביקות אחורי הקדושה, כי **הויה אלקים** בחי' אחרים, מספר **רעב**. "וכי שם הויה באחרים, דהיינו י' יק יק"ו יק"ק עולה ע"ב. ושם אלקים באחרים כזה א' אל אלקי אלקים עולה ר'. ושניהם יחד עולים רע"ב. **וירד אברהם מצרימה** [ה], היינו הורדות מימי החסדים ללחלח מיצר הגרון, להוציא את הגרון מבחי' **ניחר גרוני**. בבחי' (בראשית יב) **הלוך ונפוע הנגבה** [ו], ללחלח הנגיבה, להתקיים (ישעיה נח) **קרא בגרון אל תחשוך**. ואז כשנתדבקין אחורי הקדושה, שאי אפשר להקליפות ליכנס לשם וליונק, ואז נתגליו הפנים של הקדושה. ואז **ויראו אותה שרי פרעה** (בראשית שם). היינו שאלו השרים הנ"ל רואים את יופי הוד הדיבור, **ויהללו אותה אל פרעה** [ז]. וכל זה הוא מכון מהשי"ת, כדי להוציא כלעם מפיחם, בחי' (קהלת ח') **עת אשר שלט האדם באדם לרע לו**. וזה [ח] **וינגע ה' את פרעה**. וזה (משלי לא) **אשה יראת ה' היא תתללל**. בחי' **ויהללו אותה אל פרעה**. אין זה אלא בשביל **תנו לה מפרי ידיה** [ט]. היינו להוציא נצוצות הקדושה מביניהם. כשהיא מוציאה כל היותה"ז מבין הקליפות, אזי משליכין כל העכו"ם את אליליהם, ופונים כולם לאמונת ישראל, לקרוא **כולם בשם ה'** [י]. וזה עיקר קישוטי האמונה, שיקרבו אחרים לאמונתה"ז: **וזה בהיות (סבא משפטים דף צה) עולימתא שפירתא דלית לה עיינין** [יא].

עולימתא שפירתא, זה בחי' אמונה, בחי' (ש"ה ו) **יפה את רעיתי**, בחי' **ורעה אמונה** [יב]. דלית לה עיינין, היינו אלו הקושיות"ן הנ"ל, שאין לעיין בהם, וצריך להזק באמונתו: גופא ממירתא ואתגלי [יג], כי היא ממירא, כי אם תשאל את

שמות יט ה' עפ"י מכילתא פרשת בהרש פרשה ב' * עיין דניאל י' יב

פ"ה שער חג המצות פ"ו בכוונות עבדים היינו וכו' * עיין תורה קיב ושם ד"ה והמשביל.

ביאור מוהר"ן בתקפא המשך הפסוק הג"ל

במשכט נחוק ובתב (שם)

עיין שערי צדק (לרבי יוסף גיקטיליא) שער ב' גבג הוא ימין בחי' חסד (כי מלח הוא קים כיוע נמלא נכ עזניו הוא ימין)

המשך פסוק הג"ל

בתשכט נחוק המ"מ הזה

המשך הג"ל בבראשית יב

המשך הג"ל במשלי לא

כך הגרסה בכל המהדורות

צפניה ג' הג"ל

בדפוס – לאמונתם, ובלוח התיקון ציין לתקן לאמונתה

לעיל תורה לו את ג'

תהלים לו ג'

המאמין איזה טעם באמונה, ודאי אינו יודע להשיב לך טעם, כי אמונה אינו שייך אלא בדבר שאינו יודע טעם. ואעפ"כ וגליא. היינו שאצל המאמין הדבר גלוי, כאלו רואה בעיניו את הדבר שהוא מאמין בו, מחמת גודל אמונתו השלימה [א]: נפחת בצפרא ומתכסיא ביממא, כי האמונה מתחדשת אצל האדם ככל בוקר, בחי' (איכה ג) **חדשים לבקרים וכו'**. ומתכסיא ביממא, מחמת מרדת עסקי עולם, נתכסה האמונה: מתקשמת בקישוטי דלא הוו, היינו עיקר קישוטי האמונה, כשמקרבין אצלה בני אדם שלא היו מקורבין לה [ב]:

וכשהאמונה כ"כ בשלימות, אזי אכילתו היא יקרה מאד. כי נתייחד קוב"ה ושכינתיה, בבחי' **ויאמר ברועו** לרות [ג]. אזי, האמונה היא ממלצת על הרחוקים לפני השי"ת שיקרב אותם בצל כנפיו [ד]. וזה היא מליצתה, כי עיקר מעותם של הרחוקים מאמונת השי"ת, מחמת שעיקר ידיעת אלקותו אינו אלא מגלוי על הסתום. ומחמת שרואים מגלוי, שהנהגת העולם הוא ע"י מערכת המולות, נפלו במעויות, כל אחד לפי מעותו. ויש הושבים שהכל על פי הטבע, עולם כמנהגו נוהג [ה]. ויש הושבים שצריך לעבוד את האמצעי, כמו שמעו בעגל שרצו לעשות את העגל אמצעי, בינם לבין השי"ת, שאמר **אשר ילכו לפניו** (שמות לב) [ו], בחי' אמצעי [ז]. ובמעויות כזה, רבים נכשלים. ועושים את הסיבות אמצעי, בינם לבין השי"ת. היינו שמאמינים בהשי"ת, אבל מאמינים ג"כ באמצעי, ואומרים שצריך לסיבות. היינו שמאמינים למשל בהסיבה של פרנסה, שהוא המו"מ, ואומרים הסיבה של מו"מ עיקר. כאלו ח"ו בלא הסיבה של מו"מ, אין יכולת ביד השי"ת ליתן להם פרנסה. ובחסיבה של הרפואה שהוא סמים, עושים מהם עיקר, כאלו ח"ו בלי הסמים, אין יכולת ביד השי"ת לרפא. ואין הדבר כן, כי הקב"ה סיבת כל הסיבות [ח] ועילת כל העילות [ט]. ואין צריך לשום סיבה. ועסקינו כאלו הסיבות, צריך להאמין בהשי"ת לבד, ולא לעשות מהסיבות עיקר.

וכשהצדיק מבטל בתפילתו איזה חיוב של מערכת המולות, אזי נתידע"ל מהגלוי על הסתום, שיש אלקי נמצא, שהוא שומע תפלת הצדיק, ומשדד המערכות ומשנה הטבע. וכל זה יהי לעתיד [י], כשאחז"ל (פסחים סח) עתידים צדיקים להחיות את המתים ושאר נפלאות: **וזה** (בראשית מו) **ויגש אליו יהודא** [יא], דא תקרובתא דמלכא למלכא וזהו ויגש [יב]. **ויאמר אליו בי אדוני**, שהשכינה מבקשת רחמים מהשי"ת, על אלו הרחוקים. **ויבר נא עבדך דבר באזני אדוני**, ולא ישמע עוד אמצעי. **ואל יחר אפק בעבדך על העבר**. כי **כמודך כפרעה** [יג], פרעה, לשון התגלות [יד]. כי אתה אינך ידוע לבני אדם אלא מהגלוי, ומחמת שאינך ידוע אלא מהגלוי, לפיכך מעו כל אחד לפי מעותו. אבל כשאתה מבטל רצונך בשביל רצון הצדיק, כשאחז"ל (מ"ק מז ע"ב) הקב"ה גוזר וצדיק מבטל. אזי ידעו מהגלוי על

^א בדפוס ותורלד - הקושיות, בתקפא - לא ברור ונראה הקישיות, פ' נעלמת וגלויה

^ב עיין אוצר היראה אמת ואמונה את כו הוספת מוהר"ן בסוגרים נפתחו השמים וראוה מראות אלקים (ויחוקאל א' א') ר"ת אמונה. ועיין חז"ר ד' טו.

^ג עיין בכת"י שבסוף הספר - מקריבים א"ע תחת כנפיה בבחי' ואתקשטת וכו'. וכן כתב לקמן - ממלצת שיקרב וכו' בצל כנפיה. ועיין שני לוחות הברית להשל"ה הקדוש מסכת שביעית אור תורה סוף אות קטו ועוד שם בביאור מגילת רות ע"פ אשר באת להסות תחת כנפיו. משמע שהכוונה בעיקר לנשים לייקא

^ד בתורלד - ויאמר לה בעו כו', בתרצו - ויאמר (לה) בעו (לרות) כו', בתשכט - ויאמר בעונו לרות כו'

^ה רות ב' יד ויאמר לה בעונו כנ"ל בתחילת אות א' לש"כ תהלים יז ח', לו ח', נו ב', לשון ברייתא ע"ז נד:

^ו בתקפא (שמות יב) ובתשכט תוקן (עיין רמב"ן ובחי' שמות לב א')

^ז אברבנאל בראשית א' א', מנחת קנאות להרשב"א פ"ה

^ח מנחת קנאות להרשב"א פ"ה. וזה ח"א דף כב: כג. ח"ג פג. רמז: תיקונים דף מז: קו. קי. קטו: קכג. קלג: קלה.

^א דפוס ותורלד - נתידע, בתורלד - נתידע

^ב עיין תורה לא את ט' ד"ה ולעתידי

^ג בתשכט נחוק המ"מ הזה

^ד בתורלד - יהודה

^ה בתשכט נחוק המ"מ זה

^ו סוף פסוק הג"ל ויגש אליו

^ז עיין פרש"י שמות לב כה

הסתום, כשרואים שמערכת המזלות מחייבים איזה גזירה, וצדיק מבטל, אזי ידעו שיש אלקי נמצא, שהוא עושה רצון הצדיק. וזה [י] מה פרעה גזור ואינו מקיים. פרעה היינו מערכת המזלות הגלויים לכל גזירתם. אף אתה גזור ואינך מקיים, כי הצדיק מבטל :

וזהו ויסב אלקים וכו', איתא במדרש (שמות פ' ד [ז]) **ויסב** לשון סעודה, היינו לשון היסבה. **וְהַמְשִׁימִים**, אחד מחמשה (כמו שפרש"י שם), היינו ה' מוצאות הפה. שעל ידם כל העכו"ם פונים לאמונת ישראל **לעבדו שכם אחד**, כמ"ש [ז] **אז אהפוך אל ה'עממים שפה ברורה וכו'**. **עלו בני ישראל מארץ מצרים**, ממוצא הגרון. היינו ע"י עלות בני ישראל מראשי התאוות הנ"ל, ממוצא הגרון ה"הנ"ל, ע"י הדיבור, מחזיר את העכו"ם לאמונת ישראל. וזה עיקר קישוטי האמונה, בחי מתקשטא בקישוטי דלא הוו. ע"י אמונה בשלימות, אזי הותרה אכילה בחי' **ויסב** : (ע"כ לשונו ז"ל)

שייך לאות ב' וזה שלום ר"ת ודע מה שתשיב לאפיקורס', כי ע"י השלום יודע להשיב על אפיקורסית' שבלבו כנ"ל ע"ש. וגם ע"י השלום שיש בין ישראל בין א' להכירו, גם ע"י נתבטלון האפיקורסית', כמבואר במ"א [ז]. וזה שאמרו רז"ל (ב"ר פ' לה [ו]) **הבורר עצמים אפרים הנח לו** (הושע ד'), שכשיש שלום בין ישראל, אפילו עובדין ע"א, מוחלין להם. אבל חלק לבם עתה **יאשמו** (שם י'). כי ע"י המחלוקת באין כפירות כנ"ל, וכ"א אחזו בדעתו, מאחר שאינם באים ומתוועדים יחד לדבר א' עם הכירו להפכו לדעתו. ואפי' יבואו יחד וידברו זה עם זה, לא ישוב מדעתו מחמת הנצחון של המחלוקת. אבל כשיש שלום, אפי' עובדין כו"ם מוחלין להם. כי ע"י השלום בוודאי יתבטל הע"ז והאפיקורסית' שיש לכ"א מהם, ע"י שידברו זה עם זה, וישיבו זה ל"א את זה מדעותיו הרעים' והכפירות. ובוודאי יבואו לאמונה שלימה וישרה ע"י השלום כנ"ל וכמבואר במ"א [ז]:

(ג"ז שייך לאות הנ"ל) **מהמחלוקת נעשה הלכות כמבואר בתהלה לדוד [טז] ע"ש היטב**. ¹⁰ מבואר שם שההלכות הם תיקון המחלוקת, כי חוזר ומהפך הצירופי אותיות של המחלוקת להלכות כמבואר שם ע"ש, מ"ש שם שהצדיק לומד אלו הצירופין של המחלוקת ועושה מהם צירוף הלכה וכו' ע"ש. וזהו בחי' מ"ש כאן שצריכין ללמוד הלכות דהיינו פוסק בשביל תיקון המחלוקת. והבן :

(שייך לאות ה') **גם** כי עיקר כל הדברים הן התחלה. כי כל התחלות קשות מחמת שיוצא מהיפך אל היפך וכו' כנ"ל. וע"כ בכל פעם ופעם שנוסע להצדיק, צריך שיראה שיבא בכל פעם מחדש. לא כמו שכבר היה אצל הצדיק ועכשיו הוא בא פעם שנית, רק כמו שלא היה מעולם אצל הצדיק, ויהיה אצלו כמו שבא עכשיו מחדש פעם ראשון. כי עיקר היא" התחלה, כי כל התחלות קשות כנ"ל, נמצא שעיקר כח העבודה של כל הימים

אינו אלא ההתחלה כנ"ל ע"ש. וכפי הכח וההתלהבות של ההתחלה, כן הולך ומתנהג בעבודתו, כי עיקר היא ההתחלה כנ"ל. על כן צריך להתחיל בכל פעם מחדש, "כי פן ואולי לא היתה התחלתו כראוי, וא"כ גם כל עבודתו אינה בשלימות כראוי, כי הכל מתנהג כפי ההתחלה [ז]. על כן צריך להתחיל בכל פעם מחדש [ז], ולבא להצדיק מחדש, ככה התלהבות גדול והתגברות חדש לעבודת השי"ת, כדי שתהיה עבודתו כראוי כפי כח ההתחלה כנ"ל. וכן בכל פעם ופעם צריך לחשוש חששא זו, פן לא התחיל עדיין כראוי, וצריך להתחיל ולבא להצדיק בכל פעם מחדש : ¹⁰

סג [כז] א סוד כוונת המילה. כי ברית נקרא בלשון תרגום אמה, וכמו שמוזכר בלשון זה כגמרא (שבת קה:). והוא בחי' אמה בת ששה טפחים [כז], שהברית כלול מהם. והוא בחי' (ישעיה ו) **שרפים עומדים ממעל לו שש כנפים שש כנפים לאחד [ז]**. שש כנפים, הם בחי' הששה טפחים הנ"ל. והם נחלקים לשלש, היינו בחי' [כז] **בשתים יכסה פניו, ובשתים יכסה רגליו, ובשתים יעופף**. כי פנים, הוא בחינות ומפח לו על פניו (ב"ק לב:). **ובשתים יכסה פניו**, הוא בחינות ב' טפחים, בחינות מוגלה טפח ומכסה טפח, הנאמר בברית כשרו"ל (נדרים כ ע"ב) [כז]. **וכן בשתים יכסה רגליו**, הוא כ"בחי' ומפח לו כסנדלו (ב"ק שם) [כז] והוא ג"כ כ"בחי' ב' טפחים כנ"ל מוגלה טפח ומכסה טפח. **ובשתים יעופף**, הוא בחינות עופות, שנבראו מן הרקק (הולין כז ע"ב), בחינות טופח ע"מ להמפיח (וימא עה גיטין מז ע"ז ס:). וכל הששה טפחים כולם כלולים ומונחים בברית. כי הששה טפחים הנ"ל הם בחי' **ששת ימים שבהם עשה ה' את השמים ואת הארץ**, בבחי' (תהלים לט) **הנח טפחות נתת ימי**. כמ"ש (שמות כ) **ששת ימים עשה ה' וכו' וינח ביום השביעי**, היינו שכל הששת ימים בחי' הששה טפחים הניה כולם **ביום השביעי** שהוא שבת, שהוא בחי' ברית, כמ"ש (שם לא) **ברית עולם ביני וביני בני ישראל**. וזה בחי' **בראשית** ברא שית (תיקון יא [ז]). בחי' **ששת ימים** ששה טפחים הנ"ל, שכולם מונחים וכלולים בברית. וזה **בראשית** ברית אש (תיקון ג' דף יח [כז]). היינו ברית שהוא כלול מששה ימים ששה טפחים שש כנפים. וזה ברית אש, בחי' שרפים בשש כנפים, שהן בחי' ששה טפחים כנ"ל. כי גם אש יש לה ששה כחות, וכמבואר גם למחקרים [כז] שיש ששה כחות באש, היינו מתוך ומקפאי, מבשל ושורף משהיר ומלביין, וכן עוף יש בו ששה כחות, כי ע"י העפיפה הוא נעלם ומתגלה קרוב ורחוק וכו' [כז]: **והצדיק** שהוא בחינות ברית, בחינות **צדיק יסוד עולם** (משלי י'). הוא כלול מבחינות הששה טפחים הנ"ל [ז], שנחלקים לשלש בחינות של שתיים שתיים. היינו שכל ¹¹ בחינות מהשלש הוא בחינות מוגלה טפח ומכסה

תורה אור
שמות בשלה יג (יה) ונשב אלהים את העם דרך המדבר ים סוף והמשיח עלו בני ישראל מארץ מצרים: צפניה ג (ט) כי אין אהפך אל צפים שפה ברורה לקרא כלם בשם יְהוָה לְעַבְדוֹ שִׁכְמִים אָחֳדִי: הושע ד (יו) חֲבוּרֵי עֲצָבִים אֲפָרִים הֵנָּה לֹא: הושע י (ב) חֶלֶק לָבֶם עֲמָה יֵאָשְׁבוּ הוּא יִצְרָף מִזְבַּחֹתָם יִשְׁדֹּר מִצְבּוֹתָם:

תורה סג
ישעיהו ו (ב) שְׂרָפִים עֹמְדִים מִפְּעֵל לֹא שֵׁשׁ כְּנָפַיִם שֵׁשׁ כְּנָפַיִם לְאֶחָד בְּשֵׁמַיִם יִכְסֶה פָּנָיו וּבְשֵׁמַיִם יִכְסֶה רַגְלָיו: שמות יתרו כ (י) כי ששת ימים עשה יְקוֹק אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ אֶת הַיָּם וְאֶת כָּל אֲשֶׁר בָּם וַיִּנַּח בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי עַל כָּן בִּרְךְ יְקוֹק אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת וַיְקַדְּשֵׁהוּ: תהילים לט (ו) הֵנָּה טַפְחוֹת נִמְתָּה יְיָ וְחִלְדֵי כִסְאֵךָ נִגְדָּךְ אַךְ כָּל הַקֵּל כָּל אֶדָם נִצָּב סָלָה: שמות כי תשא לא (טו) וְשִׁמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת לַעֲשׂוֹת אֶת הַשַּׁבָּת לְדֹרֹתָם בְּרִית עוֹלָם: (יז) בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֹתוֹ הוּא לְעֵלֶם כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה יְקוֹק אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שָׁבַת וַיְקַדְּשֵׁהָ: בראשית א (א) בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ: משלי י (כה) כְּעֹבֵד סוּפָה וְאִין רָשָׁע וְצַדִּיק יִסֹּד עוֹלָם:

¹⁰ ספר עבודת הקדש לרבי מאיר אבן גבאי פ"ב (דף יד טור ד' מהדו') וזנציה (כז) ובספר אמונות ודעות לרס"ג מאמר ג' סוף אות י' בביאור הפרה אדומה. (דף סב). במהדו' יודפוס תרמו"ג ובספר העיקרים מאמר ב' פ"ח (דף נט: מהדו' וורשא תרצ) [רמב"ם מ"נח"א"נג]

¹¹ עיין בגוסטאות והגהות מכת"י המיוחד בסעות למהרה"ת שהוסף כאן- מעלה ומטה.

¹² בתורה לז ברית מרכבה ליסוד ספירה שישית שהניקוד שלו מלאפוס דהיינו אות ו' גמט' שש

¹³ בתשכט - בחינה

¹⁰ בדפדפי' ע"ש היטב והבן, ובתקפא הוסיף כל מה שנכתב כאן לפני תיבת והבן

¹¹ גם בדפדפי' ותורלד- היא, ומתורלד- הוא.

¹² בתורלד- פ"י, ובלוה"ת שם- כי

¹³ בינה לעיתים דרוש א' לשבת ר"ח אלול, מהר"ל נצח ישראל סוף פרק מג ד"ה והתבאר לך.

¹⁴ עיין חיי מוהר"ן סימן תלו

¹⁵ תורה טג נדפס בדפדפי' בצילום 114 ג עיין לעיל סוף תורה נה.

¹⁶ תורה זו נאמרה בסוף חדש אדר שנת תקפא קודם סעודת שחרית ולפני הברית של בנו שלמה אפרים ז"ל ועיין חיי מוהר"ן אות כז וימי

¹⁷ מהרה"ת ח"א אות ה'.

¹⁸ * ערובין ג:

¹⁹ * **עיין זוהר פנחס רלו.**

²⁰ * שם

²¹ שיטה מקובצת שם בשם הריטב"א ועיין מעריך ערך ספח

²² בתורלד- בחי', ובלוה"ת שם- בחי'

²³ ובא בתרא כב. ומועד קטן כה.

²⁴ בתורלד- בחינות

²⁵ דף כז:

²⁶ בדפים שלנו שם באמצע עמוד ב'

¹ פרש"י שם עפ"י בראשית רבה פרשה צג עה"פ כמוך כפרעה

² שמות רבה פרשה כ' סוף פסקא יח על שמות יג יח עוד עיין שם פרשה כה פסקא ז' ובמדבר רבה א' ב' ותנומא במדבר ב'

³ צפניה ג' הנ"ל סוף אות ד' ובאות ג'

⁴ גם בדפדפי' ותורלד- אל הנעמים. ומתורלד- אל כל הנעמים (בפסוק - אל נעמים ועין לעיל תורה מח דף טו. שם כתב רבינו אל כל הנעמים)

⁵ בתורלד- וניל, ובלוה"ת שם- הנ"ל

⁶ דפדפי' לאפיקורסית

⁷ דפדפי' אפיקורסית, בתשכט - אפיקורסות

⁸ דפדפי' האפיקורסית, ובתשכט - האפיקורסות

⁹ * לעיל בתורה כז [אות א']

¹⁰ פסקא ו' ובמדבר רבה יא ז' ובמסכת כלה רבתי ה' א' והך ארץ ז' לז וספרי במדבר מב ד"ה וישם ועוד

¹¹ דפדפי' הכו"ם והכפירוד באלקים חיים, ומתקפא- הע"ז והאפיקורסית, בתשכט - הע"ז והאפיקורסות

¹² בדפדפי' זה את זה, בתקפא ותורלד- זה עם זה, ועיין לוח טעויות תקפא

¹³ בסוף ח"א שם שצ"י מהרה"ת שזו טעות וצ"ל אל את זה. בלוה"ת של תורלד ומתורלד- זה את זה

¹⁴ דפדפי' ותורלד- הרעים, בלוה"ת של תורלד ומתורלד - הרעות

¹⁵ * שם [תורה כז אות א' הנ"ל]

¹⁶ תורה יב אות ד'

וזה היום עשה ה' יום ד' ק"ד אדר שנת תקפ"ד הפליא ה' עמנו שפתאום הביא לי איש אחד מעיר הסמוכה תכריך של כתבים מכתיבת יד רבינו ז"ל והם כמה דפי' קטנים מהא"ב הראשון וכמה דפי' מהתורות שכבר נדפסו בספר ליקוטי מוהר"ן הראשון אך יש בהם כמה דברים נוספים וכמה ענינים בשינוי לשון ובסגנון אחר קצת ע"כ אעתיקם (הנהג')

^א עיין עלים לתרופה סוף מכתב זו שבשנת תקפו נודע למוהרנ"ת שנמצא כרך כתיבי יד רבינו אצל אחד מאנ"ש וצויה שישלח אותם אליו וצ"ע אם הן תורות אחרות או שכאן טעה בתאריך ^ב הכוונה לחיי מוהר"ן כתי"י. מהדורה זו היא העתק מהגהת גרסת הכתי"י של רבי אלטער טעפליקער וצ"ל שהעתיק כנראה מכת"י מוהרנ"ת וצויוניו השינויים שנעשו בתשכט. תורה סב בלבד הגהנו גם לפי כתי"י של רבי שמואל הורוביץ וצ"ל (חיי מוהר"ן כתי"י צילומים 0062 0063 0064) והשינויים ציינו למטה בהערות.

[כתב יד רבינו ז"ל תורה סב]

[הוגה פ"א עפ"י תשכט ופ"א עפ"י ב' צילומי העתקת כתי"י מוהרנ"ת]

סימנו בקו תחת אותם הדברים שנתחזשו כאן ולא נאמרו בתורה המודפסת בפנים כשרואה אדם שהקליפות והתאות גוברים עליו אזי יתענה וע"י התענית נדוונג קוב"ה ושכינתיה אהור באהור כדי שלא יאהור באהוריים א"זהו ר'ע"ב שמרעוב א"ע בתענית אחרות ריש עב, ר'יש אהוריים שכינתיה שהיא אלקים יעב אהוריים של שם העצם השע"י הרעב שע"י התענית מוונגם אהור באהור שלא יינקו ההצונים כנ"ל וע"י התענית נמשך הדיבור כי נתלחלה הגרון מנגיבה דילה ויוצא מבחי ניהר גרוני ובא לבחי קרא בנרון ואל תחשוך וזהו ר'עב בארץ היינו ע"י התענית וירד אברם מצרימה אברם בחי מים החסדים המלחלים מיצר הגרון בבחי חלוק ונסוע הנגבה שהחסדים הולכים ללחלה נגיבה דילה והקליפות שהם בחי פרעה עורף שעיקר יניקתם מאהוריים יש להם שלש שרים שר המזקים והאופים ומבחים שהם עיקר התאות שהם קנה וושט וורידין שהם תאות אכילה ושתיה שהם ראשי התאות כלם והם להדיבור היוצא מהגרון סמוכים: אבל אין להם כח לינק ממנה כי מאהוריים אי אפשר להם לינק כי נתדבקו אהוריים כנ"ל ע"י התענית ומפנים אי אפשר להם לינק מגודל הארה אבל הקב"ה בגודל חכמתו נותן להם כח להשיג מהארת פניה כדי שיתגברו לינק ממנה ועי"ז תוציא מהם נצוצות הקדושה שיש בהם מכבר בכחי עת ^(א) שליט ^(ב) האדם באדם לרע לו וזהו יראה אותה שרי פרעה עי"ז ויהללו אותה ^(א) אל פרעה וכו' ^(ב) עי"ז וינגע ה' בית פרעה היינו הוצאות נצוצות הקדושה וע"י הניצוצות נתוסף לחלוותיה על לחלוותיה וזה יולאברם היטב בעבורה כנ"ל ^(א) וזהו שקר החן והבל היופי שהם הקליפות אשה יראת ה' היא תתהלל: שהם מהללים את השכינה בבחי ^(א) ויהללו אותה שרה ^(ב) (שרי) אל פרעה כנ"ל בשביל תנו לה מפרי ידיה כדי להוציא נצוצות הקדושה כנ"ל ועי"ז נתוסף בה הארה גדולה עד שנתבטל הקליפות ונכנעים תחת הקדושה בבחי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לעובדו שכם וזהו ויהללו ^(א) בשערים מעשיה ^(ב) מעשיה דייקא אפילו מעולם עשיה ^(א) ששם רוב הקליפות ^(ב) יתהפכו לעבדו שכם אחד וכשנתעלן כל נצוצותיה עד שיתקיים לעובדו שכם אחד ^(א) נשלם האמונה בבחי עולמותא שפירתא דלית לה עינין כנ"ל ^(א) כי עיקר ^(א) שלימות וקישוט של ^(א) אמונה אינה ^(א) אלא ע"י שגם אחרים מקרבים א"ע תחת כנפיה ^(א) בבחי ואתקשמת בקשומין דלא הוו כנ"ל וכשאמונה בשלימות אזי אין צריך לתענית ומותר לו

לאכול ^(א) בכחי ורעה אמונה ורעה בחי אכילה ואכילה הזאת מעורר זונג פב"פ ^(א) בכחי והי האוכל לפקדון לארץ פקדון בחי זונג ^(א) לארץ בחי אמונה שכינה ^(א) בחי שכן ^(א) ארץ כי אז אין הקליפות יכולין לינק ממנה אפי' מאהוריים כי אז נתבטל הקליפות: וזהו בחי ויאמר בועז אל רות לעת האוכל גשי הלפ"ה היינו בחי זונג פב"פ ע"י אכילה וכל אחד ואחד לפי בחי תיקונו את מדת האמונה בשלימות כן מיוחד את השכינה שהיא ^(א) אמונה עם הקב"ה ^(א) פב"פ והאמונה מתקנת בעצמה כל הכפירות שהיה בו מקודם והיא מתחננת (וממליץ) ^(א) וממלצת טוב עליו לפני הקב"ה שימחול לו השי"ת ועיקר המליצה כי אין יודעים את השי"ת אלא מן הגלוי על הסתום היינו מן המדות ^(א) המגולות אנו מכירים גדולתו ועי"ז יש בני אדם שזופרים בו ואומרים עולם כמנהגו נוהג ויש שמוזים במציאות ^(א) אבל אומרים שגם העולם קדמון והעולם מהויב ^(א) המציאות כמו ^(א) חיוב האור מן השמש ^(א) ועי"ז כופרים במצוות כי אומרים שלא ישונה דבר ממנהגו ע"י מצוות ויש מודים במצוות ובעבודות אבל עובדים את כחות וצורות עליונות ועושים את הצורות שיהיו אמצעים בינם לבין הבורא וכל הכפירות נעשים מהמת שרואים שמערכת השמים לא נשתנים ממעמדם ורואים צדיק ורע לו רשע וטוב לו אבל כשהקב"ה משרד המערכה בשביל תפילת צדיק אזי מודים שהוא המחדש והמהנה את העולם כשביל ומנהיג את העולם כרצונו וזהו ויגש אליו יהודה ^(א) איתא בזהר תקרובתא מלכא כמלכא היינו יהודי ^(א) קוב"ה ושכינתיה כנ"ל ^(א) אזי ויאמר אליו בני אדוני היינו שהשכינה שהיא ^(א) האמונה מבקשת רחמים ויבר נא עבדך דבר באזני אדוני שהיא מבקשת את השי"ת שיקרב את האיש הזה שתקונו אותה והעלה אותה לבחי פב"פ באזני אדוני היינו שהיא ממלצת ^(א) על האיש הזה שלא יעשה עוד אמצעי בינו לבין השי"ת וכל ההצטרכות שלו ודבר באזני שלא ישמע אחר ^(א) אמצעי ואל יחר אפך עליו שהיה מלא פניות ועי"ז ^(א) עד עכשו כי כמודך כפרעה לשון התגלות היינו לפי התגלות כן מכירין אותך כנ"ל ועי"ז נפל בטעות כנ"ל שראה במערכת השמים המנהיגים את העולם עי"ז כל אחד נפל ^(א) בטעות לפי טעותו כנ"ל אבל ע"י שידוד המערכות ^(א) יודו הכל כבורא ומשגיח, ולעתיד יתבטל מערכת השמים כ"ש ^(א) כי שמים כעשן נמלחו ואז יכירו כל יושבי תבל ^(א) כי יש בורא ומנהיג

א	בכתי רש"ה- חה ובכתי ראי- חהו	ז	כתי רש"ה- שנתבטלו	א	כתי רש"ה- ונבדודות זרות
ב	בכתי רש"ה- ריש ע"ב ריש, בכתי ראי- ריש עב ריש, בתשכט- ריש ע"ב, ריש, בתורת נצה- ריש, ע"ב ריש.	ח	בתשכט- ויהללוה	ב	כתי רש"ה- נפל בשטותו כנ"ל
ג	כתי רש"ה- שהוא	ט	כתי רש"ה- העשיה	ג	כתי רש"ה- המערכת
ד	בכתי רש"ה- ע"ב	י	כתי רש"ה ובתשכט- הקליפות	ד	ישעיהו נא ו'
ה	בכתי רש"ה- חסר תיבות- שע"י הרעב שע"י התענית	יא	כתי רש"ה- אז	ה	לשון עלינו לשבח
ו	בכתי רש"ה- חו	יב	כתי רש"ה- אז		
ז	(בכתי רש"ה- אינם, ובכתי ראי- אינם ישנם	יג	כתי רש"ה- לאיה כנ"ל הכוונה		
ח	קהלת ח' ט' (לשה"פ שלט)	יד	כתי רש"ה- ושלימות		
ט	כתי רש"ה- חה	טו	כתי רש"ה- האמונה		
י	(בכתי רש"ה- אינם, ובכתי ראי- אינם ישנם	טז	בתשכט- אינו		
יא	כתי רש"ה- ועי"ז	יז	עין שני לוחות הברית להשל"ה הקדוש מסכת שביעית אור תורה סוף אות קסו ועוד שם בביאור מגילת רות עה"פ אשר באת להסות תחת כנפיו		
יב	כתי רש"ה- ולאברהם	יח	כתי רש"ה ובתשכט- בבחי		
יג	כתי רש"ה- ואלאברהם	יט	כתי רש"ה ובתשכט- בבחי		
יד	כתי רש"ה- חהו	כ	יבמות סב:		
טו	בראשית יב טו (לשה"פ אתה אל פרעה)	כא	כתי רש"ה- הארץ		
טז	כתי רש"ה- אותה אל, בתשכט- אותה (שרי) אל	כב	כתי רש"ה- שכינתא או שכיתיה לא בורד		

[כתב יד תורה נא]

[הוגה פ"א ע"פ תשכט ופ"א ע"פ צילום כתי"י רבי אלטער טעפליקער מכת"י מוהרנ"ת] נמצא גם בחיי מוהר"ן כתי"י שהיה ביד רבי שמואל הורוביץ ז"ל צילום 0066

זה מצאתי מכתבת ידו הקדושה מהתורה אר"ע כשתגיעו לאבני שיש טהור הנדפס בסי' נ"א אך לא מצאתי ההתחלה ומה שמצאתי העתקתי וזהו-

(כי אם אין טומאה אין צריך טהרה כי אל טומאה שייך טהרה כ"ש [2] וטהרתם מכל טומאותיכם ודרך הטהרה יכולה לתקן את עצמה והטומאה שהיא השקר היא מחמת הריחוק מאחד כי עיקר הרע הוא מחמת הריחוק מאחד כי הרע הוא נגדיות הוא נגד רצונו של אדם ונגדיות אין שייך באחד אלא בשנים שאחד מתנגד לשני אבל באחד אין שייך נגדיות נמצא שאחד הוא טוב וזה שאמרו הו"ל ביום ההוא יהי' ה' אחד אמו האידנא לאו הוא אחד אלא לעתיד כולא"כ הטוב עיין שם ואחד הוא אמת כי אמת הוא אחד למשל כשאומרים על כסף שהוא זכב הוא אמת והשקר הם רבים כי כשאומרים על כסף שהוא זכב הוא שקר גם כשאומרים שהוא נהושת הוא שקר גם כשאומרים עליו שאר דברים זה כולו שקר נמצא שהאמת הוא אחד והוא טוב וכשביל זה שפת אמת תכון לעתיד כי אז יהי' ה' אחד ואז יתבטל הרע היינו ההתנגדיות כ"ש לא ירעו ולא ישחיתו וכו' וגר זאב עם [כבש] וזה כתי' מי יתן טהור שטמא הלא אחד כי יומתק הטומאה בשרשה"כ שהוא הטהרה וקודם הבריאה כשהיו ישראל בכה אצל הקב"ה באהדות עם הקב"ה כביכול כמו הבן שהוא בכה אצל האב קודם ההורעה והוא באהדות עם אביו ואז בוודאי אין רע ואין שקר ואין טומאה ואז כולא טוב וכולא אמת וכולא אחד וכולא קודש כי אפילו טהרה אין שייך כי לשון טהרה שייך כשיש טומאה וכשהוציא את ישראל מכה אל הפועל אזי יצאו מבחי' אחד כי נתפסים במנין כי שייך לומר שם שניים והם נחשבים במספר בפני עצמם ומפעולה הזאת שהוא הוציא אל הפועל נעשה הבחירה כי הבחירה שייך בשני דברים ועכשיו שהם שניים אב וכן שייך בחירה וזה כתי' טהור כי הטהרה היא בין הקדושה ובין הטומאה ויכולין לעלות ע"י הטהרה מטומאה לקדושה ע"י שהוא בוחר בטוב וגם ח"ו להיפך להיפך וזה כתי' כעצם השמים לטהר כי הטהרה היא בחי' שנעשה מספר בפני עצמו שהוציא אותנו מכה אל הפועל. ודע שע"י השגחה שהקב"ה משגיח עלינו עי"י אנהנו באהדות עמו בבחי' כח אבל כשמסיר השגחתו ח"ו היינו ע"י שקר כ"ש דובר שקרים לא יכון לנגד עיני עי"י האדם יורד לתוך הרע הגמור הרחוק מאמת הרחוק מאחד בתכלית הריחוק וזה בחי' אבני שיש טהור אבן זה בחי' כח אב וכן כהדא כתרנומו משם רועה אבן ישראל ושיש טהור הוא בחי' ישות בחי' פועל ומשם הטהרה שהיא הבחירה ומי שרוצה להגיע ולהמשיך האהדות לתוך הישות שהי' עכשיו הפעולה כמו קודם הפעולה עצה על זה שישמור עצמו משקר שהוא בחי' מים מים כנ"ל כי ע"י השקר מסיר השגחתו ואז הוא רחוק מאחד ואז הוא בעצמו בחי' פועל וזה שמא תסכנו בעצמיכם בעצמיכם דייקא וזה מה רב טובך אשר צפנת ליראיך מחמת זה זוכים לטוב הגנוז מחמת פעלת לחוסים כך שהוא הוציא אותם מכה אל הפועל ומחמת הפעולה נתהווה ונשתלשל הנגדיית כנ"ל וזה נגד בני אדם ואלו היראים בחרו בטוב ולא ברע מחמת זה נכללו באחד בטוב וזוכים לרב טוב הצפון הצפון דייקא כי באחד שהוא הטוב אין שני שישגי' אותו.

וכן עכשיו כשרואים כשהצדיק בתפילותו משדד המערכה והטבע אז מודים שלד' הארץ ומלואה וזהו כמון בפרעה מה פרעה גזור ואינו מקיים [1] היינו כשרואים שידוד מערכת השמים הגלויים לכל טבעם וגזירתם ורואים שגזירתם נתבטל מזה יודעים שאף אתה"ה גזור ואי"ז מקיים מחמת הצדיק שהקב"ה גזור והצדיק מבטל [1] היינו שיודעים עי"י שגם הטבע של מערכת השמים"ה היא ברצון השי"ת היתה עד עכשיו ועכשיו בטל הקב"ה גזירתו ורצונו מחמת תפילת הצדיק מחמת"ה נתבטל טבע של מערכת השמים הגלויים לכל אבל כל זמן שאין רואי"ן ביטול הטבע בגלוי אין יודעים"ה שיש בורא ועי"י טועה"ה כל אחד לפי שכלו העכור כי אינם יודעים"ה אלא מן הגלוי אל הסתום בשביל זה לעתיד שיתבטלו כל האמונות כוזביות ויאמינו הכל בה' אחד עי"י יתקרא"ה שבת כי אמונה בשלימות נקרא שבת כי שבת מורה על מחדש את עולמו בששת ימים [2] וביום השביעי שבת וינפש [2] בשביל זה אמרו הו"ל [2] כל השומר שבת אפילו עובד עבודה זרה כדור אנוש מוחלין לו כי שבת עיקר אמונה והשבתת עבודות זרות וזהו אם תשיב משבת רגליך רגל זה"כ בחי' אמונה כי הכפירות מכונים בשם כמעט נטוי רגלי ואמונה מכונה בשם רגלי עמדה במישור כי אמונות כוזביות יונקים מבחי' רגלין דקדושה בבחי' [2] הני ברכי דרבנן וכו' היינו אמונה קדושה בחי' איש אמונות רב ברכות ברכות היינו ברכי דרבנן [2]

:: אורך ביושר לבב וכו' כל המחלוקת שרשם מהתורה היינו מהמחלוקת התנאים נשתלשל למטה ומהסיגים נעשה מחלוקת שלא לשם שמים וצריך לראות להשלים את לבו שלא יהי' לבו חלק"ה עליו היינו שיעבוד את השם בשני יצרין כמאמר בכל לבבך וכו' [2] שלא יהי' בבחי' חלק לבב והמחלוקת של היצר שבלב האדם הן הן הכפירות שמטיל על האדם ומונע מן האדם שביל"ה אמונה ומחשיך את שכלו מלהבין תשובות על הכפירות ועצה על זה ללמוד פוסקים ועי"י ישלים מחלוקת"ה היצר שבלב ששרשו מהתורה כנ"ל כי הפוסקים הם בחי' השלום של מחלוקת התנאים שבגמרא וכשיעשה"ה שלום כהשורש"ה היינו א"כ התורה אזי נעשה שלום גם למטה ואז"כ גם אויביו ישלום אתו [2] ואותיות ה"ש ל"ה מרמוזין ה"על זה נומריקון ודע מ"ה שיתשיב לאפיקורם [2] כי זה עיקר השלום שנודרך שכלו יודע תשובות על הכפירות וזהו אורך ביושר לבב היינו בשני יצרין אימתי כד בלמודי משפטי צדק היינו ע"י לימוד פוסקים שהם שלום שבבחי' תורה ועי"י שלום שבתורה נשלם הכל ונפתחו"ה לו תשובות ה"אפיקורסין כנ"ל.

טל (אלו השני מאמרים כלולים בתורה אחת בסי' ס"ב, וה' יודע נסתרות למה חלקן כאן לשנים גם יש הרבה דברים שמבוארין שם מה שלא נכתבו כאן וכן יש כמה דברים שמבוארין כאן ביותר ודע שגם שם בסי' ס"ב הג"ל הוא לשון רבינו ז"ל בעצמו רק ששם הוא לשונו הקדוש שאמר בע"פ לפני א' מאנשיו בלשון הקדוש והאיש כתב לפניו וכאן הוא לשונו וכתבתו של רבינו ז"ל בעצמו ומחמת זה נמצא בניניהם כמה שינויים כי כן הי' דרכו שלעצם קדושת רהיט מוחו הנורא היו משתנים כמה ענינים מהאמירה להכתיבה וכן בין כתיבה לכתיבה ועוד יש בזה נסתרות שנעלמו ממני כי מאד עמקן מחשבותיו]

10 זו הערת מוהרנ"ת שם בכתי' 11 יחזיקאל לו כה 12 בתשכט-כולא (כולא) *כילוף 13 בתשכט-בשורשה

א כתי"י רש"ה-בתפילותיו 1 ב כתי"י רש"ה-המערכת 2 כתי"י רש"ה-וזהו 3 כתי"י רש"ה-המורט 4 פרש"י שם 5 כתי"י רש"ה-המערכת 6 כתי"י רש"ה-וגזירותם 7 כתי"י רש"ה-שגזירותם 8 כתי"י רש"ה-אחר 9 כתי"י רש"ה-ואינו 10 עי"י מועד קטן סז: 11 כתי"י רש"ה-תיבת השמים חסר 12 כתי"י רש"ה-גזירותו 13 כתי"י רש"ה- מחמת [...] (בתוך הסוגרים נכתב ונמחק ואחרי הסוגרים יש איזה סימן לא ברור. 14 כתי"י רש"ה- חלוק 15 ברכת נד.

מאמר ויסב אלקים

מספה"ק לקוטי מוהר"ן

תורה זו לשון רבינו ז"ל

דהיינו שחזר אותה רבינו בלשון הקדש לפני אחד מאנשי שכתב אותה מפיו/י וגרסת כתב יד רבינו בעצמו נמצאת בסוף הספר, בתורות שנמצאו בשנת תקפד

זמן ומקום אמירת התורה

תורה זו נאמרה בשבת שירה (יב שבט) שנת תקס"ה במעדרווערקע (ח"מ)

פתיחה

אחרי שבכמה תורות האחרונות דיבר רבינו מקדושת האכילה וברור המאכל בכל תורה בעניין שלה בתורה מזו השקר בתאוות אכילה, בתורה נז מעלת אכילת שבת שגדולה מתענית, ובתורה נח-נט עניין לחם משנה ואכילת שבת, ובתורה ס' שאכילה מפיל לשינה, ובתורה סא שבלא אמונת חכמים נידון במותרות הסובבים את המאכל.

בתורה זו מבאר רבנו שע"י אכילה בקדושה אפשר לזכות ליחוד קב"ה ושכינתיה. ומשמעות דברי רבינו כאן שזו עבודה הקשה שבמקדש, כי היא בחי' התגברות על קושיות מהחלל הפנוי שא"א לשכל אנושי ליישבן, ולכן מצד אחד האכילה ראש לכל התאוות, ולעומת זה ממש, היא ראש לכל תיקוני השכינה, אם מצליח לאכול בקדושה כראוי. וזה שמבאר כאן רבנו שלזכות לאכילה בקדושה צריך לתקן את השכינה בבחי' שלימות האמונה בתכלית, ועוד יותר גם בקישוטי אמונה שהם בחי' גרים, ורק ע"י אמונה כל כך שלימה, אפשר להתגבר על הספק, דהיינו העמלק שבלב, שהן הקושיות מהחלל הפנוי, שמהם הקושי לאכול בקדושה כנ"ל. ובמילים אחרות הכוונה שעל כל מאכל יש בחי' קליפת כפירות וערבובים, ורק ע"י אמונה שלימה אפשר לברר את המאכל, ולהיות נזון רק מהאלוקות, המלוּבש בו בתכלית ההעלם/י. כי כנ"ל, כשם שהחלל הפנוי אינו חלל כלל, רק מצד הדמיון שנתן הקב"ה מקום לומר שכביכול הוא לא נמצא בו, כך המאכל נדמה לחלל מאלוקותו ית', ורק ע"י שלימות האמונה ביותר, דהיינו מי שבכוּחו לראות אלוקות גם בתכלית החושך המשתלשל מבחי' חלל הפנוי, רק הוא יכול להיות נזון מהאלוקות הנעלמת שבמאכל/י. ומי שמצליח להתגבר באמונה גדולה, ולדלג על החושך ומחיצה הדמיונית הזו, זוכה ליחוד קב"ה ושכינתיה. ובתורות אחרות (בח"ב תורות ה' ז' ועז) מבואר שזוכה לאורות הצחצחות הנפלאים מכתר עליון למעלה מרוחץ ונפשין דהיינו להארת פניו ית' באור עצום וזוכה ליראה הקדושה.

ליקוטי הלכות

או"ח א דף ו: השכמת הבוקר ג

סיון תשעב

² כך כתב מוהר"ן שם על הכתב יד רבינו.

עוד עיין בסוף התורה שיש השמטות ומבואר מזה שתורה זו נאמרה לציבור מסתמא באידיש ואח"כ חזר עליה רבינו בלשון הקודש לפני מוהר"ן שכתב אותה ועוד גם כתב אותה רבנו בעצמו בכתב ידו ויש שינויים גדולים בין כל אחת מהן כי ההשמטות אמר רק בציבור כמבואר בסוף התורה שהן לא לשון רבינו וכן בכתב ידו יש הרבה שינויים ממה שהכתיב למוהר"ן כמבואר בפנים.

³ ומבואר שזוכים לשלימות האמונה בתכלית ע"י תיקון הדעת בלימוד תורה וע"י תענית וזה מרומז בפסוק (דברים ח' ג) וַיַּעֲבֹד וַיִּרְעַב וַיִּצְרַק אֶת הַמֶּן אֲשֶׁר לֹא יִדְעֶתָ וְלֹא יִדְעוּן אֲבֹתֶיךָ לְמַעַן הוֹדִיעֶנָּה בִּי לֹא עַל הַלֶּחֶם לְבָדוּ יִחְיֶה הָאָדָם כִּי עַל כָּל מוֹצֵא פִי יִדְוֶד יִחְיֶה הָאָדָם: דהיינו שכדי לדעת כי רק מוצא פי ה' הוא המזון, צריך תענית ורעב.

¹ עין לק"ה תפלה הלכה ד אות ו' - יש צדיקים אמתיים שהם קדושים באמת ושברו תאוות אכילה באמת לגמרי עד שאינם יכולים לאכול כי אם מעט דמעט וגם זה המעט שאוכלין הוא בקדושה נוראה עד שכל מאכלם ומזונם אינו מאכל ומזון שהעולם נהנין ממנו, כי מאכלם הוא בבחינת מן שהוא בבחינת (תהלים עח) לחם אבירים אכל איש. שהוא מזון שהמלאכי השרת נהנין ממנו והוא בבחינת מאכל הצדיקים האמתיים בבחינת (מכילתא בשלח) לא נתנה תורה אלא לאוכלי המן. וכמבאר בספר הא"ב (אות א אכילה סימן ה). מי שלמדו במזון זכים עד שהוא נזון ממאכל שהמלאכים נהנין ממנו וכו'. וכן מבאר בדבריו וזכרנו לברכה שיכולין לזכות על ידי רבוי התבודדות וכסופין להשם יתברך שעל ידי זה עושה נפשות וכו'. ועל ידי זה זוכין שיהיה כל מאכלו בבחינת לחם הפנים. כמבאר בהתורה אית לן פירא בדברא (בסימן לא). וכן מבאר בהתורה תפלה לחבקוק (בסימן יט). שעל ידי שלמות לשון הקדש שעל ידי זה זוכין לשמירת הברית. על ידי זה זוכין שכל מאכליו ותענוגיו אינו כי אם מההתנוצצות האותיות הקדושים שבאותו הדבר שהוא אוכל ושותה וכו'. נמצא שזה הצדיק שזוכה לזה אינו אוכל ושותה מאכל ומשקה של שאר בני אדם כלל. רק הוא אוכל ושותה אותיות קדושות שהם בבחינת נפשות קדושות שהוא בבחינת פנימיות חיות המאכל שמשם עקר החיות הפנימי וכו'. וכבר מבאר אצלנו מעשה נוראה מענין הצדיק שזוכה לזה. שראה בשעת אכילתו שכל הלחם שהיה מנח לפניו היה פלו אותיות וכו'. נמצא שיש צדיקים אמתיים גדולים כאלו שמאכלם אינו כלל מאכל של זה העולם. ומזה נמשך הטענות של הכת הנ"ל (בספורי מעשיות מבעל תפלה) שאצלם נפל האמת כנ"ל. וכו'.

או"ח ג דף קצא: תענית א
 יו"ד א דף לג חלב ודם ד
 יו"ד ב דף קמד חדש א

שיחות השייך לתורה זו

בחורף בשנת תקס"ה נסע רבינו זכרוננו-לברכה למעדועדיווקע על שבת שירה לומר שם תורה כמנהגו. באותו העת היתה בתו חיה, שהיתה אז בקהילת קודש הנזכר-לעיל, והיתה חולה על העינים שגדל לה על העינים מה שקורין בילמא, וכמעט שנסמית בעיניה. וכשבא רבינו זכרוננו-לברכה למעדועדיווקע נודע לו ואמר אז התורה "ויסב אלקים" הנדפסת בליקוטי מוהר"ן ח"א בסימן ס"ב, שמובא שם מאמר הזוהר הקדוש עולימתא שפירתא דלית לה עינין, ונתרפאה על-ידי זה. וכשבא לביתו סיפר לפני זאת המעשה בעצמו. והבנתי מתנועותיו הקדושות שהיה אצלו דבר גדול ונפלא ענין זה שהמשיך לה רפואה על-ידי דיבור מתורתו הקדושה, כי כל מה שעבר על זרעו הקדושים נוגע עד למרחוק, כי כל מה שעובר על כל אדם יש בו נסתרות הרבה, כי אין דבר לריק חס ושלום. וכל הגדול במעלה יותר כל מה שעובר עליו נוגע למרחוק יותר. אבל זרעו הקדוש עצמה וגדלה מעלתם ברום גבהי מרומים כמבואר במקום אחר. וכל מה שעבר עליהם היה בכל דבר מלחמות גדולות כי נוגע למרחוק מאוד: (חיי מוהר"ן, סימן כ"ו).

בחורף בשנת תקס"ה נסע רבינו זכרוננו-לברכה למעדועדיווקע על שבת שירה לומר שם תורה כמנהגו. באותה העת היתה בתו חיה שהיתה אז בקהילה קדושה הנזכר-לעיל, והיתה חולה על העינים שגדל לה על העינים מה שקורין בילמא (=יבלת), וכמעט שנסמית בעיניה. וכשבא רבינו זכרוננו-לברכה למעדועדיווקע נודע לו, ואמר אז התורה "ויסב אלקים" הנדפסת (בליקוטי מוהר"ן ח"א, סימן ס"ב), שמובא שם מאמר הזוהר הקדוש "עולימתא שפירתא דלית לה עינין", ונתרפאה על ידי זה:

וכשבא לביתו סיפר לפני זאת המעשה בעצמו, והבנתי מתנועותיו הקדושות שהיה אצלו דבר גדול ונפלא ענין זה, שהמשיך לה רפואה על-ידי דיבור מתורתו הקדושה, כי כל מה שעבר על זרעו הקדושים נוגע עד למרחוק. כי כל מה שעובר על כל אדם יש בו נסתרות הרבה כי אין דבר לריק חס ושלום וכל הגדול במעלה יותר כל מה שעובר עליו נוגע למרחוק יותר, אבל זרעו הקדושים עצמה וגדלה מעלתם ברום גבהי מרומים כמבואר במקום אחר (חיי"מ סי' תקפ"ג), וכל מה שעבר עליהם היה בכל דבר מלחמות גדולות כי נוגע למרחוק מאוד: (חיי מוהר"ן, סעיף כ"ו).

ועל כן בערב שבת שיוצאין ממדרגה למדרגה אומרים מזמור הודו ה' כ"ל. וזה שמרמז בדרבי רבנו שעל ידי פחינת ארבעה צריכין להודות היא ברור המאכלים, עין במאמר ויסב אלקים (סימן סב) כי שמעתי מפיו הקדוש שמה שמבאר שם מענין העלאת הדבור פחינת ישלח דברו שעל ידי זה נעשה ברור המאכלים ששם נכלל כל הארבעה שצריכין להודות, עין שם היטב: (לק"ה ברכת הריח א' ג'. הובא בשיש"ק ח"א כה)

אמר רבינו זכרוננו-לברכה, על-ידי שהאדם נתקרב להשם יתברך על-ידי מניעות רבות שהתגברו עליו ושברם, על-ידי זה נעשה כלי אחר-כך לקבל לתוכו הקדושה: (ליקו"ה חו"מ ח"א, הל' נזקי שכנים גה; מובא בשיש"ק ח"א, סעיף צ"ד, וח"ה, סעיף י"ז).

"ועסקינו באלו הסבות צריך להאמין בהשם יתברך לבד".

שמעתי מאבי (רבי נחמן מטולטשין ז"ל), ששמע ממורג"ת זכרוננו-לברכה, שפירש בכונתו הקדושה, שצריך אמונה בעסקינו באלו הסיבות שזה בעצמו רצונו יתברך, לברכינו בכל אשר נעשה, ונעסוק על פי הטבע, כמבואר בזה מכמה כתובים (עין דברים ט"ו, י"ח; ובספרי שם; מובא בכ"מ בליקו"ה). אבל בכל זאת - עיני כל - אליו לבד ישברו באמונתם, ולא לעשות עיקר מהסיבות בעצמם, כטעות הטועים חס ושלום, שאין ביכלתו כלל לפרנס ולרפאות זולתם: (ביאה"ל ק בתחילת תו' זו).

אמרו אנשי-שלומונו על-פי המבואר בתורה ס"ב בסופו - שהכל הולך אחר ההתחלה, ועל כן צריך תמיד להתחיל מחדש, פן ואולי לא היתה התחלתו כראוי וכו', עיין שם שאם כן שהכל תלוי בהתחלה, הרי שעיניך שבחו של האדם לעתיד לא תהיה כמה הספיק בעבודה, אלא כמה פעמים התחיל, ומי שהתחיל יותר פעמים התחלה חדשה, שגבה מעלתו יותר, ובוה מובן מעלת רבינו הקדוש, שאמר שמעולם לא עמד על מדרגה אחת, ואמר: שאפילו הבל פה אינו יוצא מפיו ללא התחדשות, ועל-זה עיקר התגברותו של היצר להחליש את רצונו להתחיל שוב, כי מפילו בנפילה אחר נפילה, ומראה לו בכל פעם שפלותו, הכל כדי לשבור רוחו לבלי להמשיך בעבודתו, ובפרט להתחיל בהתחלה חדשה לגמרי, כאילו היום רק מתחיל בעבודה, ובוה עיקר נסיונו של האדם: (שיש"ק ח"ד, סעיף מ"ה).

הקדמה

בתורה זו מבאר רבינו כיצד יכול יהודי ע"י אכילה בקדושה ליחד קב"ה ושכינתיה אפין באפין, ועל כן גם הקליפה על זה קשה מהכל, דהיינו תאוות אכילה שהיא ראש לתאוות ראש לגשמיות, ולנפילה על ידו למוחין דקטנות (עין תורת נחן את ב'), אבל העומד בנסיון ומצליח להישאר באמונה חזקה ובטחון, ועוד לקשטה בתוספת נצוצות, שהם חיות הסט"א בעצמה, אזי זוכה ליחוד כנ"ל.

כי לזכות לזה צריך לאכול באמונה שלימה, שהיא תיקון המלכות בשלימות, ועוד להוסיף לקשטה בקשוטי אמונה דהיינו גרים, שכידוע נשמות ישראל הם השכינה בעצמה, ונשמות הגרים הם כמו תוספת וקישוט למלכות^ה.

ולזכות לזה צריך אמונה^ו כזו, שעולה על ידה מיין נוקבין לא רק מחלקי האמונה בעצמה^ז, אלא גם תוספת מחלקי האמונה שנפלו לסט"א ממש, שבשמעלה אותן אזי השכינה נשלמת וגם מתקשטת בנשמות גרים, דהיינו שלימות אמונה עם קשוטי האמונה, כי רק מיין נוקבין כאלה בכוחם לגרום ליחוד קב"ה ע"י אכילה^ח. (והוא יחוד שעל ידו מאיר מאור הצחצחות שהוא למעלה מרוחין ונפשין, למעלה מהספירות (תורה כד), ע"י בחי' "צדיק אוכל לשבע נפשו כמבואר בתורה ה' אות ג' תנינא מבחי' כתר עליון שמאיר משם רצון והשתוקקות נפלאה אליו ית' (עיין בתורה ז' אות י' תנינא ועז תנינא ולק"ה כלאי הכרם ב' יא)).

תיקון האמונה בבחי' שלום לבטל הספק שהוא בחי' חלק לבם שסותם שבילי השכל ולאמונה כזו שלימה זוכים ראשית ע"י שלומד פסקי הלכות, שענין עושה שלום בליבו לבטל המחלוקת המשתלשלת ממחלוקת התנאים שבקדושה, וע"י השלום בטל זהמת הספק מלבו, ונפתח שערי השכל ויכול לחדד שכלו לתרץ כל הקושיות שאפשר ליישבן בשכל אנושי, ואזי נעשה שלום בלבו, ובטל עוד יותר הספק מליבו, אבל לשלימות האמונה צריך תענית כפי שיתבאר.

נמצא לפ"ז שהם ג' שלבים בביטול הספק מהלב דהיינו שלימות האמונה. דהיינו תחילה לימוד פוסקים ואח"כ חידוד השכל לישב הקושיות ואח"כ תענית שעל ידה זוכה לתיקון הדיבור שיהיה בדביקות גדול בלא פניות כלל והיא האמונה השלימה (דהיינו בטחון עיין תורה עו) שהיא כאילו רואה בעיניו ממש, ורק אמונה כזו יש בכוחה להתגבר גם על הקושיות שא"א לישב בשכל אנושי^ט, כי הן מהחלל הפנוי שממנו עיקר הקושיות המחלישות את האמונה, כגון ידיעה ובחירה. וזה תיקון המלכות בשלימות שעל ידו זוכים ליחוד קב"ה ושכינתיה, אבל שגם באכילה יזכה ליחוד הזה, צריך עוד להוסיף קשוטי אמונה. וכשזוכה ע"י אכילה ליחוד, אזי הוא יחוד גבוה ביותר מסתם יחוד. כי מאיר לו מאור הצחצחות שבכתר למעלה מכל הספירות.

תיקון הדיבור ע"י תענית שענין זוכה לשלימות האמונה ועוד לקשטה בתוספת כיון שהמכוון הוא שלימות האמונה, צ"ע מדוע הדרך ותנאי לזה הוא תיקון הדבור. ועיין תורה מד עה"פ אודיע אמונתך בפי שהאמונה תלויה בדיבור, דהיינו ע"י שמדברים אמונה מתחזקת האמונה. אבל כאן העיקר הוא להפך ששלימות הדבור תלוי בשלימות האמונה, כי הדבור השלם הוא שמדבר דבור אמת לפניו ית' ממש, בלי פניות כלל. דהיינו שמדבר אליו ית' באמונה שלימה כאילו רואה אותו לפניו.

סתם אדם דיבורו אינו זך כראוי, כי הוא לא ממש לפניו ית' אלא עם פניות. ומדיבור כזה יונקת הקליפה, דהיינו התאוות אכילה, כי היא בחי' ג' שרי פרעה, המתלבשים בקנה וושת וורידין שבגרון, וחוטפת את הדבור אל פרעה הנמצא בעורף, וזהו העורף אותיות פרעה, מלך מצרים, מיצר הגרון, בו הקול העולה בקנה ונחתך בה' מוצאות הפה, והקליפה יונקת ממנו ומתחזקת תאוות האכילה ומפילה לבחי' פרעה מוחין דקטנות, פגם אמונה, (בחי' ו') לא ידעתי את ה'/(^א).

ולכן תאוות אכילה נקראת ראש לתאוות אע"פ שבכל תאוה יש בחי' שבוה היא הראש לאחרות. כי ניאוף^ב תאוות כבוד^ג מתחיל רק כשיש מוחין דקטנות ומניאוף בא לתאוות ממון^ד אבל הדבר הראשון שמפיל למוחין דקטנות שענין נעשה אחיזה לשאר תאוות, זו תאוות האכילה.

^ה עיין זוהר בראשית יג סוף ע"א וריש ע"ב ובמתוק מדבש שם שהגרים הם תחת כנפי השכינה דייקא שמכסה עליהם לשמור עליהם והם בחי' כנפים ולא מגופה, כי מושרשים ביצירה, ואילו נשות ישראל באצילות, ולכן נקראים גר צדק, כי צדק הוא חיצוניות המלכות עי"ש. עוד עיין בזה זוהר ויקרא יד סע"א ריש ע"ב. עוד עיין בסוף מאמר סבא דמשפטים מה שהבאתי בהערה מהשל"ה הקדוש.

^ו צ"ע האם זה נעשה בזמן האכילה דייקא או קודם, ואולי ע"י תענית והתבודדות דהיינו דבור קדוש ואח"כ אכילה. אבל באכילת המן במדבר נתקיים שניהם בבת אחת כי היא אכילה של רעבון ועיניו הגוף כמ"ש ויענך וירעיבך ויאכילך את המן

^ז כי בדרך כלל המין נוקבין הם מה שמלקטת המלכות חלקיה שנפלו והם בחי' בניה כדאיתא בזוהר שבאה לפניו ואומרת חזי ברא במה קאתינא נמצא בניה משלימין אותה בעצמה כי הם חלקי השכינה בעצמה אבל כשמשלימה עצמה מחלקי עצמה שנפלו ועוד מוסיפה להתקשט בנשמות גרים שהם נצוצות שנעשו חיות הרע ממש אזי נעשה יחוד עוד יותר גבוה

^ח צ"ע בזה האם בגלל שאכילה היא מגושמת ועלולה להפיל למוחין דקטנות לכן צריך בה התגברות יותר להשלים את המלכות גם בקשוטים ולא רק בעצמה או להפך שדייקא אכילה כיון שהיא כל כך מגושמת לכן כשמצליח גם בה להשאר במוחין דגדלות ואמונה שלימה עם קשוטין אזי זוכה להיחוד גבוה כל כך ע"כ משמע מתורה ה' תנינא שבאכילה אזי היחוד הוא מוריד מ"ד מאור הצחצחות שהוא גבוה ביותר ונראה שכאן מתבררת הסיבה לזה כיון שבאכילה היחוד לא רק שבאה בבחי' חזי ברא במה קאתינא אלא עוד מתקשטת בנשמות גרים נוסף לזה.

^ט כך משמע בלק"ה חלב ודס ד' ב' שקושיות אלה, להן צריך תענית.

^י שמות פרק ה (ב) וַיֹּאמֶר פְּרַעֲה מִי יְהוָה אֲשֶׁר אֲשַׁמְעֶךָ לְקוֹל לְשַׁלַּח אֶת יִשְׂרָאֵל לֹא יְדַעְתִּי אֶת יְהוָה וְגַם אֶת יִשְׂרָאֵל לֹא אֶשְׁלַח:

^{יא} אזי האדם נופל לשינה וכנ"ל בתורה ס' אות ו' שע"י אכילה גם אנשים כשרים ויפים נופלים לשינה דהיינו מוחין דקטנות ואז עבודתם בלא שכל ובלא דביקות אלא בפניות בחי' לקיחה הפך התינה בחי' חיה העוסקת בקיום הגוף

^{יב} תורה עב מי שיש לו מעט דעת צח כבר אין לו נסיון בזה התאוה.

והתיקון הוא ע"י תענית כי היא בחי' אחורים, לכן יש בה כח לסגור את בחי' אחורי הקדושה, דהיינו את הדבור שאינו זך, שנקרא אחר הדברים, ולבטל את יניקת שרי פרעה משם. וכשאינן לשרי פרעה יניקה אזי פרעה נחלש וכשזה נופל זה קם, דהיינו שהמוחין יוצאים מקטנות לגדלות, ע"י מימי החסדים שיורדים לגרון, ומחזירים לדיבור את המוחין גדלות, ובוה מחזירים לדיבור את ניצוצות אותיות הדיבור שפרעה גזל ממנו, ואזי נשלם הדיבור ונשלמת האמונה. וכשנשלם הדיבור אזי הדבור בעצמו מוציא ניצוצות קדושה שבלע פרעה הסט"א, והיא חיותו ממש, וכשהניצוצות יוצאים ממנו נעשים גרים דהיינו קשוטי האמונה. והוא נופל לגמרי.

(יש כאן חידוש שאע"פ שיש ניצוצות קדושה נוספים שגם הם חיות הדבור, שעדין נמצא אצל פרעה נחשב הדבור שלם גם בלעדיום כי רק נצוצי אותיות הדבור הם הנצרכים להשלמת הדבור ולא נצוצי הקדושה¹⁰) ואילו נצוצי הקדושה נצרכים רק לקשוטי האמונה דהיינו גרים שעל ידם מתקשטת האמונה למדרגה נפלאה יותר עד שבכוחה להוריד מאור הצחצחות)

רבנו לא מבאר כיצד התענית מדביקה את האחורים ומונעת יניקת שרי פרעה מהדיבור שע"י יורדים החסדים לתקן את הדיבור.

אבל בכתב יד של תורה זו הנמצא בסוף הספר רמוז העניין במה שכתב שם שהתענית (דהיינו ר-עב הוא חיבור אלקים באחור ושם הויה באחור דהיינו יחוד אחור באחור של קב"ה ושכינתיה. ולפי"ו יתבאר העניין הרבה יותר עפ"י כהאריז"ל שם מבואר סוד יחוד אחור באחור שהוא בסוד הניסור הידוע כי בזמן שליטת הדינים אזי ז"ן דבוקים אחור באחור מחשש יניקת הקליפות (כמו שני שומרים במקום מסוכן שעומדים גב אל גב כדי שלא יפתיע אותם האויב מאחור) ובמצב כזה אזי המלכות דיבור אמונה היא בקטנות מאד בחי' צלע בלבד אצל האדם (בחי' דו פרצופין נבראו ודבוקים בגבם שאז חיותה הוא מועט מאד דרך נקב בגבו) וכדי להגדילה צריך לנסר אותה וזה ע"י בחי' תרדמה דהיינו שעולים הפנמיות שלהם לאמא העליונה בינה עילאה שתשמור עליהם ואזי אצלה תחת כנפיה אפשר שיתייחדו (ע"י שאמא אוזפת מנהא דהיינו גבורות לבת ומאירה חסדים לבן) וכך תגדל המלכות עד שתוכל להתייחד עימו בלא שמירה. והיחוד כוונתו שהוא מאיר החסדים דהיינו המוחין בדיבור עד שיכול לדבר דיבור אמת לפניו ית'. נמצא שיחוד אחור באחור הפירוש שהם מתייחדים תחת שמירת האמא בזמן שהמצב שלהם בלי האמא הוא אחור באחור.

וכל זה נעשה ע"י התענית, כי התענית היא תשובה, וזה שנקט רבינו לשון הכתוב בדניאל "להבין להתענות", ועולם התשובה הוא בינה עילאה כידוע, שממנו מקבל הבעל תשובה סיעתא דשמיא לחזור ולעלות מהיכן שנפל, והיא שומרת אותו מהקליפות הרודפות אותו, ותחת כנפיה הוא שב אל הש"י בכל ליבו, ומקבל הארת חסדים להתחזק ולחזור בתשובה וכמבואר במנחות כט דלא מסתייע מילתא לחזור לבדו מהיכן שנפל, אלא צריך סיוע מיוחד וכמבואר בסוף תורה קיב.

נמצא שהחסדים היורדים ע"י התענית הם חסדים מאמא שמקבל זעיר אנפין כדי להשפיע לדיבור, שזה בחי' ויהי רעב בארץ וירד אברהם¹¹ למצרים, שמיד אחרי התענית ירד אברהם שמדתו חסד למיצר הגרון להאיר חסדים בדיבור, כדי שיוכל האדם לדבר דיבור לפניו ית' כנ"ל, והדבור המתוקן מכונה שרה, ואזי משמים נותנים בדעת הסט"א לקחת אותה לפרעה (שהוא המוחין דקטנות ששלטו לפני שבא אברהם שהוא כבר מוחין גדלות) ופרעה מנסה לבלוע את שרה, ואזי מתקיים עת אשר שלט האדם באדם לרע לו דהיינו פרעה בשרה לרע לו כי היא מכה בו ויוצאת ממנו בלא פגע ועוד שמוציאה ממנו גם כל חיותו שהייתה אצלו מקודם והיינו גרים¹² שהם הקישוטי אמונה.

והם הקישוטי אמונה שכשמעלה אותן המלכות, אזי נשפע לה חסדים נוסף לחסדים ראשונים שהיו בבחי' וירד אברהם, וחסדים אלה מעלים אותה למדרגת דיבור השלם בתכלית האמונה, דיבור אמת לפניו ית' בשלימות, ומדרגת אמונה שלימה כזו היא התנאי לאכילה בקדושה. ובאכילה כזו זוכה להארת פנים נפלאה, מאור הצחצחות שבכתר וזוכה לרצון והשתוקקות נפלאים אליו ית' וליראה גדולה בשעת האכילה. (נמצא שע"י שלימות הדיבור זכה לאכילה בקדושה ועיין תורה מז שם להפך בכח האכילה בקדושה זוכה לאמרי שפר. ונראה שכאן היא בחי' גבוהה יותר)

מדוע דווקא באכילה צריך כל כך תיקון המלכות ועוד קשוטי האמונה

בלק"ה חלב ודם ד' ב' מפורש שהקושיות שא"א לישיב בשכל אנוש עליהן צריך אמונה גדולה ביותר, וזה ע"י התענית. וכבר נתבאר לעיל המיוחד במדרגת אמונה זו, שלא מספיק שלימות אמונה, אלא עוד צריך קישוטי אמונה דהיינו גרים דייקא בבחי' אז אהפוך לכל העמים שפה ברורה, ולעבדו שכם אחד.

ומבואר שזה התנאי לאכילה שעל ידה מיחד קב"ה ושכינתיה פנים בפנים. ולפי הלק"ה הנ"ל זה גם התנאי להתמודד עם קושיות שאין בשכל אנושי לישבן. ומשמע מזה שהאכילה היא בעצמה בחי' קושיה שאין בשכל אנושי ליישבה. נמצא שאע"פ שעצת התענית עיקרה היא להכניע תאוות אכילה כדי שנוכל לאכול בקדושה

¹¹ מבואר בתורה רב

¹² כמבואר בלק"ה קדושין ג' ג'

¹³ עיין היטב באות ד'

¹⁴ עיין ספר הלכותים לך לך עה"פ ויעבור אברם בארץ מבואר שאברהם הם החסדים של אמא עילאה.

¹⁵ עיין תורה ח' תנינא אות ג'

ליחד קבו"ש, עוד מחדש מוהרנ"ת שגם כדי להשלים אמונתו שתהיה שלימה כל כך עד שיוכל להתמודד בקושי ש"א לישוב, צריך תענית, כי עי"ז נשלם הדיבור, והוא זה שמשלים את הקישוטי אמונה. וצריך ביאור בזה. ועיין לעיל בפתיחה לתורה זו ועיין לק"ה תפלה ד' ו' כי אכילה בשלימות היא שלא רואה גשמיות אלא אותיות וזה רק בכח אמונה כל כך שלימה שעל ידה לא רואה חלל, דהיינו גשמיות, אלא את האלוקות שמעולם לא נסתלקה משם, דהיינו אותיות. וכמבואר בתורה יט.

עד כאן ההקדמה

✱

תורה סב ניהיט

כדרכו פותח רבינו את התורה בפסוק או מאמר חז"ל שבו רמוז כל התורה ובסופה מבאר כיצד, וכאן הוא פסוק מסיפור יציאת מצרים, רמז שעיקר היציאת מצרים היא כשזוכים לאכילה בקדושה.

שמות יג^י ויסב אלקים את העם וכו' :

ויסב לשון הסיבה בסעודה כמבואר במדרש לפ"ז משמעות הפסוק שהוליכם במדבר ולא הכניסם מיד לארץ כדי ללמדם כיצד זוכים לסעודת הלב צדיק אוכל לשבע נפשו וזהו שהאכילם לחם אבירים את המן שכולו רוחניות כדי שיזכו על ידו לשובע הנפש ולא לשובע הגוף, כי מזונא דגופא ממעט ממזונא דנשמתא (כמבואר בתורה ח' תנינא) וזהו שכתוב בו (דברים פרק ח ג) וַיַּעֲבֹד וַיִּרְעֲבֵךְ וַיֶּאֱכֹלְךָ אֶת הַמֶּן אֲשֶׁר לֹא יִדְעָתָּ וְלֹא יִדְעוּן אֲבֹתֶיךָ לְמַעַן הוֹדִיעֶיךָ כִּי לֹא עַל הַלֶּחֶם לָבְדוּ יַחֲיֶה הָאָדָם כִּי עַל כָּל מוֹצֵא פִי יִדְוֵד יַחֲיֶה הָאָדָם: דהיינו שהמן היה עיניו ורעב לגוף ומאכל לנשמה.

אות א

מבאר שדייקא ע"י אכילה אע"פ שבדרך כלל היא הדבר היותר מגשם מכל התאוות כי עוסק בגשמיות ממש שמכניס לגופו אעפ"כ יכול יהודי בכח אמונה חזקה לזכות לתכלית שלימות החיבור עימו ית' ולהארת פנים והארת רצון נפלאה.

דע שע"י אכילתם של ישראל, נעשה יחוד קוב"ה ושכינתיה אפין באפין דהיינו הארת פנים של הקב"ה לשכינה הקדושה שהיא כנסת ישראל/כ"א^א שע"י זוכה האוכל בקדושה להארת רצון גדולה בשעת האכילה ולהשגחה דהיינו הנהגת למעלה מהטבע בכלל כי הוא בחי' החיבור השלם עימו ית' בבחי' והיה אור הלבנה כאור החמה שכל כך מאיר לאדם אור האמת עד שאמונתו שלימה, בבחי' (רות ב/כב) ויאמר **כיבועז לרות לעת האכל גשי הלום** כי בועז הצדיק/כ"ד ורות/כ"ו הצדקת רומזים לקב"ה ושכינתיה,

^א תורה זו נאמרה בשבת שירה (יב שבט) שנת תקס"ה במעדוועדווקע (חי"מ נט) ^ עיין בסוף הספר תורה זו בכת"י רבינו בעצמו שקיבל מוהרנ"ת בשנת תקפ"ד. (ומוהרנ"ת העיר שם שהנוסח הנדפס כאן הוא לשון רבינו אבל לא כתב ידו ועיין כזה הענה בליק טוה"ג).

^ב תורה סב בדפוס נדפס בצילום 117 ג עיין לעיל סוף תורה נה

^ג בתקפ"א (שמות ג) ובתולד ומתולד תוקן

^{כא} שכינה לשון אלוקות השוכנת עימנו בבחי' ושכנתי בתוכם.

^{כב} **רות פרק ב ג** (יג) וַתֹּאמֶר אֲמִצָּא חֵן בְּעֵינֶיךָ אֲדֹנָי כִּי נִחְמַתְנִי וְכִי דַבַּרְתָּ עָלַי לֵב שִׁפְחָתְךָ וְאֲנֹכִי לֹא אֶהְיֶה כְּאֶחָת שִׁפְחֹתֶיךָ: (יד) וַיֹּאמֶר לָהּ בְּעוֹ לְעַת הָאֲכֹל גְּשֵׁי הָלֶם וְאֲכַלְתָּ מִן הַלֶּחֶם וְטַבַּלְתָּ פִתֶּךָ בְּחֶמֶץ וְתִשָּׁב מִצֵּד הַקּוֹצֵרִים וַיִּצְבֹּט לָהּ קָלִי וְתֹאכַל וְתִשָּׁבַע וְתִתֵּר:

מדרש רבה רות – פרשה ה פסקה ה (רות ב' יג) ותאמר אמצא חן בעיניך אדוני וגו' ואנכי לא אהיה כאחת שפחותיך אמר לה חס ושלום אין את מן האמהות אלא מן האימהות.

שבת קיג: גשי הלם. א"ר אלעזר, רמז רמז לה, עתידה מלכות בית דוד לצאת ממך דכתיב ביה הלום, שנאמר (ש"ב ז) ויבא המלך דוד וישב לפני ה' ויאמר מי אנכי כי הביאתני עד הלום:

תורה תמימה/ביאורים פסוק יג – שייכא דרשה זו עם הדרשה הבאה גשי הלום דרמז לה שעתידיה מלכות בית דוד לצאת ממנה, ולא נתבאר למה דוקא כאן רמז לה זה, אלא שזה היתה תשובה למה שאמרה ואנכי לא אהיה כאחת שפחותיך, אמר לה "לא" חס ושלום שתהיי מן האמהות שהרי עתידה מלכות לצאת ממך ולא יתכן שתצא משפחה זו אלא מן האימהות וכמ"ש בהו ומלכים מחלצין יצאו:

^{כג} גם בדפוס ותולד ותשכ"ט- ויאמר בועז לרות לעת האכל גשי הלום, בתולד- ויאמר לה בועז לעת האכל גשי הלום, (כלשון הפסוק) בתרצו- ויאמר [לה] בועז לרות) לעת האכל גשי הלום.

^{כד} **כידוע** אמרו רבותינו (ב"ב צא). שבעז הוא אבצן שהיה שופט בישראל בתקופת השופטים כמבואר בפרש"י ריש מגילת רות והוא היה צדיק הדור אז. כמבואר ברות רבה (ה' טו) בעז גדול הדור היה.

^{כה} **אע"פ שאז** היתה גרה טריה היתה בה ענווה ושרתה עליה רוח הקדש כמבואר בזהר ח"ב ריו: והיתה במדרגה עצומה בפרט באכילה בקדושה דכתיב בה ותאכל ותשבע ותותר (שרתה ברכה במעיה פסיקתא רבה טז ל') ועיין תורה מז ששביעה מאכילה מועטת היא מהארת מדת ואמת שהיא הארת פני ה' המאירים בתרין תפוחין הפנויים מזקן שבי"ג תיקוני דיקנא שמקום זה נקרא פני ה'.

את האלוקות שבו שרק ממנו שובע הנפש, ואין בו שום תערובות עיקר התערובת היא העירוב שבו מערב בין הגשמיות והאלוקות שבמאכל. כי מאכל שיש בו תערובות, ע"י מאכל כזה, יוכל האדם לחטוא זה לעומת זה כשם אכילה בקדושה על ידה אפשר לזכות לפני ה' שהוא החיבור השלם עימו ית', כך זה לעומת זה אפשר ע"י אכילה שאינה בקדושה כראוי להחטיא את החיבור הזה דהיינו לגרום לפירוד ע"י שיתעקם לבו ממנו ית' / ל"ו:

אות ב

והברור לה של המאכלים הוא ע"י אמונה פי' כיון שהגלוי לעין הוא גשמיות מזוונא דגופא ופסולת ואילו האלוקות / ל"ו ומוצא פי ה' שבמאכל, שממנו שובע הנפש נעלמת בתכלית ההעלמה, לכן להיות ניזון ממנה הוא רק ע"י אמונה שמאמין במציאותה / ל"ו אמונה ברורה כאילו רואה ממש, ובוה מפריד אותה מהפסולת הכפירה שעליה וניזון מאלוקות מבוררת ומשביע את הנפש, ואמונה כזו היא תיקון המלכות להיות מוכנה לזיווג ויחוד עם הקב"ה פנים בפנים. / ל"ח ועיין בפתחה והקדמה לתורה שהאמונה שעל ידה מבררים את האכילה היא תכלית שלימות האמונה וקישוטי אמונה כפי שיתבאר כי ההעלמה שיש על האכילה בקדושה היא בחי' קושיות מהחלל הפנוי שא"א ליישב בשכל אנושי לכן רק באמונה השלימה ביותר אפשר להתמודד עימה ולנצח. ועתה יבאר כיצד זוכים לשלימות האמונה זה ע"י דעת וכפי שיבאר לקמן לגבי תפלה שאם היה יודע שהקב"ה עומד עליו ומאזין היה מתפלל בהתלהבות גדולה (כי תפילה היא כפי האמונה כמבואר בתורה ז') כי האמונה תלויה בדעת וכנ"ל בתורה ז' שאמונה תלויה באמת. וכאן מחדש שדעת היא ע"י שמתרץ קושיות / ל"ט שאפשר לתרץ ורק קושיות שא"א לשכל אנושי להשיג צריך להעמיד על אמונה. נמצא שע"י שמחודד שכלו להבין ולתרץ קושיות שיש להם תירוץ אזי אמונתו חזקה ויכול להתחזק בה נגד הקושיות שא"א לישבן, שמהן עיקר האפיקורסות / מ.

ולקמן יתבאר שלשלמות האמונה צריך גם תיקון הדיבור ע"י תענית ורק אז יוכל להתגבר באמונתו על קושיות מהחלל הפנוי שא"א לישבן / מא, והטעם נראה כיון שקושיות אלה גם כשלא יודע להקשות אותן כפי הן מחלישות את האמונה ועוד מבואר שההתגברות עליהן היא בתיקון תאוות אכילה ע"י תענית ודיבור קדוש כפי שיתבאר. דהיינו כי גם תאוות אכילה בעצמה היא בחי' קושיא מחלל הפנוי שא"א ליישב בשכל אנושי ורק צריך לזה אמונה שלימה בתכלית ועוד קשוטי אמונה כפי שיתבאר.

ל"ד **כדמצינו** שכן סורר נבחן באכילה ושתייה דייקא וכן כתיב דברים לב טו וישמן ישרון ויבעט. ועיין תורת נתן אות ב'

ה"ג גם בדפוס והברור. מתוצו - והברור

ל"ו **ענין תורה יט** אות [ז] ומי שיקול להתעורר התנוצצות האותיות שבכל מעשה בראשית שיש בכל דבר, אזי אכילתו ושתיתו וכל תענוגיו אינו אלא מהתנוצצות האותיות שבאכילה ושתיה, בבחינת (רות ג): "ויאכל וישת וייטב לבו"; "וייטב לבו" הינו בחינת התנוצצות האותיות של ל"ב אלקים שבמעשה בראשית שיש בכל דבר. וזהו: "וייטב לבו" אין טוב אלא אור, כמו שקטוב (בראשית א): "וירא אלקים את האור פי טוב". וזהו: "ויאכל וישת וייטב לבו", שהיתה אכילתו ושתיתו מהארת והתנוצצות האותיות של ל"ב אלקים שבסעדתו שאוכל. וזהו: "וייטב לבו" זה בפרפת המזון (זהו ויקהל רי"ח. ומדרש רבה רות פרשה ה), שהיתה אכילתו ושתיתו מהתנוצצות האותיות שיש בהאכילה ושתיה, שזהו בחינת ברכות המזון, כי המזון נתברך על ידי שלמות לשון הקדש, על ידי שמעוררין ומאירין את האותיות שיש בכל דבר, ומשם צריכין שתיה עקר האכילה ושתיה ושאר התענוגים כנ"ל:

שם אות וחו וכל חכם פשוט פרוש, שהוא חכם לבד אף על פי שאינו צדיק יכול לידע האותיות שבו נברא הדבר הזה שאוכל. פי מי שידע הכח של מתיקות ומרירות, חריפות ומליחות, שזה מרפך וזה מקשה, זה מגדיל וזה מקטין, מכווץ ומרחיב וכו' ..... כי כל דבר נשתנה בטעמו וריחו ותמונתו הכל לפי צרופי אותיות של לשון הקדש, ששקל הקדוש ברוך הוא בהקמתו וברצונו הפשוט כך וכך אותיות שיברא בהם דבר זה, וכך וכך אותיות שיברא בהם דבר זה וכו' ..... אבל שיגיש ויתענג רק מהצופי אותיות, בבחינת "ויאכל וישת" כנ"ל, זה אי אפשר כי אם למי שהביא שלמות בלשון הקדש, והביא התנוצצות חדש בלשון הקדש של כל דבר, הינו בהאזניות שיש בכל דבר זה יכול לקים "ויאכל וישת" כנ"ל:

ל"ז **עפ"י הריצ"ח** (סב 3 42)

ל"ח **משמע** שהחלק הרע שבמאכל הוא קליפה שיש על המאכל מחמת זהמת הספק שיש בלב האדם האוכל אותו, (עיין בלבו על הגדה של פסח אילו הביאנו להר סיני ולא נתן לנו את התורה הטעם כיון שבהגיעם להר סיני פסק הספק מליבם כי זו הוזהמה שהטיל הנחש בחוה ובהר סיני פסקה זהמתם) ולפ"ז משמע שמה שאמר לעיל שע"י מאכל שאינו מבורר אפשר לחטוא, לכאורה קשה הרי הוזהמה כבר נמצאת בלב ולמה ע"י אכילה היא גורמת לחטא יותר ממה שיש בכוחה קודם האכילה. ונראה שמחמת כח החיבור (בחי' לחם לשון הלחמה וחיבור) שיש במאכל לחבר נפש לגוף לכן כשיש איזה קליפה על הניצוץ הקדוש שבמאכל שהוא המחבר ומלחים, אזי הקליפה הזו מחזקת את זהמת הספק שבלב יותר וצ"ע.

ל"ט **הכוונה** בעיקר לקושיות על הנהגת השיי ועל מציאותו ית' וכה"ג הנוגעות לאמונה.

מ" **כי לכאורה** קשה אם אפשר להעמיד על אמונה מדוע בכלל צריך לטרוח ליישב קושיות אלא ראשית כי התירוצים מהם הדעת שמחוק את האמונה כנ"ל ועוד כיון שכל קושיא מחלישה את האמונה לכן צריך למעט אותן כמה שאפשר ע"י שיתרץ בולן לבד מה שא"א כלל.

מא **עיין לק"ה** חלב ודם ד' ב' הובא בתורת נתן אות א'

עוד נראה לדייק מדברי רבינו שחוסר ידיעה לא מחלישה את האמונה אלא דווקא קושיות במה שכן יודע. ונראה הטעם כי עיקר זהמת היצה"ר שמטיל בלב הוא הספק שמכניס ע"י שמקשה קושיות. וכן מצינו לעיל בתורה סא שדואג האדומי כל כוחו היה בלהקשות קושיות כדאיתא במדרש שנקרא האדומי כי כל המתווכח עימו בהלכה היה מאדים את פניו מבושה ע"י הקושיות שמקשה לו וכן לגבי עמוני ולא עמונית לא היה לו ראייה לסתור אלא רק קושיות, ולכן אמרו עליו שהיה מין ורשע כי כן כל כוחו של יצה"ר רק להטיל ספק וקושיות במה שקבלנו/מכ"ו.

כי האמת מה שהגביל הש"י לשכל האנושי שיוכל להבין [מ"ג], הוא מצוה גדולה [מ"ד] לחדרמה השכל להבין הדבר על בוריו [מ"ו]/מ"ז, ועל זה נאמר (אבות פ"ב יד)/מ"ח הוי שקוד ללמוד תורה ודע מה שתשיבמ"ט לאפיקורוס/כ"ו ודע לפני מי אתה עמל, דהיינו שתשיב להאפיקורוס שבלבך, וכפי שיתבאר לקמן שהסתרת הידיעה היא מהיצה"ר, עי"ז תזכה לדעת לפני אתה נמצא תמיד/כ"א. צ"ע כאן האם הכוונה לקושיות בהשקפה ואמונה או כל קושיה בכל נושא ולקמן ממה שביאר שע"י לימוד פוסקים נעשה שלום בלב ומתבטל הספק משמע שכל נושא, מאידך קשה דמשמע שם שעצם ידיעת ההלכה ולא העיון בה וקשה לשון לחדד השכל שנקט רבינו כאן. ונ"ל כוונתו שתחילה ילמוד פוסקים וע"י השלום יזכה שיפתחו לו שבילי השכל לחדד שכלו בכל התורה. כי יש שאלות באמונה שמחלישות את האדם אע"פ שלא יודע לשאול אותן בפירוש ובוזה ע"י שמחדד שכלו בכלליות אזי הן נעלמות מעצמן. עוד עיין בזה מה שכתבתי בסוף התורה על דברי רבינו בהשמטה השניה שמדמה עניין הלימוד פסקי הלכות המבואר לקמן אות ב' למבואר בתורה יב אות ד' שהצדיק עושה מהמחלוקת הלכות ומעלה עי"ז את המלכות ליחוד דמשמע מזה שאע"פ שהעיקר היא ידיעת הפסקי הלכות אבל לא לימוד בע"פ לבד, אלא שלומד ההלכה היטב ומאיר בה הבנה כיצד לקיים למעשה בכל פרטיה עי"ש וכן משמע בליקוטי תפילות אות תשסח.

^{מ"ב} וכן יתברר לקמן בעניין השלום שנעשה ע"י לימוד פוסקים שכל כוחו הוא במה שמבטל את הספק ולא שמברר בין המתקבל לנדחה דא"כ אזי ארבה מגדיל את הפער ויותר ראוי שישתלשל מזה מחלוקת בין רע לטוב בלב אבל באמת העיקר זה שיוודע בברור מה לעשות למעשה ונתבטל הספק גמט' עמלק שהוא עיקר הרע והבלבול והגורם למשפט מעוקל וטשטוש הקבלה ועי"ז מחליש את האמונה ומונע את הבטחון.

^{מ"ג} עיין לק"ה חלב ודם ד' ב' לתרץ הא דשפתא בחדא וסיים בחדא.

^{מ"ד} בג' מקומות בלבד בל"מ נקט רבינו מצוה גדולה, כאן ובתורה רעו [דף קכ]. מצוה גדולה להרבות באכילת שבת ולקמן כה תנינא מצוה גדולה להיות בשמחה תמיד. ועוד בחי"מ שמו מצוה גדולה ללמוד בספרו הרבה.

^{מ"ה} בתולד - לחדד

^{מ"ו} עיין רמב"ם סוף הלכות מעילה ח' ח'.

^{מ"ז} **רמב"ם** יד החוקה הלכות מעילה פרק ח (ח) ראוי לאדם להתבונן במשפטי התורה הקדושה ולידע סוף ענינם כפי כחו ודבר שלא ימצא לו טעם ולא ידע לו עילה אל יהי קל בעיניו ולא יהרוס לעלות אל ה' פן יפרוץ בו ולא תהא מחשבתו בו כמחשבתו בשאר דברי החול בוא וראה כמה החמירה תורה במעילה ומה אם עצים ואבנים ועפר ואפר כיון שנקרא שם אדון העולם עליהם בדברים בלבד נתקדשו וכל הנוהג בהן מנהג חול מעל בה ואפילו היה שוגג צריך כפרה קל וחומר למצוה שחקק לנו הקב"ה שלא יבעט האדם בהן מפני שלא ידע טעמן ולא יחפה דברים אשר לא כן על השם ולא יחשוב בהן מחשבתו כדברי החול הרי נאמר בתורה ושמרתם את כל חקותי ואת כל משפטי ועשיתם אותם אמרו חכמים ליתן שמירה ועשייה לחוקים כמשפטים והעשייה ידועה והיא שיעשה החוקים והשמירה שיוהר בהן ולא ידמה שהן פחותין מן המשפטים והמשפטים הן המצוות שטעמן גלוי וטובת עשייתן בעולם הזה ידועה כגון איסור גזל ושפיכות דמים וכיבוד אב ואם והחוקים הן המצוות שאין טעמן ידוע אמרו חכמים חוקים חקתי לך ואין לך רשות להרהר בהן ויצרו של אדם נוקפו בהן ואומות העולם משיבין עליהן כגון איסור בשר חזיר ובשר בחלב ועגלה ערופה ופרה אדומה ושעיר המשתלח וכמה היה דוד המלך מצטער מן העולם ומן העכבי"ם שהיו משיבין על החקים וכל זמן שהיו רודפין אותו בתשובות השקר שעורכין לפי קוצר דעת האדם היה מוסיף דביקות בתורה שנאמר טפלו עלי שקר ודים אני בכל לב אצור פקודיך ונאמר שם בענין כל מצותיך אמונה שקר רדפוני עורני וכל הקרבנות כולן מכלל החוקים הן אמרו חכמים שבשביל עבודת הקרבנות העולם עומד שבעשיית החוקים והמשפטים וזוכין הישרים לחיי העולם הבא והקדימה תורה ציווי על החוקים שנאמר ושמרתם את חקותי ואת משפטי אשר יעשה אותם האדם וחי בהם.

^{מ"ח} **אבות פרק ב (יד) רבי אלעזר אומר, הוי שקוד ללמוד תורה, (ודע) מה שתשיב לאפיקורוס. ודע לפני מי אתה עמל. ונאמן הוא בעל מלאכתך שישלם לך שכר פעלתך:**

^{מ"ט} מתוצר - שתשוב

^{נ'} **צ"ע עיין סנהדרין דף לח:** תנן התם רבי אליעזר אומר הוי שקוד ללמוד תורה ודע מה שתשיב לאפיקורוס אמר רבי יוחנן לא שנו אלא אפיקורוס (של) עובדי כוכבים אבל אפיקורוס ישראל כל שכן דפקר טפי. פרשיי - כדי שתדע להשיב לאפיקורוס - הבא להביא ראייה מן התורה לדברי המינים: כל שכן דפקר טפי - שהרי הכיר וכפר ומתוך כך מדקדק ולא תוכל להשיבו דבר המקובל לו: עיין ריצי"ח סב 5 9 בערך שמדבר מזה שקשה א"כ מדוע הביא רבנו משנה זו הרי רבנו מדבר לישראל אלא הכוונה שיש בחי' עכום בלב כל אחד מישראל וזה היכן שחסר לו תורה כי עכו"ם הוא מי שלא קיבל תורה לכן היכן שחסר לי תורה דהיינו חידוד השכל במה שאפשר לישב זה בחי' העכו"ם שבלביו. ובחי' ישראל שבלב זה היכן שיש תורה אבל א"א לישב את הקושיות על ידי התורה כי הם קושיות שא"א לישב בשכל אנשי כי הן מחלל הפנוי.

^{נ"א} **עפ"י הריצי"ח** סב ריש שיעור 5 וכדלקמן בדברי רבנו ד"ה אם האדם היה יודע וכו'

כי יש חילוק בין הקושיות/נב, כי יש קושיא שיכול האדם להבין תירוץ על קושיא זו רק שאצלו נסתמו שבילי השכל ואם יחדד שכלו יזכה לתרצון, **על זה נאמר בחז"ל ודע מה וכו' כנ"ל** וכפי שיבאר לקמן שהסתרת הידיעה היא מהיצר הרע, דהיינו אפיקורסות, ועיין בכת"י שבסוף הספר שם לשון רבינו כפירות במקום קושיות. וזה ע"י לימוד פסקי הלכות שהוא שלום המבטל את הספק בהלכה ועי"ז את הספק שבלבו שממנו עיקר התגברות היצה"ר, נמצא שצריך ללמוד הרבה תורה כדי שידע לאכול ועיין מזה חיי מוהר"ן קנח/נב.

ויש קושיא שאינו באפשרי לשכל האנושי להבין תירוץ על קושיא כזו בתורה סד מכנה אותן קושיות מהחלל הפנוי, דהיינו שהן קושיות שבמהותן הוא שהתירוץ עליהן סותר את כל מציאות העולם הזה לכן בשכל אנושי של עוה"ז אין להם תירוץ, **רק לעתיד לבא יתגלה התירוץ** דהיינו בעולם האמת שלגביו כל העוה"ז הוא דמיון והבל כי בשכל של עוה"ב אזי בעוה"ז אין העלמה כלל ואין חלל פנוי רק הכל אלוקות/נב. לכן בעוה"ז בשכל אנושי **אסור לאדם לעיין בהם, וכל מי שסומך על שכלו ומעיין בה, על זה נאמר (משלי ב') כל באי' לא ישובון/נב** תרתי משמע/נב לא יקבלו תשובה כי אין תשובה ולא יזכו לחזור בתשובה כי היא מפלת לכפירה גמורה. **כי על**

^{נב} **כמבואר** בתורה סד שיש קושיות משבירת הכלים וקושיות מחלל הפנוי. והביאור כי הסתרת הידיעה היא מחמת שאין בכוחם של כלי השכל להכיל את הידיעה ולכן הם בבחי' שבירת כלים. ויש ידיעות שאפשר להשיג אלא שאצלי השכל חלש בבחי' כלים שבורים וצריך לתקנו לחזקו ולחדדו. אבל יש קושיות שהן מהחלל הפנוי הכולנה מאותה בחי' שרשית שברא הקב"ה קודם לבריאת העולם, שברא אפשרות להעלים את ידיעת מציאותו ושם במקום ההעלמה הווי' ניתן מקום לומר ולברא עולם גשמי שמעלים אותו י' ומשם מאותה בחי' של חלל, הקושיות הבאות משם, הן במהותן בחי' חלל וריק בכלי ההשגה של עוה"ז, שהרי רק מכח מציאותן התאפשר לברא את העולם הזה. ואם נתרץ אותן בעוה"ז הרי זה בחי' שמגלים שאין חלל ואין מקום למציאות העולם הזה.

^{נב} **חיי מוהר"ן** – אות קנח (ח) באותו חג השבועות (שנת תקסז) למד הרבה בתוך הסעדה של שחרית ובין מאכל למאכל קדם שהושיטו המאכל אל השלחן היה לומד בתוך כך וילמד אז האדרא, ואחר כך הושיטו המאכל ופסק ואכל מעט וחזר ועסק בלמודו וכן היה בכל פעם בין מאכל ומאכל והוא היה סובר בכל פעם ששוב לא יתנו מאכל אחר אבל הם נתנו עוד כמה מאכלים והוא היה לומד בין כל מאכל ומאכל כנ"ל: **אחר הסעדה ענה ואמר.** הם מתוכחים עמי כי אני הייתי סובר בכל פעם ששוב לא יתנו עוד מאכל והם נותנים בכל פעם עוד מאכלים. והנה הם מתוכחים עמי, כי אני הייתי רוצה שיהיה סיום הסעדה בלמוד והם רוצים גדולות שיהיה סיום הסעדה באכילה. כי יש אנשים פשוטים שאוכלים בשביל שיהיה להם כח ללמוד, ויש אנשים שגבוהים במעלה והם לומדים כדי שיהיה להם דעת איך לאכל. ואני הייתי רוצה כפשוטו שתהיה סיום הסעדה בלמוד אחר האכילה, שזהו בחינת עבודה פשוטה שאוכלים ואחר כך לומדים הינו שאוכלים כדי שיהיה להם כח ללמוד. אבל הם מחזיקים אותי בגדולות ונותנים בכל פעם עוד מאכל ורוצים שתהיה הסיום באכילה שזהו בחינת עבודה גבוהה שלומדים ואחר כך אוכלים, הינו שלומדים כדי שיהיה להם דעת ומח' ושכל איך לאכל והבין:

^{נב} **אמנם** גם בעוה"ב יש בחי' חלל שהרי יש שם חילוקי שכר וחילוקי נשמות הרי שיש שם בחי' רבים הבא מבחי' אלקים וצמצום אלא שהוא במדרגה גבוהה הרבה יותר עד שכלפי השכל של עוה"ז הוא בחי' אין סוף שהכל אחד בבחי' מלאה הארץ דיעה.

^{נב} **ע"ש** כל הפרק ואני מעתיק חלקו עם ביאור שלי – משל פ"ב (א) בני אם תקח אמרי ומצותי תצפן אתך: (ב) להקשיב לחכמה אגן תטה לבך לתבונה: והיינו לישב כל הקושיות שאפשר לישב (י) כי תבוא חכמה בלבך ודעת לנפשך ינעם: אזי חכה לזעת ואמונה לזעת לפני מה עמל (יב) להצילך מדרך רע מאיש מדרך תהפכות: הן הקושיות מהחלל הפנוי ש"ל לישב (יג) העוזבים ארחות ישר ללכת בדרך חשך: (טו) אשר ארחתיהם עקשים ונגלזים במעגלותם: המתעקשים להקשות קושיות הנ"ל על הש"י ותורתו (טז) להצילך מאשה זרה מנכריה אמריה החליקה: הן הכפיות שפולס עי"ז (יז) העזבת אלוף נעוריה ואת ברית אלהיה שכחה: (יח) כי שחה אל מות ביתה ואל רפאים מעגלתיה: (יט) כל באיה לא ישובון ולא ישיגו ארחות חיים:

^{נב} **צ"ע** מדוע לא ישובון הרי לכל היותר ינסה לתרץ ולא ימצא תשובה ויבין שאין לו תשובה ויחזור בו. אבל מלשון רבינו משמע שאינו כן כי החלל שם הוא גם על זה שאין תירוץ דהינו שחלק מענין החלל הפנוי הוא גם שפנוי מלדעת שא"א להשיגו ונדמה לאדם שמישיג ובאמת טועה עד שיכול לקצץ בנטיעות ולהגיע למסקנות של כפירה. אם ילך אחר שכלו. ובאמת קושיית הידיעה והבחירה שהיא עיקר וראש לקושיות מהחלל הפנוי הוזה שאסור לעיין בהם נאמרו בה הרבה תירוצים וביאורים ע"י גדולי ישראל אלא שבאמת למעמיק רואה שכולם נשארו בסוף עם הקושיא הראשונה. עכ"פ לכאורה קשה הרי נשארו צדיקים אע"פ שעיינו בה. ועוד קשה שמבואר בחיי מוהר"ן טטו שרבינו כתב תירוץ וזה ממש סותר את עצם המציאות של הגדרת הקושיות הלאה. וצ"ל שרק הוא היה מבין אם היה קורא מה שכתב. וצ"ע. עיין חיי מוהר"ן – אות טטו – בענין הקשיא של הידיעה והבחירה, כבר מבאר בהספד לקוטי מוהר"ן בהתורה בהעלתך בסיון כ"א שזהו בחינת שכל המקיף שאינו נכנס לתוך השכל הזה עד לעתיד, עיין שם. וספר רבנו זכרוננו לברכה שבכך היה לו תרוץ נכון על זאת הקשיא. והתרוץ היה בברור גמור בדרך תמיד שאינו אומר דבר שישאר בו פקפוק, רק דברים הברורים ומחזירין כשמהלך, וכבר פתב את ענין התרוץ בכתב, אך נאבד ממנו הכתב, ועתה נשכח ממנו (בדרך תמיד שכל מה שבכך חודש, הסיח דעתו ממנו ואינו עוסק עוד בזה, רק הוא רוצה בכל פעם חדשות לגמרי וכו'. כמבאר במקום אחר). פעם אחת שמעתי מפיו הקדוש שאמר שזה אי אפשר להשיג איך הבחירה היא בתוך הידיעה בעצמה:

קושיא כזו, אסור לסמוך על שכלו, רק להעמיד על אמונה אמנם צריך לזה אמונה שלימה ביותר ועוד קישוטי אמונה דהיינו לא מספיק תיקון המלכות בשלימות האמונה אלא גם להוציא ניצוצות שנפלו לכפירות בעצמם ורק כשמוציאם שזה ע"י גרים שהם קישוטי האמונה דהיינו שגם הגויים כולם מאמינים באמונת ישראל אזי נשלמת האמונה כל כך שיכול על ידה לדלג באמת על קושיות החלל הפנוי בלא שיפגום כלום באמונתו.

ואפי' אלו הקשיות שיש עליהם תשובה, לפעמים נסתמו שבילי השכל, ואינו יודע להשיב, ונזרקה בו אפיקורסית^א [ב], ואינו יודע מה להשיב על אפיקורסית^ג. וזאת האפיקורסית^ד היא לכל אחד לפי בחינתו, יכול להביין בין רב למעט.

כי צריך לעבוד את ה' בשני יצריין, שיהיה היצה"ר כפוף ליצ"ט/ה, כמאמר חז"ל (ברכות נד) ו' ואהבת וכו' בכל לבבך [ו] בשני יצריין. שיהיה לבו שלם עם ה' אלקיו, שלא יהי' לו מחלוקת בין שני יצריין. היינו שלא יהיה לבו נפש הבהמית התאוה לצרכי הגוף חלק עליו על נפש השכלית הנכספת אליו ית', בחי' הכתוב על עם ישראל שעזבו את הש"י ואומר הנביא (הושע י') חלק לבם ופרש"י ממני.

ובאמת אם היה יודע האדם ידיעה בלב שלם, שמלא כל הארץ כבודו [ז], והקב"ה עומד בשעת התפילה, ושומע התפילה, וודאי היה מתפלל בהתלהבות גדול, והי' מדרקק מאוד לכוין את דבריו [ח] [ט]. ובשביל שהאדם אינו יודע זאת ידיעה בלב שלם, בשביל זה אינו מתלהב כ"כ, ואינו מדרקק כ"כ. וכל אחד לפי מועט"ב שכלו וידיעתו, כן התלהבותו ודרקוקו. והכי נמי לעניין אכילה הנ"ל אם היה יודע האדם ידיעה בלב שלם וכו' והקב"ה עומד בשעת אכילתו ורואה וודאי היה אוכל באמונה שלימה ודחילו ורחימו רק ההכרח לחבר נשמה לגוף חיבור ההכרחי בלבד והיה זוכה לברור המאכלים כראוי ליחוד קב"ה ושכינתיה. ולקמן יבאר שלאכילה כזו צריך תפלה כזו כי לאכילה צריך ברור המאכל ע"י אמונה והיא מתבטאת בדיבור וגם נשלמת ע"י הדיבור דייקא ודייקא דיבור אמת לפניו ית' בשלימות ללא כל פניה כנ"ל דהיינו כשיודע בידיעה שלימה וכו'.

והידיעה היא מהיצר הטוב שבלב, והסתרת הידיעה היא מהיצר הרע שבלב משמע קצת שהידיעה קיימת בשלימות אלא שהיצה"ר מסתיר אותה דהיינו שלא חסר בידיעה אלא רק צריך להסיר המונע שנמצא לפ"ז שהידיעה היא עניין טבעי אצל ישראל ורק חופה עליה זהמת הספק של היצה"ר שמעלים אותה בספיקות. ועוד משמע שאע"פ שאפשר וצריך להגדיל את הידיעה כמבואר בתורה לה ע"י התבוננות בעבוה"ש

^א בדפ"ר ותולד - אפיקורסית, בתקפא לא ברור ונראה אפיקורסית, ומתרלו - אפיקורסות

^ב עיין רמב"ם תשובה פ"ג ח' - ג' נקראים אפיקורס. ונראה כוונתו לאומרים עוב אלקים את הארץ ביהוקאל פ"ח. ועיין מהרש"א סנהדרין צט: לשון חציפות וברטנורא על אבות ב יד. לשון הפקר

^ג גם בדפ"ר ותולד ותולד ותוצו - אפיקורסית, בתשכט - אפיקורסות (בכל תורה סב תוקן כך ה' מקומות אבל בתורה סג וסד נשאר אפיקורסית)

^ד גם בדפ"ר אפיקורסית, בתשכט - אפיקורסות

^ה צ"ע אם היצה"ר כפוף במה עובד עימו את ה' ואולי כדאיתא בגמ' שחודא דשמעתתא היא מהיצה"ר משמע שכל התלהבות היא מהיצה"ר דהיינו נפש הבהמית נמצא שגם להתלהבות דקדושה נצרך ליצה"ר וכשהוא כפוף הפי' שמתלהב רק לדבר שבקדושה ולא שכפוף מלהתלהב. עוד עיין תורה מט תנינא מעלה כשיש יצה"ר לאדם ע"ש. ועיין ירושלמי ברכות ט' ה' אברהם עשאו טוב.

^ו ברכות דף נד. - חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה שנאמר (ודברים ו-ה) ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך וגו' בכל לבבך בשני יצריין ביצר טוב וביצר הרע ובכל נפשך אפילו הוא נוטל את נפשך ובכל מאדך בכל ממונך.

^ז דברים ו' ה'

^ח הושע פרק י (א) גפן בוקק ישראל פרי ישוה לו קרב לפריו הרבה למזבחות כטוב לארצו היטיבו מצבות: (ב) חלק לבם עתה יאשמו הוא יצרף מזבחותם ישדד מצבותם:

פרש"י (א) גפן בוקק ישראל פרי ישוה לו - ישראל דומין לגפן המשיר כל פרייו הטוב כך עובו אותי שאני פרי הטוב והשוה לו. פרי ישוה לו - פרי אשר ישוה לו וייטב לו. כרוב לפריו הרבה למזבחות - כשהשפעתיה להם הטובה והם הרבו לעשות עגלי' למזבחות, ד"א גפן בוזו ישראל פרי מעשיו גרם לו פרי ישוה לו יועיל לו להיות בוקק כי עשו המזבחות והועילו לכניסיה שלהן לרעה וזהו לשון התרגום. הטיבו מצבות - הרבו מצבות: (ב) חלק לבם - ממני.

^ט * ישעיהו ו' ג'

^י עיין תורה קנה

^{יא} תורה קנה - עצבות הוא מדה רעה מאד. ומה שהאדם אינו נוסע להצדיק, הוא מחמת עצבות וכבדות. וכן מה שאינו מתפלל פראי, הוא מחמת עצבות ועצלות. הינו מחמת חסרון אמונה, כי בודאי אם הייה לו אמונה שלמה, והייה מאמין שהשם יתברך עומד עליו, ושומע כל דבור ודבור שיוצא מפיו, ומאזין לקול תפלתו, בודאי לא הייה לו שום עצבות ועצלות וכבדות בתפלתו, ובודאי הייה מתפלל פראי. אך עקר בלבול התפלה, הוא בא מחמת חסרון אמונה. ועל פן נופל עליו עצלות ועצבות, ומבלבל את תפלתו:

^{יב} גם בדפ"ר ותולד - מועט, ומתרלו - מעוט

אבל לעניין הידיעה הנצרכת לאמונה אין צורך בזה כלל וכל ידיעה היא מספיקה לאמונה שלימה/י²¹ ורק צריך להסיר את קליפת הספק החופה עליה וזהו שהדוגמא שמביא רבינו היא רות שזה עתה נגטיירה והיתה אשה ומסתמא לא היתה לה ידיעה והשגות כל כך אלא רק הכניעה את הרע החופה על הידיעה שהיתה לה, ועי"ז זכתה לשלימות האמונה עד שזכתה לאכילה בשלימות וליחוד פב"פ. **והסתרת הידיעה הן הן אפיקורסית" וקושיות** פירוש שהקושיות הן מהיצה"ר שכל כוחו לעורר ספק ע"י קושיות על הידיעה/י²² וזו הסתרת הידיעה, **שהיצר הרע מקשה את לבו ליפול ברעה** [י"ז/י"ז] מקשה תרתי משמע גם לשון קושיות וגם לשון קשה עורף שמתעקש ברעתו לעורר ספקות על הידיעה :

עתה יבאר שהמחלוקת בלב משתלשל ממחלוקת בקדושה שיש בין התנאים. כי התנאים ואמוראים למדו את התורה כולה כל אחד לפי שרשו ובאמת כל אחד בעיר שלו נהגו כדעתו אבל כשבאו חכמים לפסוק הלכה לכלל ישראל ההכרח לפסוק כאחד מהם ועשו בזה כללי פסיקה. ואומר רבנו שכל זמן שהאדם לא למד את הפסק הלכה אזי ליבו חלוק כי הספק בהלכה משפיע וגורם ספק בלב, שכיון שישראל מושרשים בתורה (עיי' תורה יד ועיי' לק"ה סוכה ז' א' וכתוב זאת התורה אדם ויש בכלל מה שבפרט ובפרט מה שבכלל) לכן המחלוקת שבהלכה משתלשלת ונמצאת בלב כל אחד מישראל ומעורר ספק בליבו ונעשה ליבו חלוק עד שא"א לו לעשות משפט אמת כי תמיד חלוקה עצמו ומוזה משתלט זהמת הספק בליבו על כל ידיעה ונסתמין שבילי השכל להבין תירוץ על קושיות כי תמיד נשאר בספק. אבל כשלומד את הפסק הלכה שנפסק כאחד מהתנאים למעשה אזי נעשה שלום גם בליבו. ומתבטל הספק, ונפתחים שערי השכל. ועיי' לקמן בביאור ההשמטה השניה שנראה להוכיח משם שהלימוד צריך להיות בהבנה היטב עד לפרטי הלמעשה כדי להאיר בהלכה שהיא השכינה אור הבנתו שע"י נגרים יחוד קב"ה ושכינתיה שזה עיקר השלום.

והתיקון לזה המחלוקת שבלב, לתקן אותו בשרשו. היינו כי עיקר התהוות מחלוקת היצר הרע, שרשו מן המחלוקת שבקדושה שבין התנאים כמבואר בתורה נו שבשרשם אלו ואלו דברי אלקים חיים ורק למטה בעולם העשיה ההלכה רק כאחד מהם. כשהשתלשלה מן דרגא לדרגא עד שנשתלשל למטה למטה לעולם העשיה שבו א"א לומר ששניהם אמת, נתהוו ממנו ספק ומוזה מחלוקת היצר הרע, בבחי' חלק לבם כי הספק בהלכה גורם/י²³ לספק באמונה ונעשה ליבו חלוק ופונה ממנו ית'. ומטיל/י²⁴ בו זהמת הספק דהיינו אפיקורסית, ומסתיר ממנו עי"ז שבילי השכל אשר עי"ז אינו יודע להשיב. ומחלוקת שבקדושה, הוא מחלוקת תנאים ואמוראים/י²⁵ שבגמרא, שזה אוסר וזה מתיר. ומהשתלשלותם למטה נתהוו ספק בהלכה ממנו נתהוו מחלוקת היצר הרע. וכשמתקן המחלוקת שבקדושה, אזי ממילא נתבטל מחלוקת היצר הרע, כי אין אחיזתו אלא משם.

²¹ שמעתי מהר"צ"ח כ"פ שאמר בשם רבי לוי יצחק בנדר זצ"ל שמה שיודע הרשע הגדול לא מצליח גם צדיק גדול להפנים את כולו למעשה. דהיינו שגם הידיעה של רשע היא ידיעה גדולה. ועיי' תורה סו אמצע אות ב' ד"ה וזה בחי' שתי הרוחות הנ"ל. (ריש דף פב:) בהקדמה שכתבתי שם כתבתי שלא דנים אדם אלא כפי האמת שמישג. ואם נאמר שרשע יודע יותר ממה שצדיק מקיים הרי אין סוף לתביעה על הרשע וגם הצדיק נמצא שתמיד מוכרח שהכמתו מרובה ממעשיו. לכן נראה שכוונת רל"י היתה לצדיק גדול אבל לא צדיק גמור שיש לו שתי רוחות וכן רשע אין כוונתו לאדם נמוך אלא אדרבה לאחד שיודע הרבה ולא מקיים. וצ"ע.

²² גם בדפ"ר אפיקורסית, בתשכ"ט - אפיקורסות

²³ כדואג האדומי כמבואר בתורה סא אות א'

²⁴ * משלי כח יד

²⁵ משלי פרק כח (יד) אֲשֶׁרִי אֶדָם מִפְּחַד תְּמִיד וּמִקְשָׁה לְבוֹ יָפוּל בְּרָעָה:

²⁶ צ"ע האם מדובר בענייני השקפה ואמונה או בכל התורה כולה וממה שכתב לקמן שהתיקון הוא פסקי הלכות מבואר לכאורה שמדובר בכל התורה כולה וא"כ צ"ל שהספק בכל הלכה גורם לספק באמונה. שכיון שיש אחיזה לספק הוא מחלחל גם בענייני אמונה. בחי' זהמת הנחש שהיא זהמת הספק כדברי הכלבו על הגדה אילו הביאנו להר סיני ולא נתן לנו את התורה.

²⁷ הלשון מטיל בו כלשון הגמ' לגבי הנחש שהטיל זהמה בחוה והיינו זהמת הספק שממנה האפיקורסות וכן באדה"ר מבואר בגמ' שנפל עי"ז לאפיקורסות (סנהדרין לח: אדה"ר מין היה וכו')

²⁸ גם בדפ"ר אפיקורסית, בתשכ"ט - אפיקורסות

²⁹ צ"ע א"כ מה היה קודם לתנאים האם לא היה יצה"ר. ועוד שגם בימי התנאים רק מיוסי בן יעזר התחילה המחלוקת (תמורה ריש דף טז. ובפרש"י שם) וא"כ קודם לא היה יצה"ר. ואולי באמת לא היה יצה"ר החולק על יצה"ט אלא היתה ידיעה שלימה במציאותו ית' ואז היצה"ר היה רק בלחכעיס.

ותיקון המחלוקת שבקדושה, הן הלכות פסוקות דהיינו ביטול הספק למעשה. **כי פסק הלכה הוא השלום/כ"ב** והכרעה בהלכה למעשה של מחלוקת התנאים ואמוראים ועיין בהשמטה שניה שזה בחי' שמחלוקת עושה הלכות ומדה שם עניין זה למבואר בתורה יב אות ד/כ"ג. **ועל ידי לימוד הפוסקים** שהוא בחי' עושה שלום, הוא נתקשר להשלום שבקדושה בחי' ברית שלום דהיינו תיקון הברית והקשר עימו ית' המבטל את בחי' חלק לבם, ומתקן המחלוקת שבקדושה המשתלשלת למטה. ואז נתבטל המחלוקת היצר הרע שבלבו ואחיות זהמת הספק גמט' עמלק בלב. ואז יוכל לעבוד את ה' בכל לבבו בשני יצרים. ונפתחו לו שערי השכל שיוודע להשיב ללאפיקורס. וכל זה נעשה על ידי ההכרעה והשלום הנ"ל :

וזה אותיות שלום נוטריקון ודע מה שתשיב לאפיקורס^{כ"ב}. כי על ידי השלום, יודע להשיב על אפיקורסית^{כ"ב} שבלבו ועיין ריש תורה כז ולקמן בהשמטה ראשונה שגם השלום בין ישראל גורם לזה עוד עיין לקמן תורה קעט שלשלום צריך תענית ולפ"ז אולי אפ"ל שמה שמבואר לקמן באות ה' עניין התענית שעל ידו מתקן הדיבור וזוכה לאמונה שלימה שעל ידה מתגבר על קושיות מהחלל הפנוי ולפי הנ"ל יש בזה עוד סגולה גם לקושיית שאפר ליישב מצד שעצם התענית גורם לשלום :

וזה (תהלים קיט) אורך ביושר לבב בלמדי משפטי צדקך. לבב דייקא, בשני יצריין. אימתי, כד למדי משפטי צדקך, היינו על ידי לימוד הפוסקים :

נראה להרחיב כאן קצת בעניין המבואר לעיל שפסקי הלכות עושה שלום בשרש המחלוקת ונעשה עי"ז שלום בליבו בין שני יצריין. ובהשמטה בסוף התורה מרחיב את העניין שגם שלום בין ישראל לחבירו הוא תיקון לזה. ומשמע מזה שאדם עולם קטן וכלול בו כל כלל ישראל ומה שבכלל יש בפרט ועיין שיחות הר"ן סימן עז/כ"ב שכך מבואר שם בפירוש שע"כ כל המלחמות שבעולם נמצאות בביתו של אדם ואם יפרוש מביתו ליער אזי הכל יתחולל בליבו ויכול להיות משוגע. ונמצא לפ"ז מבואר מדוע באמת שלימות האמונה ממש תיהיה רק לעתיד לבוא שכל העולם יקראו בשם ה' ויטו שכם אחד לעבדו כדלקמן אות ג', כי כנ"ל הפרט תלוי וכלול מהכלל.

אבל הקושיות שאין עליהם תירוץ, אסור לאדם לעיין בהם, רק לחזק את עצמו באמונה. וכשיש לו אמונה בשלימות ועוד גם קישוטי האמונה כנ"ל שרק אמונה כזו אפשר על ידה שלא יכנס בליבו שום זהמת הספק הבא מקושיות החלל הפנוי שא"א לישבן, ורק ע"י אמונה כזו יוכל להיות על ידי אכילתו יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה כנ"ל כי האכילה היא בעצמה בחי' קושיות מהחלל הפנוי שא"א לישבן עיין הגהת הרמ"א בש"ע א"ח סימן ו' בביאור ברכת אשר יצר שהאכילה שקושרת נשמה לגוף היא מפליא לעשות. והיינו פלא שהוא בכתר והחלל הפנוי שאין בו השגה. אכילה כזו היא בחי' ורעה אמונה (תהלים לז/כ"ב), רעה לשון אכילה כפרש"י שם, ורעה אמונה היינו בחי' אכילה ע"י אמונה כנ"ל בתחילת אות ב' :

^{כ"ב} **השלום** הוא כינוי לספירת היסוד. נמצא שהשלום תלוי בתיקון הברית, וברור ופשוט כי פגם האמונה היא פגם בברית שכרתנו עימו ית' שנהיה כאחד ממש. וכן מבואר בהשמטות בסוף התורה בהשמטה ראשונה שגם בכלליות, השלום בין ישראל הוא גורם לשלימות האמונה, ועוד יש משמעות קצת בהשמטה אחרונה שם, שמדבר מהנסיעה לצדיק, נ"ל כיון שצדיק הוא מאן דנטר ברית שלום, אזי באמת כל התיקונים המבוארים בתורה זו, הם בעיקר ע"י ההתקשרות לצדיק, שרק על ידו מאיר קב"ה בשכינה, דהיינו שלימות האמונה והאכילה.

^{כ"ב} **לפ"ז משמע** שכשהיצה"ר החולק בליבו על היצה"ט, צריך היצה"ט להבין מאיזה הלכות נעשה, וזה בחי' לימוד פסקי הלכות, ועי"ז מעלה את ההלכות שמהם המחלוקת לבחי' חיבוק, ואח"כ לבחי' נישוק, עד שנעשה שלום גמור. וצריך להבין עניין זה למעשה וצ"ע. ולעיל כתבתי שאולי ע"י שלומד הפסקי הלכה בהבנה היטב עד שברור לו היטב כיצד לנהוג למעשה בכל הפרטים, זה בחי' חסדים שמאיר בהלכות שהן המלכות, ומיוחד קב"ה ושכנתיה וצ"ע.

^{כ"ב} דפ"ד לאפיקוריס

^{כ"ב} דפ"ד לאפיקוריס

^{כ"ב} גם בדפ"ד אפיקורסית בתשכס - אפיקורסות

^{כ"ב} **שיחות הר"ן** אות עז – ודע שהכל אחד. שהמחלקת שבפרטיות בין איש וביתו וכיוצא כנ"ל הוא גם כן ממש המחלקת שבין המלכים והאומות. כי כל אחד מאנשי ביתו הוא בחינת אומה מיוחדת והם מתגרין זה עם זה כמו שיש מלחמות בין האומות. ....כמו כן ממש נמצא בפרטיות במלחמות הבית הנ"ל. כי האדם בעצמו הוא עולם קטן (קנז) ונכלל בו כל העולם ומלואו, מכל שכן האדם וביתו שנכללין בהם כל האומות ונלחמין ומתגרין זה בזה כנ"ל. ועל כן לפעמים כשאחד יושב לבדו ביער יכול להיות שיהיה נעשה משוגע.

^{כ"ב} **תהילים פרק לז (ג) בָּטַח בַּיהוָה וְעָשָׂה טוֹב שָׁכֵן אֶרֶץ וְרָעָה אֲמוֹנָה:**

אות ג

עד כאן דיבר מהאמונה שזוכים ע"י שמוחך שכלו ולומד פסקי הלכה לבטל הספק שממנו הקושיות נעשה שלום בלבו ונעשה שלם עימו ית' וזוכה לאמונה.

ומכאן מבאר ענין שלימות האמונה שזה רק כשהיא מתפשטת על כל הסובב אותו ברוחניות בליבו ומידותיו כולן ובגשמיות כל הסובבים אותו ואפילו העכו"ם. מסתמא אינו יוצא מפשוטו ובאמת בשלימות זה יהיה רק לעתיד לבוא אבל ככל שהאמונה מתפשטת ביותר על כל הסובבים אותנו כך היא נשלמת אצלנו. ובאות ה' יבאר כיצד זה נעשה ברוחניות ע"י שזוכה לדבר דיבור מתוקן לפניו ית' זה ע"י תענית.

ועיקר שלימות וקישוטי אמונה/כ"ט דהיינו שלימות ושלימות על שלימות/ל"ו היינו לקרב דווקא

המרוחקים והעיקר לקרב את עצמו/ל"א, בחי' לקרוא כולם בשם ה' (צפניה ג), אפילו עכו"ם יקרבו לאמונות ישראל ולעבדו שכם אחד כי הכלל משפיע על הפרט וכן להפך: נראה כוונתו הפשוטה כי כשיש בני אדם שאין להם אמונה, עצם המציאות הזו מחלישה את המאמינים, ולכן באמת לעתיד לבוא כשייתקיים "לקרא כולם בשם ה'", אזי תהיה האמונה שלימה לכולם, בבחי' "והיה אור הלבנה כאור החמה", דהיינו שהאמונה תהיה כאספקלריא בהירה, ויאיר בה כל האמת. וכן היום כל אחד שמתקרב, מחזק את האמונה בכלל ישראל, אבל עיקר וראשית הקרוב רחוקים, הוא באדם עצמו, שתתפשט האמונה בכל אבריו, ובכל מדותיו (עיין תורה צא). ולקמן יתבאר שאין הכוונה לצאת אל המרוחקים לקרבם, אלא שע"י תענית מכניע כח הסט"א היונקת מהדיבור שלו, וכשהיא נכנעת נמשך לדיבור חסדים, ואזי יכול לדבר דיבור אמת לפניו ית', והסט"א רוצה לבלוע אותו והוא נתקע בגרונה, ומוציא חיותה דהיינו את הרחוקים שהיא בלעה. ועיקר הכוונה היא לאותיות הדיבור שנפלו אצלה קודם שתקן את הדבור, וכשהדבור מתוקן גם ע"י האותיות שנפלו לקליפות, אזי הסט"א אין לה חיות ומתקרבת לאמונת ישראל, ונעשים גרים.

אות ד

עתה יבאר שקרוב רחוקים, צריך להקדים לו תיקון הדיבור, כי תענית מבטל יניקת הקליפות ממנו, וכשיוצא הדבור מהגלות, אזי מתגלה ביופיו, ואזי הוא בעצמו מקרב רחוקים/כ"ז ע"י שנותן להם לבלוע אותו, ומתגבר ויוצא, ומוציא חיותם, ואז הם חוזרים לחפש חיות דקדושה באמונה הקדושה.

ומבאר שחסרון קשוטי האמונה, היא חסרון בשלימות הדיבור, ל"ו דהיינו שהדבור לא לפניו ית' כראוי, כי הסט"א יונקת ממנו ע"י תאוות אכילה, וע"י נחסר מהדיבור אותיות שנפלו לסט"א להחיותה, וכיון שדבר עם פניות זה פגם אמונה, בחי' עכו"ם. וע"י תענית נדבקים האחוריים ומתבטל יניקת הקליפות, ואזי נשפעים חסדים

פרש"י - (ג) בטח בה' - ואל תאמר אם לא אגזול ואגנוב או אתן לעני צדקה במה אתפרנס. ועשה טוב - ואז תשכון ארץ לאורך ימים. ורעה אמונה - תאכל ותתפרנס משכר האמונה שהאמת בהקדוש ברוך הוא לסמוך עליו ולעשות טוב:

כ"ט מה שנקט כאן לשון קשוטים, נראה כי קישוט הוא תוספת על השלימות, דהיינו שגם בלעדיו הדבר כבר שלם, אבל הוא קישוט נוסף ליפות אותו, ועוד גם שרומזו ללשון הסבא דמשפטים לקמן בסוף אות ה'. וכן יתבאר לקמן שהדיבור אחרי שנשלם, אזי הוא בעצמו עושה את הקשוטין (דהיינו גרים).

ל וזה בחי' בעלי תשובה וגרים כי בעלי תשובה הם חלק מהשכינה שנתרחק ונתקרב אבל גר הוא חלק מהסט"א שנתוסף לשכינה ואינו חלק ממנה ממש וזהו לשון חז"ל שהגר הוא תחת כנפי השכינה ועל על כנפיה ועוד שעל כן נקרא גר צדק כי צדק חיצוניות האמונה כמבואר בהקדמת הזוהר דף יג:

כ"א כנ"ל שהדוגמא לשלימות האמונה באכילה היא רות שקרבה רק את עצמה, וזכתה ליחוד קב"ה ושכינתיה פנים בפנים.

ואולי גם כל הרואה אותה היה לו הרהור תשובה ונתקיים בזה ענין קרוב רחוקים. אבל זה קשה לומר דאיתא ברות רבה ד' ד' ויקר מקרה (רות ב' ג') א"ר יוחנן כל הרואה אותה מריק קרי. ומדובר בפעם הראשונה שיצאה ללקוט שבלים וזימן לה ה' ללקוט בשדהו של בועז. משמע שאדרבה שגרמה לפגם בבית ונתרחקו על ידה. לעומת זה בסוטה יב. איתא שמרים אחות משה פניה כצהרים וכל הרואה אותה היה מוליך אתנן לאשתו, ומשמע שאשה קדושה יופיה גורם לזיווג דקדושה ולא לפגה"ב. אמנם גם זה פגם כי אחרי הכל הרי אסור להסתכל גם באשה צדקת, אבל עכ"פ לא גורם לפגם גמור כמו הנ"ל.

כ"ב וצ"ע אולי מכאן כבר אפשר לפרשו כפשוטו שכיון שיש לו דיבור קדוש אזי כשמדבר לפני רחוקים הדיבור נכנס בהם ומחזירם בתשובה כי בולעים אותו לפרשו כרצונם ואינם יכולים כי אדרבה יוצא מהם ומבטל מהם כל הכפירה. ואמונות כוזביות וצ"ע

כ"ג ענין האמונה שתלויה בדיבור מבואר גם בתורה מד תנינא שהאמונה תלויה בדיבור בבחי' הודיע אמונתך בפי. ולהפך הדיבור תלוי באמונה כמבואר בתורה ז' שתפלה בחי' אמונה, כי הביטוי של אמונה שלימה הוא בתפלה, וכן בדיבור שזה עיקר האדם להיות מדבר לפניו ית' לפניו דייקא, וכל פניה שיש לאדם בדברו אליו ית', הוא בחי' כפירה כמבואר בתורה סב תנינא בשם הבעש"ט עה"פ "וסרתם ועבדם" וכן מבואר בתורה קח שברגע שהאדם נופל קצת מדביקותו זה בחי' שמחזיר פניו ממנו ית' ונעשה עימו אחר אחר וצריך להתחיל מחדש לקיים בחי' ניסור והחזרת הפנים.

למיצר הגרון לתקן הדיבור. וכשהדבור מתוקן הוא מלקט מהסט"א את אותיות הדבור שגולה ממנו, וכשלוקח כל חיותה, מתבטל העכו"ם, וחוזרים גם הם לאמונה הקדושה, ונעשים גרים/ל^י.
וכן בפרטיות אצל האדם כל פגמי האמונה וחסרון הדביקות בו ית', הכל חוזר לאמונה השלימה, ולייחוד פנים בפנים עימו ית', ע"י שהדבור המתוקן ליקט מהסט"א את כל חיותה, דהיינו האותיות שנפלו וגרמו לפניות בתפלה דהיינו לפגם אמונה.

ולהשלים את האמונה, היינו לקרב את הרחוקים^ל כנ"ל, צריך מתחילה להעלות ניצוצי אותיות הדיבור שנגזלו ממנו ע"י תאוות אכילה וגורמים לו לפניות בדיבור דהיינו פגם באמונה. וכשנתבררו אותיות הדיבור, אזי הופך את עצמו הדיבור המתוקן, ומלקט הניצוצות הקדושה מבין הקליפות כפי שיבאר לקמן שע"י תענית מבטל יניקת הקליפות מהדיבור ואזי יורדים החסדים והוא מתגלה בכל יופיו ואז כשהקליפות בולעות אותו אין להן שליטה בו אלא להפך הוא יוצא ומוציא מהן כל חיותם עמו, ונשארים הקליפות בלא חיות. ואז העכו"ם וכל פגמי האמונה שניקתם מהקליפות, כשרואים שאין להם חיות, אזי משליכים את אמונתם, בחי' (ישעיה ב') ביום ההוא ישליך האדם את אלילי כספו ואת אלילי זהבו שזה עיקר פגם האמונה והעבודה זרה דהיינו תאוות ממון כמבואר בתורה כג ובמעשה יב מהבעל תפלה, ומדביקים את עצמם לאמונת ישראל. וזה בחי' (שם בצפניה) אז אהפוך אל העמים שפה ברורה. שפה ברורה, היינו הדיבור שנתברר מביניהם פשט הלשון ברורה הוא מלשון בר ונקי ורבנו דורש ברורה לשון דבר המתברר מתערובת, ואזי הדיבור המתוקן לפניו ית' הוא הופך את עצמו אל העמים, כדי ללקט מהם שארי ניצוצות הקדושה ובפרטיות הופך עצמו לכל מדותיו שהן בחי' עמים כמבואר בתורה לו ומלקט מהם כל מיני פניות שלא לשם שמים שיש בהן. ואז נתקיים לקרוא כולם בשם ה', שידבקו כולם באמונת ישראל ואזי בפרטיות זוכה האדם לאמונה שלימה בחי' יחוד פנים בפנים ובפרט באכילתו שע"י שהכניע תאוות אכילה וביטל יניקתה מהדיבור ע"י התענית זוכה לשלימות הדבור והאמונה אזי אכילתו בבחי' בפ"ב כנ"ל:

אות ה

ולהעלות ניצוצי הדיבור הנ"ל הגורמים לו לפניות כשרוצה לדבר לפניו ית', צריך לתענית/ל^י.
וזה בחי' הכתוב במזמור (ליתהלים קז)/ל^י בו מדבר מהארבעה שצריכים להודות, והשני שבהם הם החולים הקמים מחוליים, עליהם אומר דוד המלך מדרך פשעם ומעוונותיהם יתענו וכו', אזי [ל^ט] ישלח דברו וירפאם. ורמוז בפסוק זה/מ^י כי עיקר תיקון הדיבור הוא בבחי' "ישלח דברו", דהיינו דיבור שמשגר הקב"ה בפיו/מא^י לדבר הוא ע"י התענית. ועיין לק"ה/מב^י שבפסוק זה "ישלח דברו" שרומז לעלית

^{לד} ועיין גם תורה יז אות ד' שלהשלים פגם המזבח דהיינו אכילה בקדושה זה ע"י גרים.

^{לה} בדפ"ר ותולד - הרחוקים, בתקפא לא ברור ונראה הרחוקים

^{לו} עיין תורה קעט - כי בשמתענה, נמצא אין לו חיות וכח מנה היום, מאחר שאינו אוכל ושותה בו ואף על פי כן עובד את השם. נמצא שעובד השם בכח שיש לו מאתמול, כי בלא זה מאין לו כח, נמצא שעובד היום בכח של אתמול, על כן מביא חיות באותו היום של אתמול ואחר כך בשמתענה עוד ואזי אין מספיק לו כח של אתמול, כי כבר נחלש הגוף, ואז צריך להשתמש בכח של ימים הקודמים למפרע עוד, נמצא שמביא בכל פעם חיות והארה לימים הראשונים שנפלו ומתו, עד שאפשר להתענות כל כך, שיצטרף להשתמש בכח של הימים שינק משדי אמו, ואזי מחיה ומאיר כל הימים.

^{לי} בתקפא - תהלוך

^{לז} תהילים פרק קז (יז) אולים מדרך פשעם ומעונותיהם יתענו: (יח) כל אכל תתעב נפשם ויגיעו עד שערי מות: (יט) ויזעקו אל ידוד בצר להם ממצקותיהם וישיעם: (כ) ישלח דברו וירפאם וימלט משחיתותם: (כא) יודו לידוד חסדו ונפלאותיו לבני אדם: (כב) ויזבחו זבחי תודה ויספרו מעשיו ברנה:

^{לס} שם פסוק רביעי אחרי הנ"ל

^מ ביצר רמוז העניין הזה צ"ע כי לכאורה היה יותר מתאים להביא את הפסוק יודו לה' חסדו דהיינו שהתענית הביאה ישועה שעל ידה נולדה ההודאה שהיא עיקר יציאת הדבור מהגלות. ואילו רבינו מביא פסוק שבו הקב"ה מדבר ולא האדם וצ"ע. ואולי כי עיקר תיקון הדיבור הוא כשהקב"ה שולח דברו לאדם שידבר אותו.

^{מא} עיין תורה לח שדיבור הוא רוח פיו של הקב"ה ועיין תורה מח שדיבור הוא רוח הקדוש ועיין תורה קנו שדיבור שהלב אומר הם דברי ה' ממש והוא בחי' רוקח הקדש.

הדיבור ע"י תענית, רמוז שעליית ותיקון הדבור הוא ע"י בחי' ד' צריכים להודות. משמע שהתענית מדבקת את האחרים כדי שלא תהיה יניקה לקליפות, אבל תיקון הדבור בעצמו הוא דבור של הודאה, שמודה על שניצל מיניקת פרעה שגרם לו את ד' יסורי הנפש. וכמבואר שם בלק"ה^{מ"ו} שבכל מדרגה יש ד' יסורי נפש, עד שזוכה לעלות למדרגה הבאה, העליונה ממנה, ועל כן בכל עלית מדרגה צריך להודות בבחי' ד' צריכים להודות. דהיינו העולה מן הים וחולה שנתרפא ויוצא מבית האסורים והיוצא ממדבר, הנזכרים במזמור קז בתהלים.

וכנ"ל בלק"ה (ברכת הריח א' ג') מבואר באריכות ייסורי הנפש שיש לאדם ע"י שהדיבור שלו נתפס אצל פרעה והפיל אותו למוחין דקטנות. ונראה כי כשהאדם במוחין דקטנות אזי כל ייסורים שבעולם באים עליו, כי כל דבר קטן שאינו כרצונו נדמה לו לייסורים גדולים, ונדמה לו שעוברים עליו כל ד' צרות שצריך להודות עליהן, והוא כמו במאסר וכמו חולה וכמו במדבר ובטלטולי הים.

עוד אולי אפ"ל גם שמה שנתבאר לעיל בעניין קושיות שא"א לישבן בשכל אנושי, והן בחי' כל באיה לא ישובן, אעפ"כ בתורה סד מבואר שיש צדיק גדול שמעיין בהן, ועי"ז מעלה נפשות שנפלו לשם, ועיין חיי מוהר"ן תיב שהנפילה לשם היא בחי' הולכי מדבריות, ועיין תורה קסג שכשידיבור פשוט נופל לבחי' פרעה כמעט ח"ו שישתקע שם אם לא שיבוא צדיק אמת שיכול להוציאו משם, ואולי כוונתו שפרעה ע"י שמפיל למוחין דקטנות מפיל לקושיות מחלל הפנוי, ואזי צרת הנפש עצומה כי הוא מדבר שממה, ורק צדיק גדול יכול להוציאו משם. ואולי שאר צרות הנפש הן כשמפיל אותו לשאר חוכמות חיצוניות (עיין תורה יט תנינא שכל אחת מהן היא סכנה גדולה ליפול לכפירה).

עוד אולי בקשר לד' צריכין להודות, אולי כוונתו לרמוז שעיקר תיקון הדיבור הוא מה שמודה ומהלל בו להש"י על שיצא ממצרים (שגם בזה כלול כל הד' צרות של ד' שצריכים להודות כמבואר בלק"ה^{מ"א}). דהיינו מיצר הגרון ופרעה ושריו. דהיינו ממוחין דקטנות למוחין גדולות. ועיין תורה ב' תנינא שכל צרה היא חבלי לידה של הוראה.

והביאור כיצד התענית מועיל לזה הוא **כי עיקר יניקת הקליפות, אינו אלא מאחורי הקדושה** לכן יניקת הקליפות מהדיבור הוא מבחי' אחר הדברים דהיינו דיבור פגום^{מ"ו} כמבואר לקמן (ובתורה לח), והכוונה אפילו בדיבור קדוש שמחמת איזה פניה לא נאמר בדביקות כראוי, זה כבר פתח לסט"א לינק ממנו בבחי' וסרתם ועבדתם כנ"ל. **כי מפני הקדושה** כגון דיבור קדוש שאין בו שום פניה כלל **אי אפשר להם לינק, מחמת בהירות אור. אלא לפעמי' נותנים להם מלמעלה במכוון כח לינק מפני הקדושה** דהיינו מדיבור קדוש ושלם, כפי שיתבאר לקמן, (עיין לשון הכת"י שבסוף הספר – אבל הקב"ה בגודל חכמתו

^{מ"ב} לק"ה ברכת הריח א' ג'. הובא בשיש"ק ח"א כה – וזה שמרמוז בדברי רבנו שעל ידי בחינת ארבעה צריכין להודות היא פרוז המאכלים, עין במאמר ויסב אלקים (סימן סב) פי שמעתי מפיו הקדוש שמה שמבאר שם מענין העלאת הדבור בחינת יסור דברו שעל ידי זה נעשה פרוז המאכלים, ששם נכלל כל הארבעה שצריכין להודות, עין שם היטב:

^{מ"ג} לק"ה ברכת הריח א' ג' – פי אלו הארבעה דברים ישנם בכל אדם בשנכנס לעבודת ה', כי מתחלה הוא תועה במדבר ואינו יודע שום דרך ישרה ושום מקום ישוב ושום עצה. ועל ידי הצעקה אל ה' פי הדבור בגלות ואינו יכול לדבר פי אם לצעק על ידי זה עולה מגלות זה ואזי צריך להודות לה' כדי לעלות אל מדרגה שניה כנ"ל. ואחר כך כשיודע קצת דרך הישר אזי יש לו מניעות גדולות רבות והוא אסור ומסגר בכבלי ברזל ואין מניחין אותו לילך בדרך הישר. ואחר כך עולה גם מזה ונשבר דלתות נחשת שהם המונעים. ואחר כך כשיצא גם מזה אזי נחלש מאד, כי מחמת שהלך בחשך זמן רב על ידי זה נחלש כח הנפש עד שאין לה כח לקבל ולעשות מה שצריכין ואינה מרגשת טעם בהעבודה בחינת כל אכל תתעב נפשם. ואחר כך כשיצא גם מזה והולך בדרך הישר אזי גם שם יש בלבולים רבים מאד ומעלין ומורידין אותו. יעלו שמים וכו'. ואחר כך זוכה לשבר הכל וזוכה לילך לבטח בדרך האמת. ובכל פעם שעולה ממדרגה למדרגה צריך להודות כנ"ל. וגם לפי פרוז הפשוט של ארבעה צריכין להודות הוא גם כן מטעם זה, כי ידוע כשאדם יוצא מצרה ונצל, כמו כן נצל הנפש פרוזניית מגלות הנפש וכן אמרו רבותינו וזכרונם לברכה, אין עושין נס לאדם אלא אם כן מוחלין לו כל עוונותיו. ועל כן כשאדם נגאל מאיזה צרה בודאי יוצא ממדרגה למדרגה ועל כן צריך להודות לה' כנ"ל. ועל שם זה נקרא נס לשון הרמה ונשיאות כמו ארים נסי פי על ידי הנס נתרומם ממדרגה למדרגה כנ"ל. ועל כן בערב שבת שיוצאין ממדרגה למדרגה אומרים מזמור הודו ה' כנ"ל.

^{מ"ד} לק"ה ברכת הריח ד' מב – וזה בחינת ארבעה הני' שהם בחינת ארבע מלכיות. שבהם כלולים כל הגליות שכוללים כל הצרות רחמנא לצלן. ועל כן גלות מצרים שמרמוז על כל הארבע גליות ארבע מלכיות כי פלם נקראים גלות מצרים, על שם שהם מצרים לישראל, כמו שאמרו במדרש ומוכא בדברי רבנו וזכרונם לברכה. על כן גלות מצרים היה לכול מכל הארבעה הני', כי כשיצאנו ממצרים זכינו לכל הנסים והנפלאות הנאמרים במזמור הני' שמדבר מארבעה צריכין להודות הני', כי במצרים היינו בגלות ובשביה ובמאסר. שזהו בחינת יוצא מבית האסורים, וה' יתברך הביא עשר מכות על המצרים ואותנו הציל מהם. וזה בחינת חולה שנתרפא ונצל מהחולאת, כמו שכתוב, כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך וכו'. ובתיב, והסיר ה' ממך כל חלי וכל מודי מצרים וכו' אשר ידעת לא ישימם בך וכו'. וגם עברנו בים. וה' יתברך קרע לנו את הים. אחר כך הלכנו במדבר וה' יתברך העבירנו בשלום בנסים ונפלאות גדולות. וזה בחינת הולכי מדבריות ויורדי הים הנזכרים לעיל. נמצא, שכל הארבעה הני' שצריכין להודות. זה בחינת יציאת מצרים ובכלל כל הגאלות מכל הגליות של הארבע מלכיות שכלם מכנים בשם גלות מצרים כנ"ל.

^{מ"ה} ונקרא אחר הדברים כיון שהוא דיבור שיוצא מפי אדם שאינו מרגיש לפניו ית' אלא פונה עורף ממנו

נותן להם להשיג מהארת פניה וכו') כי אזי אדרבה יש עניין שינסו לבלוע אותו כי ע"ז נתקע בגרונו/מ"ו ויוצא ומוציא חיותם כפי שיתבאר לקמן, וכ"ז אינו אלא לרע להם, בחי' (קהלת ח) עת אשר שלט האדם באדם לרע לו ומבואר בתורה קסג/מ"ו ובליקוטי תורה להאריז"ל פרשת לך לך לקמן.

וכל התאוות הם בחי' קליפות, כי התאוות הם מותרות, כי בלא התאוות יכול הגוף להתקיים, נמצא שהם מותרות לקיום הגוף. כמו הקליפות הם מותרות, כי עיקר אינו אלא הפרי, והקליפות הם מותרות. וכשמתגברים התאוות על האדם, הוא התגברות הקליפות על הקדושה.

וראשי התאוות הם שלשה שרי פרעה שר המשקים ואופים וטבחים, שהם קנה וושט ווירידין^{מ"ח} כמבואר בליקוטי תורה של האריז"ל (מ"ט/ו). שהם בחי' תאוות אכילה ושתייה, שהם ראשים, שכל התאוות נמשכים אחריהם דהיינו מכלל התאוות שיש לאדם כגון ניאוף ממון כבוד ואכילה אזי תאוות אכילה היא ראש לתאוות כי היא מפילה משכל לקטנות מוחין בחי' שניה כמבואר בתורה ס' אות ו' שאפילו כשרים ויפים נופלים בזה, כי מוכרחים לאכול, ועד שזוכה לאכילה בקדושה כראוי, אזי היא מפילה לשינה, לכן היא ראשית הנפילה כי ממוחין דקטנות כבר נופל לכל שאר התאוות/נ"א. ויניקתם

^{מ"ו} כאן ובתורה לא נזכר עניין שנתקע בגרונו אלא שמתגבר עליהם ויוצא ומוציא חיותם, ובתורה קסג מבואר שזה היה עניין של שרה אמנו בבית פרעה. אבל בתורה ח' תניא מבואר העניין יותר בעניין התפלה בבחי' דין ע"ש אות ג' וז"ל – כי פְּשָׁה הַבַּעַל בַּחַ מִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה בְּבַחֲנֵי דִין, וְאִזִּי הִסְטָרָא אַחֲרָא רוּצָה לְבַלַּע אוֹתָהּ, כִּי הִיא בּוֹלַעַת תְּמִיד הַתְּפִלוֹת שֶׁהֵם בְּבַחֲנֵי דִין כְּנ"ל. וְאִזִּי כְּשֶׁהִיא רוּצָה לְבַלַּע זֹאת הַתְּפִלָּה שֶׁל הַבַּעַל בַּחַ שֶׁהִיא בְּבַחֲנֵי דִין, אִזִּי זֹאת הַתְּפִלָּה הִיא עוֹמֶדֶת בְּבֵית הַבְּלִיעָה שְׁלוֹ, בְּבַחֲנֵי (שֵׁם מ"א): "בְּצִנְאוֹר יִלִּין עֹז"; הִינֵנו הַתְּפִלָּה שֶׁל הַבַּעַל בַּחַ הַנִּלְ, שֶׁהִיא בְּחֵינֵי מִטָּה עֹז, הִיא עוֹמֶדֶת לֹו בְּצִנְאוֹר, בְּבֵית הַבְּלִיעָה שְׁלוֹ, וְאִזִּי הוּא מְכַרְח לְתַן הַקְּאוֹת, הִינֵנו שֶׁהִסְטָרָא אַחֲרָא מְכַרְח לְהִקְיָא וְלְהוּצִיא כָּל הַקְּדוּשׁוֹת שֶׁל הַדְּעַת וְהַרְחַמְנוֹת וְהַתְּפִלוֹת שֶׁבַלַּע, בְּבַחֲנֵי (שֵׁם כ): "חִיל בְּלַע וְיִקְאָנוּ". וְלֹא דִי שֶׁהוּא מְקִיא וְמוּצִיא כָּל הַקְּדוּשָׁה שֶׁבַלַּע, אִף גַּם הוּא מְכַרְח לְהִקְיָא וְלְהוּצִיא עֲצָמוֹת הַחַיּוֹת שְׁלוֹ מִמֶּשׁ, בְּבַחֲנֵי: "מִבְּטָנוּ יוֹרִי שְׁנוֹ אֵל"; הִינֵנו שְׁמוּצִיא וְמוּקִיא עֲצָמוֹת חַיּוֹתוֹ מִמֶּשׁ: וְזֶהוּ בְּחֵינֵי גְרִים שְׁמַתְגִּירֵן, שֶׁהֵם הִיוּ תְּחִלָּה מְעַצְמוֹת הַסְּטָרָא אַחֲרָא מִמֶּשׁ, וְעַכְשָׁו חוֹזְרִין אֶל הַקְּדוּשָׁה. כִּי הִסְטָרָא אַחֲרָא מְכַרְח לְהִקְיָא וְלְהוּצִיא עֲצָם חַיּוֹתוֹ מִמֶּשׁ, שֶׁזֶּהוּ בְּחֵינֵי גְרִים כְּנ"ל:

^{מ"ז} עיין תורה קסג כי יש שלש קלפות, והקלפות רוצים תמיד לתפס הדבור לעצמם, בפרט דבור הקדוש מאדם גדול, כי אצלם כל הדבורים יפים ונאים וחשובים, ורוצים לתפסם, מכל שכן כשהדבור נאה באמת, כי המצריים שהיו כלם שחורים, אלו לא היתה שרה יפת תאר כל כך, גם כן היתה חשובה בעיניהם מאד, והדבור הוא בחינות שרה לכל אחד לפי ערכו, יש שהוא בחינות שרה לאמתי (ברכות יג): שהוא מושל בדבור שלו על עיר ומדינה, ויש שהוא בחינות שרה על כל העולם כולו, ויש שהוא שורר בביתו, אף אצלם שהם בחינות מצרים שכלם שחורים ופגלים, כל הדבורים חשובים ורוצים לתפסם. כי השלש קלפות הם שר האופים ושר המשקים ושר הטבחים, שהם תאוות אכילה ושתייה. ופרעה הוא אותיות הערף שעומד אחורי הקדשה ותכף שרואין השלשה שרים הנ"ל, שהם שרי פרעה, את שרה שהוא הדבור, אזי יפה ונאה בעיניהם, ותופסים אותו לפרעה כמו שכתוב (בראשית י"ב): "ויראו אותה שרי פרעה ויהללו אותה אל פרעה" כי השלשה שרים הנ"ל הם קנה וושט ווירידין, ותופסין הדבור להערף: והנה כשהדבור הוא דבור הקדוש בחינות שרה שהיה שכינה עמה אף שהיה צר לאברהם מאד בעת שנלקחה, עם כל זה ידע ובטח בה' שהוא טובה גדולה שנתפסה לשם, שנעשה מזה נחת גדול להשם יתברך, שהוא אשר שלט האדם באדם לרע לו" (קהלת ח) שלקטה משם ניצוצות הקדושים פי'דוע. אבל אם הוא דבור פשוט, חס ושלום, אפשר שיתפסו אותו לשם, וכמעט, חס ושלום, ישקע שם אם לא שיבאו צדיק אמת, שיש לו בח להוציאו משם:

^{מ"ח} בדפוס ווירידין, בתקופת תולד ותולד – ווירידין, ובתדצו ווירידין

^{מ"ט} עיין לקוטי תורה להאריז"ל פ' לך לך ופ' וישב

^נ ספר לקוטי תורה – פרשת לך לך – ויהי רעב בארץ, עדיין בירידה זו רחל היא רעבה עד הירידה ב' כאמור וזהו רעב ר' אחוריים, דאלהים שהם אחוריים שלה וע"ב אחור דהוי"ה אחור שלו כי הוא אב"א וזהו רעב ב' אחוריים. וירד אברם מצרימה, היא העליה ממטה ולמעלה ולהיות בסוד אור חוזר היא ירידה ואמר מצרימה בסוד הגרון כי תחלה קודם שנתפשטה היה אלהים אשר שם דינים קשים וזה לשון חרי אף אבל עכשיו שכבר נתפשטו ונתגלו הומתקו ולא נשאר בה רק היותה במקום צר וזהו מצרימה:

ויהי כאשר הקריב ויאמר אל שרי אשתו שהם הגבורות, הנה נא וכו' החיצוניים מתאווין לאחוז בה שהם משורשי הגבורות וירצו ג"כ להתאחז בה דהיינו החסדים. אמרי נא אחותי את ואחר שיאחזו כך הרי כאלו נאחזים בי וירפו ממני וזהו וחייה נפשי בגללך:

ויהי כבוא אברם מצרימה, שהוא המצר של הגרון ושם באחוריים ג' שרים שר המשקים שר הטבחים ושר האופים ומקום הוירידין דקנה וושט והם שרי פרעה שהוא העורף:

ויראו אותה שרי פרעה שהם פנימים ראו הגבורות בגרון בפנים, ויהללו אותה לאדונייהם שבעורף בחוץ כי הם היו רואין אותה והוא לא ולכן ויהללו אותה אל פרעה ואז נתאחו בה וזהו ותקח האשה בית פרעה. ועיין כי בעת אשר שלט האדם באדם שליטות הקליפות באדם דקדושה לרע לו אל הקליפה כי הוא חושב ליהנות מן הקדושה ואדרבא ניצוצים מן הקדושה המעורבים במשכולם הם בסוד המלכים דמתו מתדבקות בקדושה ומתפרדות, נמצא אף מה שהיה להם נאבד מהם וז"ס ולאברם הטיב בעבורה ויהי לו וכו' שהם הניצוצין שנתבררו וזהו וינגע ה' את פרעה שלח נגעים להם דהיינו כחות הדין לדחותו וכמבואר בזהו אצל נגע צרעתו ואז הציל שרה שהם הגבורות מידו ואז התחיל הירידה הב' וזהו ויעל אברם ממצרים כי לעולם ירידה זו עליה הוא להם שמתגלים החסדים והאורות

^{נ"א} נקט תאוות אכילה דייקא כי בזה עוסקת התורה באכילה דקדושה דהיינו להכניע תאוות אכילה. אבל יש בכל תאוה בחינה שבה היא ראש לתאוות שניאוף היא ראש לפגם הברית שבינינו להקב"ה והיא העיקר שגורם לחרון אף עד שהיא נקראת ניאוף על שם החרו אף שגורמת וכן איתה בחז"ל הקב"ה שונא זימה דייקא משמע יותר מכל שאר התאוות. וכנ"ל כי זה עיקר פגם הברית בינינו. וממנו היא ראש להתרחקות ממנו ית' כי מעסיקה את מוחו ותופסת כולו כל כך שאין אם מי לדבר ואין לו נייחא כלל כשאר תאוות שלפעמים שבע מהן ומתחרט. ואכילה היא ראש מצד שהיא גשמיות מפילה למוחין דקטנות כנ"ל. כי מבואר בתורה עב שמי שיש לו דעת קצת אין לו ניסיון

מפרעה/ב²¹, שהוא אותיות עורף כי שם מקומו כמבואר בכהאריז"ל, **היינו מאחוריים** של הגרון ששם הדיבור והאכילה, כי הוא מהות של אחורים דהיינו פונה עורף להש"י. **ועיקר יניקתם מהדבורים²²**, שהם **בחי' אחר הדברים** [ב²³] דהיינו דיבור עם פניות שהוא בחי' אחר כלפניו ית', כי הוא כמו מפנה פניו/ב²⁴ ממנו ית' בעת דיבורו (ובתורה קטג כתב שזה כמו שהדיבור יוצא מהעורף ע"ש), **כי הם סמוכים לה, כי קנה וושט וורידין הם סמוכים לה' מוצאות הפה. ועיקר יניקתם מהדיבורים שאינם זכים כ"כ** דהיינו בחי' אחר הדברים, ויניקתם היא שגורמים למוחין דקטנות (כי שרי פרעה מחזקים את פרעה שהוא מוחין דקטנות) וע"ז לפניות וע"ז אינו מצליח לדבר דבור קדוש לפניו ית'.

וכשראשי התאוות שהם הקליפות מתגברים, צריך להדביק ולהסתיר אחורי הקדושה, שלא יינקו/ב²⁵ מפגם הדיבור שהוא אחר הדברים דהיינו אחר הקדושה. **ודביקות אחורי הקדושה היא על ידי התענית/ב²⁶** שע"י שהיא בחי' אחורים דהיינו שכל כוחה הוא לתקן את האחר ולשמור אותו מיניקה שזה בחי' שהיא מדביקה את אחורי הקדושה שלא יהיה אפשר לינק מהם.

העניין מבואר הרבה יותר בכתב יד רבינו שבסוף הספר וזה לשונו שם בתחילתו **כשרואה אדם שהקליפות והתאוות גוברים עליו אזי יתענה וע"י התענית נזדווגו קוב"ה ושכינתיה אחר באחור/ב²⁷** כדי שלא יאחזו באחוריים וזהו ר'ע"ב' שמרעיב א"ע בתענית אותיות ריש עב, **ריש אחוריים דשכינתיה שהיא אלקים עב אחוריים של שם העצם שע"י הרעב שע"י התענית מזווגם אחר באחור שלא יינקו החצונים כנ"ל וע"י התענית נמשך הדיבור כי נתלחלח הגרון מנגיבה דילה.**

דהיינו כשרואה אדם שמתגבר עליו תאוות אכילה וגם בתפילה לא מצליח לדבר דיבור לפניו ית' בכוונה הטעם כיון שאין ליבו שלם עימו ית' ופנה עורף ממנו ועל כן גם הוא ית' פנה עורף ממנו נמצא שכעת הוא עם הקב"ה

בתאוה הידועה ומבואר בלק"ה קדושין ג' ג' שתאות ממון נופלים מתאוות ניאוף וכן תאות כבוד מבואר בתורה רב שהיא מוחין דקטנות נמצא שהפתח לכל התאוות היא תאוות אכילה שהיא המפלה למוחין דקטנות ולכן ממנה הפתח לכל התאוות.

²¹ צ"ע דלקמן משמע להפך שהם יונקים מהדיבור שאינו זך כראוי כי הם סמוכים לו ואילו פרעה בעורף ולפ"ז פרעה מקבל מהם וע"ז מתחזק והתחזקותו היא הנפילה למוחין דקטנות כי זה מהותו של פרעה, ומפיל את האדם לקטנות מוחין וזוהו לפניות בדיבור ולכל התאוות כנ"ל. ואולי כוונת רבנו כאן שהם יונקים פרעה הפירוש מצד שהם שלוחים לו יונקים כח לינקו

²² מתוצו - מהדיבורים

²³ בראשית כב א' ועיין לעיל תורה לח אות ב' (דף נב.) ועיין זהר פרשת וירא קיט: דיצה"ר אחר הדברים איהו

²⁴ **כי היכן שאדם חושב שם הוא כמבואר בתורה כא וכשיש לו פגם אמונה אפילו קטן כבר חסר בהתלהבות והדביקות בשעת הדיבור ואזי נכנסים מחשבות זרות ופניות וכאילו מפנה פניו ממנו ואזי גם הוא ית' מפנה פניו וכמבואר בתורה קח**

²⁵ **עיין תורה יז** אות ג' שבאכילה שאינה בקדושה ינקים הקליפות וע"י אכילה בכשרות לא נותן להם יניקה אבל צריך מעט לתת להם כדי חיותם כדי שלא יתגברו יותר וכמבואר בכהאריז"ל בעניין מים אחרונים. וצ"ע אולי החילוק ששם מדבר על אכילה שלא בכשרות וכאן על דיבור שאינו זך דהיינו שמהאכילה צריך לתת להם כדי חיותם אבל מהדיבור צריך שלא לתת להם כלל יניקה.

²⁶ **צ"ע לבאורה** כיון שיינקתם מהדיבור שאינו זך מדוע התיקון הוא לא בדבור בעצמו שישמור עצמו מדבור כזה. ונראה כי הכלל שא"א לתקן במקום המקולקל אלא בשרשו. אבל כאן נראה יותר לתרץ שכמה שיתגבר על עצמו לא יצליח לדבר דיבור לפני ה' ממש שרק דיבור כזה הוא הדיבור שבכוחו להכניע את הקליפה בדלקמן. כי הקליפות שבעורף מונעות ומפריעות לו דהיינו פרעה שבעורף ורק ע"י תענית שמונע את שרי פרעה מלינוק אזי יש אפשרות לחסדים שהם מוחין דגדלות לבא לדיבור וכשמדבר לפניו ית' אזי דבור כזה כשפרעה בולע אותו נתקע בגרונו ויוצא ומוציא ממנו חיות עצמו דהיינו גרים.

²⁷ **סוד היחוד** אחר באחור דלא שייך בקדושה (ולא מצינו אלא בגמל שע"כ נקרא אחר והוא מרכבה לסט"א דפרדר"א עלי רכב הנחש כשבא לפתות את חוה) אבל הכוונה שיש בחי' יחוד בזמן של דינים שהוא בחי' אחר באחור כי מחשש יניקת הקליפות הם דבוקים אחר באחור ולא אפשר להם להתיחד ולכן נעשה הניסור שהוא עניין עליתם לאמא עליאה בבחי' אמא מסככה על בניה ואמא אוזפת מנהא לברתא ואזי יש בחי' יחוד בלא אפשרות לקליפות לינק ונ"ל שזו כוונת רבנו כאן שנעשה ע"י התענית אלא שקשה היכן א"כ נמצא רמז לאמא שמשככה ואוזפת מנהא ונ"ל שרמז זאת לקמן בלשונו "שהתחיל להבין ולהתענות" שהוא לשון הכתוב בדניאל נמצא שהתענית כאן היא בחי' תשובה ונעשה בעל תשובה דאמא מסככה עליו לשמור אותו מהקליפות שרודפות אחריו ובוה גם יתורץ מה שהיה קשה לי בתורה איזה מין מעלה כדי לעורר את המ"ד דהיינו את החסדים היורדים ללחלח את הגרון וכאן מבואר העניין שמעלה את התענית בעצמה עוד יש לבאר לפי מה שמבואר בתורה קטע עניין התענית שביום השני אין לו חיות מהיום ואזי מתקן את היום הקודם נמצא שהתענית היא ליקוט ניצוצות קדושים מימים שעברו שבהם פגם באכילה ועכשיו מתקן ומלקט הניצוצות שנפלו אז ומעל האותן מין. אמנם צ"ע בזה דאפשר שא"צ לעלות מין שהרי מדובר שאמא נותנת להם מחסדים וגבורות שלה. ולא שהמלכות מעלה מן לזעיר.

ועיין לק"ה ר"ח ה' ב' סוד הנסירה בר"ה שם מבאר מוהרנ"ת עפי' האריז"ל שיש בחי' כוז שהמלכות מקבלת לא מבעלה אלא מאמא עלאה וזה בחי' יחוד אחר באחור שעל ידו נעשית הנסירה שחותר את המלכות כדי להביאה לבעלה פנ"פ ומבואר בע"ח עיין שער מ' דרוש ח' כיון שאזי היא עדין מחוברת אליו באחור אינה יכולה לקבל ממנו כי אין לה כלי כלל לקבל לכן הם עולים לאמא עלאה ושם אמא מלווה למלכות כלי כדי שתוכל על ידו לקבל מבעלה וע"י נעשה שם למעלה בחי' יחוד פנ"פ אלא שביחס למצב האמיתי שלהם למטה נקרא אב"א וע"י נעשית הנסירה דהיינו שנחתכת ונבראת לפרצוף לעצמו אע"פ שעדיין בקטנות מאד ומה שהיא צריכה שוב לגדול כי אע"פ שקודם הניסור כבר גדלה לקומה שלו אחר הניסור חוזרת להיות נקודה וצריכה גידול חדש.

עניין אמא דמסככה על בניה דברנו מזה בתורה ט אות ג' ד"ה צהר תעשה לתבה ובהקדמה לתורה מח ובהקדמה לתורה לב

בבחי' אחור באחור וישראל הם בחי' השכינה הקדושה נמצא גם קב"ה ושכינתיה בגללו הם בבחי' אחור באחור וכדי לחזור להיות פנים בפנים צריך לעשות ניסור וסוד הניסור נקרא יחוד אחור באחור כי צריכים שמירה ועזרה סיעתא דשמיא מבינה עילאה לסייע להם בזיווג זה ולזה זוכים ע"י שמבין להתענות ואזי אמא מסככה על בניה והיא שמירה מהקליפות שלא תיהיה להם יניקה ואזי גבורות של אמא ניתנות למלכות (בבחי' אמא אוזפת מנהא לברתא) והחסדים של אמא מקבל זעיר ונעשה יחוד קב"ה ושכינתיה ואזי מקבל הדיבור שהוא מלכות את החסדים ואזי זוכה למוחין דגדלות ויכול לדבר לפניו ית'.

עתה יבאר סוד שם השם הנקרא בכתבי האריז"ל אחוריים וכיצד גם התענית היא בחינה כזו לכן כמו ששם ה' כשרוצים להאיר אותו במקום שיש דינים וקטנות מוחין מאירים בבחי' אחור, כך מי שנמצא בקטנות מוחין צריך לתענית שהיא בחי' עסק תיקון האחוריים.

והטעם שתענית היא בחי' אחורים כי כמו שכותבים שם הויה בבחי' אחוריים [נ"ט] א, שכותבים מתחילה יוד, ואחר כך כשרוצים וכותבים הא, חוזרים לאחורים^{סא} וכותבים יוד הא וכו' והענין הוא שכשיש דינים אזי א"א ששם הש"י שממנו כל החיות והמוחין והארת האמת יאיר ביושר וכמבואר בתורה ו' אות ב', כי מחשש יניקת הקליפות אזי בכל פעם שרוצה להשפיע יותר חוזר לאחור לשמור עצמו מהקליפה, לכן מי שאין ליבו שלם עם הקב"ה בתכלית אזי השפע הנשפע לו ע"י שם השם הוא באופן של בחי' אחוריים הנ"ל.

כן התענית שהוא נצרך בזמן שיש דינים עיקר הכנעתן

^{סב} עניין אחורים עיין ע"ח שער ו' פ"ה

^{סא} עניין השם באחורים שמעתי מהריצ"ח שכשהדינים והקליפות מתגברות אזי הוא כמו אדם שמפחד מרוצחים אזי כשהולך כל הזמן מחזיר פניו לאחור לבדוק שלא מנסים לתפוס אותו כך כל השפעה היא ע"י שם קדוש אבל כשרוצים להשפיע למקום שיש בו דינים אזי ההשפעה מוכרחת להיות ע"י השם הקדוש באופן של אחורים שכל צעד קדימה חוזר ומתחיל מחדש בחי' התחלה חדשה.

^{סב} מתוצו - לאחוריים

של השרים הנ"ל, הוא בבחי' דביקות אחורי הקדושה. כי עיקר זכות התענית אינו אלא כשאנו חושבים השעות שהתחיל להתענות. למשל, כשמתענה שני ימים, היום השני שהוא נחשב ביותר, אין מחמת עצמו, אלא מחמת שאנו חוזרים ליום ראשון, אזי נחשב יום שני לזכות יותר נמצא שערך התענית נבחן ע"י שנמדד מתחילתו וכמו שם השם בבחי' אחורים וזה הרמו שתענית בחי' אחורים :

גם כי עיקר כל הדברים הן התחלה, כי כל התחלות קשות ומכילתא פ' יתרו והובא בפירש"י [א], מחמת שיוצא מהיפך להיפך. אבל אחר התחלה, הוא נכנס מעט בהרגל, ואינו קשה עליו כל כך. וכן בכל יום ויום שהולך למרחוק מהתחלה, כן נקל הדבר, שנכנס מעט בהרגל. נמצא שעיקר כח העבודה/ב של כל ימים, אינו אלא ההתחלה, שאנו צריכין לחזור לאחורי, ליום ראשון שהתחיל להבין ולהתענות [ג], שהוא תחילת התשובה/ד, שהיה קשה עליו ההתחלה, שיצא מהיפך להיפך. ובכל יום חוזר לאחוריו לקבל כח מהתחלה.

רבנו באר שני ביאורים מדוע התענית נחשב לאחוריים כמו שם הקדוש הנכתב באחורים, אחד כי כל יום נחשב יותר רק מחמת הימים שעבר מהתחלה עד עכשיו, ועוד טעם כי ככל שעובר הזמן מתרגל יותר. וצ"ע לכאורה הם סותרים זל"ו שבראשון משמע שבכל יום קשה יותר לכן נחשב יותר והשני מבאר שכל יום מתרגל יותר. וצ"ל שאעפ"כ שתי הבחינות קיימות.

וצ"ע אמנם באר את הדמיון שבין תענית לכתובת השם באחורים אבל לא נתבאר מדוע עי"ז נדבק האחורים ואין לקליפות יניקה.

עוד צ"ע לכאורה למה צריך לכל האריכות הזו הרי כיון שהקליפות הן התאוות האכילה ממילא מובן שהתענית מחלישה אותן כי חולשת הגוף מחליש עזותו וכוחו ומחזק את הנפש השכלית.

ונראה כי אכילה דקדושה היא בחי' קדם בחי' פב"פ אבל תענית אינה קדם אלא רק מועילה לביטול היניקה שמאחור נמצא שהיא עבודה שעוסקת בבחי' אחור דהיינו ביטול יניקת הקליפות מאחור אבל אין בה כל כך פנים בעצמה כמו באכילה שאחריה. אע"פ שמבואר בתורה לו שתענית היא החלשת החומר והגברת הצורה והאור וכח הנפש ומשם הדיבור וכן מבואר בתורה קעט שתענית מביא לשמחה ושלוש, כל זה נובע ממנה, אבל היא בעצמה עוסקת בהכנעת המונע שזה הגוף וכל הטוב והאור הוא דבר הנובע מזה ונגרם עי"ז לכן התענית עצמה נקראת אחור תיקון האחור והכנה לקדם.

ועיין בכת"י של תורה זו בסוף הספר שם מבאר יותר שהתענית נקראת אחוריים כיון שעל ידה נעשה זיווג קב"ה ושכינתיה בבחי' אחור באחור דהיינו שם אלקים באחור שהוא ר' עם שם הויה באחור שהוא עב (וכפי שביארנו דבריו לעיל מה פי' יחוד אחב"א)

עוד מבאר רבנו ומחמת שאלו השרים הממונים על תאוות אכילה הנ"ל, הם בגרון סמוכים להדיבור, וכשמתגברים, אזי ממשיכין את הדיבור לגלות מצרים לבחי' העורף/ו אותיות פרעה

^א שמות יט ה' עפ"י מכילתא פרשת בחדש פרשה ב'

^ב צ"ע הרי תלה העניין בהרגל ומה הקשר לכח העבודה אבל נ"ל כוונתו כי תענית היא סיגוף וכל סיגוף הוא עסק הגוף וכמו שרואים בחוש בדרך כלל התענית מביא למוחין דקטנות הפך המבואר כאן וגם בתורה לו שהתענית מביא שמחה ואור ומוחין דגדלות. לכן אומר רבנו שככל שמתרגל לתענית אזי בנקל יותר שהיא תיהיה הכנה להתגלות הנפש והאור ומוחין דגדלות. לכן עיקר המבחן של התענית הוא כמה זמן כבר עבר מהתחלה שע"ז נעשה רגיל בה יותר והיא יותר הכנה לחסדים שצריכים לרדת לגרון על ידה.

עוד נ"ל לבאר באמת מדוע רוב העולם התענית אצלם להפך מפיל למוחין דקטנות וכעס ובלבול כי פרעה שהוא המוחין דקטנות כשרואה שע"י התענית מאבד יניקתו מהדיבור אזי מתגבר ביותר בבחי' אין גבור כמתייאר כי רואה שהגיע סופו. לכן רק מי שדייקא אז ממתין בסבלנות שיפול לגמרי אזי בא לשמחה ואור כמ"ש שמחנו כימות עינתנו ולכל המבואר בתורה לו שזוכים ע"י תענית וכן מבואר כאן שזוכה שהחסדים יורדים לגרון ונשלם הדיבור ויכול לדבר דבור לפני השם ית'

^ג * עיין דניאל י' יב

^ד נקט תחילת התשובה ולא תחילת התענית ונ"ל כנ"ל שזה עומק כוונת התענית ובלא זה חסר כנ"ל שמבואר בכת"י רבנו על תורה זו שבסוף הספר שע"י התענית נעשה בחי' אמא דמסככה על בניה שע"י ששומרת עליהם מיניקת הקליפות אפשר להם להתייחד אע"פ שיש דינים והמצד שלהם בלעדיה הוא האחרו באחור. וסוד העניין כי בינה עולם התושה משם הסיעתא דשמיא לרוצה לשובה לכן נקט לשון דניאל להבין ולהתענות שזו תענית שמעוררת את בינה עילאה לרדת לשמור על בניה ואזי נעשה יחוד שמוריד חסדים ללחלח את הגרון ולתקן את הדבור ואת האמונה כנ"ל

^ה עיין תורה קסג - לפעמים מנח הדבור ומוכן לצאת, ואינו יוצא דרך הפה כי אם דרך הערף, (וממש אפשר לשמע כמה פעמים שהדבור אינו יוצא דרך הפה רק דרך הערף): כי יש שלש קלפות, והקלפות רוצים תמיד לתפס הדבור לעצמם, וכו'..... כי השלש קלפות הם שר האופים ושר המשקים ושר הטבחים, שהם תאוות אכילה ושתיה. ופרעה הוא אותיות הערף שעומד אחורי הקדשה ותקף שרואין השלשה שרים הנ"ל, שהם שרי פרעה, את שר שהיא הדבור, אזי יפה ונאה בעיניהם, ותופסים אותו לפרעה כמו שכתוב (בראשית י"ב): "ויראו אותה שרי פרעה ויהללו אותה אל פרעה" כי השלשה שרים הנ"ל הם קנה ונשט וורידין, ותופסין הדבור להערף:

מלך מצרים, **בחי' מיצר הגרון** [1] שם מוחין דקטנות¹ כמבואר בכהאריז"ל, וזה **בחי' (תהלים סט)/ח'** יגעתי² בקראי **ניחר גרוני**, דהיינו משל כמו מי שמרוב צעקות מתייבש גרונו כך התאוות אכילה מיבש את הגרון מהשפעת החסדים ומתגברים בו הדינים (שהם כמו חציצה³ בינו להש"י) **ואינו יכול לדבר שום דיבור לפני השי"ת** דהיינו דיבור אמת בכוונה גדולה ובדביקות ויש בזה הרבה מדרגות ודיבור כזה הוא יקר מאד עד שצריך כל ימיו להשתדל לבוא למדרגה זו כמבואר בתורה קיבן⁴/י"ג, **וע"י התענית שמרע"ב**⁵ **א"ע** ומכניע יניקת שרי התאוות אכילה (חומר שממנו עזות הגוף ומגביר הצורה והשכל כמבואר בתורה לו אות ג'), **הוא ממשיך מימי החסדים**⁶ **ללחלח הגרון** (לשון מלחלח כי החסד נמשל למים⁷) לתקן בחי' ניחר גרוני הנ"ל, **ואז יוכל לדבר** דיבור אמת לפניו ית'.

עתה יבאר כיצד תיקון התענית הנ"ל רמוז בפסוקים של ירידת אברהם אבינו ושרה אמנו למצרים ולקחת שרה לבית פרעה ועניין יציאתה משם ברכוש גדול.

כי אברהם אבינו מדתו חסד כידוע כמ"ש חסד לאברהם, ושרה היא בחי' הדיבור הקדוש⁸ וכיון שבאו מחרן (לשון חרון אף ודינים) לא היה הדיבור מתוקן עדיין, לכן היה רעב בחי' תענית שמדביק אחורי הקדושה שהס"א לא תוכל לינק מהדיבור שאינו קדוש וע"ז מחליש את כח פרעה ומיד כשנחלש אזי כשזה נופל זה קם ומיד "יירד אברם" שהוא החסדים (בחי' מוחין דגדלות) למצרים למיצר הגרון, "הלוך ונוסע הנגבה" דהיינו להמשיך מימי החסדים למקום שהיה מנוגב מהם וע"ז ניתקן הדיבור ונעשה בחי' שרה דיבור קדוש לפני ה'. וכשראו שרי פרעה את הדיבור היפה הזה, מיד לקחו אותה לפרעה ונבלעה שם בבחי' עת אשר שלט האדם באדם לרע לו וכמבואר בתורה ח' תנינא כשהסט"א בולע תפלה בבחי' דין סובר שהיא דינים שיש לו אחיזה בהם ואזי בולע אותה והיא נתקעת לו בגרון ואזי עושה הקאות ומקיא גם עצמות

¹ פ"ח שער חג המצות פ"ז בכוונות עבדים היינו וכו'

² **כי המוחין** בראש אבל יש בחי' מוחין דקטנות דהיינו כשהקליפות מתגברות והדינים אזי האדם בלא דעת דהיינו בלא חיבור אליו ית' ואזי הוא חסר סבלנות ונמה לו כל מה שלא כרצונו כרע גמור. והאריז"ל מכנה מצב זה כאילו המוחין ירדו לעורף ולמיצר הגרון שם צר ודחוק הפך הדעת שהיא רחבות ושמחה.

³ **תהלים פרק סט** (ב) הושיעני אלהים כי באו מים עד נפש: (ג) טבעתי בין מצולה ואין מעמד באתי במעמקי מים ושבילת שטפנתי: (ד) יגעתי בקראי נחר גרוני כלו עיני מיהל לאלהי: פרש"י (ד) נחר - יבש כמו (איוב ל') חרה מני חורב.

⁴ **בחי'** יגיעת בשר המבואר בתורה סא אות א' שנידון במותרות תאוות האכילה

⁵ **הכלל שחסד** הוא השפעה והדין הוא בחי' שהדברים חוזרים לשרשם ובכלל זה ממילא גם עצירת ההשפעה, לכן במצד של התגברות הדינים אזי אין השפעת מוחין ממנו ית' לאדם וזה כמו חציצה. ולכן אינו יכול לדבר דיבור לפניו ית'. כי מרגיש מרוחק ממנו.

⁶ עיין תורה קיב ושם ד"ה והמשכיל.

⁷ **עיין תורה קיב** - והמשכיל המבין יש לו להתפלל כל ימיו, שיופה פעם אָחד כל ימי חייו, לְדַבֵּר דְּבוּר אֶחָד שֶׁל אָמַת לְפָנָי ה' כְּרְאוּי. אָמַת גְּמוּר בְּרוּר וְצָלוּל בְּלֵי שׁוֹם דְּפִי:

⁸ **צ"ע בזה** כי בדרך כלל הטבע להפך שע"י התענית אדם בא לכעס וחוסר סבלנות דהיינו התגברות הדינים. ועיין תורה לו אות ג' שם העניין מבואר שע"י התענית מחלישין את החומר שהוא בא מצד הרע שבהארבע יסודות. והאכילה היא חומר ומגבירה את החומר באדם אלא שמוכרח לאכול כדי שלא ישאר הנפש לבדה שזה א"א בעוה"ז אבל צריך ע"י תענית שהיא לפי כוחו במידה הנכונה אזי נחלש ונתבטל החומר, בחי' החומר, סכלות, חשך, שכחה, בהמה. ונתגבר ונתעלה בחי' השכל, והצורה, האור, והזכרון, אדם: וזה שאמרנו שע"י תענית יוצא מהתאוות ומכניע הגוף ומחזק ומגלה הנפש זה נעשה גם ע"י צדקה ואדרבה גם התענית עיקר התועלת שבה זה בחי' הצדקה שבה שעושה עם נפשו וזה שאמרו רז"ל (ברכות ו' ע"ב) אגרא דתעניתא צדקתא פי' שכר התענית דהיינו עיקר התועלת שבה הוא הבחי' צדקה שבה, דהיינו השכל והאור שבה שמגביר הנפש על הגוף, כי לבד שתענית מחליש החומר כמו שרואים בחוש, זה בחי' טור מרע, אבל עיקר התיקון הוא בבחי' עשה טוב, דהיינו החסד שבה בחי' גומל נפשו איש חסד דהיינו שהתענית היא גמילות חסד עם נפשו כפי שיתבאר לקמן סוף אות ד' והגמילות חסד היא צדקה וחסד דהיינו אור כמבואר לקמן בסמוך וזה עיקר התענית דהיינו התגברות האור על החושך של הגוף שנעשה על ידה בבחי' עשה טוב לבד ממה שמונע מהגוף מוונא דגופא. (אבל תענית שאינה בבחי' צדקה דהיינו בלא אור יכול להיות להפך בבחי' המניעות מגבירים החשך וכמו ששמעתי מהריצ"ח בשם רבי לוי יצחק וצ"ל סי-גוף באידיש זה גוף וכמו שאומרים כששוכרים מידה נהיה שנים)

⁹ **כיצד** התענית ממשיך החסדים לא נתבאר כאן אלא רק שהתענית מבטל יניקת שרי פרעה מוחין דקטנות ואז יורדים החסדים משמע שהם מוחין דגדלות הבאים במקום הקטנות. אבל בכת"י רבנו שבסוף הספר מבואר שהתענית היא בחי' יחוד אחר באחור ולפ"ז משמע שהכוונה לסוד הניסוק שהתענית מעורר בחי' בינה עילאה להיות מסככה על בניה ואזי אופת מנהא לברתא ונעשה זיווג למעלה שהוא בחי' אחור באחור שאז אמת נונת לנוק גבורות ולז"א חסדים וז"א נותן לנוק' וזה הזיווג שעל ידו יורדים החסדים ולפ"ז החסדים הם מאמא לועיר וזעיר לנוק' שהיא הדיבור.

¹⁰ **הדמיון** הוא מצד שהמים טבעם להיות ניגרים ארצה דהיינו לרדת למקום נמוך כך החסדים הם מהמשפיע שהוא במדרגה גבוהה מהמקבל ומשפיע לו בבחי' מיין דוכרין. אמנם יש גם בחי' מין נוקבין שהם בקו של ממטה למעלה אבל הם אינן חסדים אלא בחי' דינים. ושם הדמיון למים אחר.

¹¹ **שהוא** בחי' החסדים שמאירים בה' מוצאות הפה שהיא שרה דהיינו שיחוד שרה ואברהם הוא הדיבור הקדש

חיותו שזה בחי' גרים שנעשים עי"ז. והכי נמי כאן הדיבור הקדוש בחי' שרה נתקע לו במיצר הגרון והיה מוכרח להקיא אותה עם עוד רכוש גדול שנתן לאברהם עבורה (כמ"ש ולאברהם היטיב בעבורה/י) שזה בחי' מה שמלקט הדיבור הקדוש ניצוצות קדושים שהיה בלוע אצל פרעה ועי"ז נעשה קרוב רחוקים הנ"ל דהיינו גרים.

וזה בחי' (בראשית יב) ויהי רעב בארץ מדובר ברעב הראשון שהיה בעולם כשבא אברם עם אשתו שרי לארץ ישראל מחרן. מיד נעשה רעב, **היינו בחי' תענית, שמרעיב א"ע.** וזה הוא דביקות אחורי הקדושה, **כי הויה אלקים בחי' אחורים, מספר רעב** דהיינו שמחמת הדינים אזי ההשגחה היא בדרך של הארת שני השמות הויה אלקים בבחי' אחורים ונעשה רעב/י"א. **י"כני שם הויה באחורים, דהיינו י' י"ק יק"ו יקו"ק עולה ע"ב.** ושם אלקים באחורים כזה א' אל אלק אלקי אלקים עולה ר'. **ושניהם יחד עולים רע"ב**. וע"י הרעב שנדבק אחורי הקדושה/י וא"א לשרי פרעה לינק מהדיבור אזי נעשה בחי' **וירד אברם מצרימה** [כ"א], **היינו הורדות מימי החסדים ללחלח מיצר הגרון** כדי שיוכל לדבר דיבור לפני ה', **להוציא את הגרון מבחי' ניחר גרוני** בחי' יובש ודינים דהיינו דיבור שהוא בחי' עורף ולא פנים. **בבחי' (בראשית יב) הלך ונסוע הנגבה, ללחלח הנגיבה** לתקן הדיבור, **להתקיים (ישעיה נח) קרא בגרון אל תחשוך.** דהיינו שהתענית עושה שהחסדים המכונים אברהם ירדו למיצר הגרון היבש מחמת יניקת שרי פרעה וילחלו אותו כי ע"י התענית נדבק אחורי הקדושה ומתבטלת יניקתם ואזי אפשר שירד לשם בחי' אברהם דהיינו החסדים, **ואז כשנתדבקין אחורי הקדושה, שאי אפשר להקליפות ליכנוס לשם ולינק, ואז נתגלין הפנים של הקדושה** דהיינו הדיבור הקדוש לפניו ית' כי ע"י שאין יניקה לשרים נחלש פרעה מוחין דקטנות ואז ירדו החסדים/י ונעשה מוחין גדלות ויכול לדבר דבור לפני ית'. **ואז ויראו אותה שרי פרעה (בראשית שם) כי שרה אשת אברהם היא בחי' הדיבור הקדוש ועיין תורה קסג. היינו שאלו השרים הנ"ל רואים את יופי הוד הדיבור** כי הם מבינים בדיבור קדוש שהרי כשחסר בו טיפת כוונה כבר יש להם יניקה לכן כשהוא שלם אזי מהללים/י אותו לפרעה, וזהו **ויהללו אותה אל פרעה** [כ"א]. **וכל זה הוא מכוון מהשי"ת/י** דהיינו שהקב"ה בגודל חכמתו נותן להם כח להשיג מהארת פניה (לשון הכת"י

¹¹ **אע"פ** שפסוק זה כתוב לפני שנלקחה שרה לפרעה מבואר בליקוטי תורה להאריז"ל פרשת לך לך שהכוונה לניצוצות שהוציאה ממנה כשהיתה אצלו וכן כתוב רבנו בכת"י תורה זו שבסוף הספר

¹² **דהיינו** שהרעב נעשה מצורף שני שמות קדושים הוי האלקים שמאירים בעולם באופן של אחורים והביאור כי רעב בא לעולם על חטא שעורר דינים בעולם ואזי השפע הבא משמות הויה הוא האלקים לא יכול לבוא ביושר אלא באופן של אחורים מחשש יניקת הקליפות ונמצא שהרעב בעצמו הוא מאמר ה' הוא האלקים אבל בדרך נעלמת ורק מי שמתגבר ומסתכל בשכל של הדבר מבין שגם רעב הוא השגחה שהרי מטבע העולם שירד גם בחורף וכאן יש השגחה אלא שמחשש הדינים היא באה בדרך של הארה באחורים. וכדמצינו בתורה ו' ששם האי-ה שהואה שם של הקירוב הגדול ביותר ע"י בינה עולם התשובה הוא מאיר לבעל תשובה באחורים שע"י באים עליו כל הנסיונות והביונות בחי' שפיכות דמים כמבואר שם. וצריך להבין שזה השגחה על מי שעדיין לא פונה כולו להשי"י שע"כ יש עליו קטרוג ודינים.

¹³ ביאור מוהר"ת בתקפא

¹⁴ **בכת"י** רבינו של תורה זו שבסוף הספר מבואר שהרעב עושה יחוד אלקים באחור דהיינו ר' עם שם הויה באחור דהיינו עב ולזה רומז תיבת רע"ב ולעיל ביארנו מה הפירוש יחוד באחור הרי א"א להתייחד כשהם דבוקים באחוריהם מחשש יניקת הקליפות, וביארנו עפ"י האריז"ל ב"מ"א שמוכרח שהתענית גורמת לאמא דמסככה על בניה וכשהיא שומרת אזי יכולים להתייחד ואזי נמשכים החסדים לנוק'

¹⁵ המשך הפסוק הנ"ל

¹⁶ בתשכט מחק וכתב (שם)

¹⁷ **לא ברור** כאן אם נעשה מעצמו ויותר נראה שצריך לזה איזה אתערותא כי החסדים הם מייך דוכרין שלא באים אלא ע"י מין נוקבין כן נ"ל שהתענית מבטל היניקה ואזי כשמדבר אחר תענית הדבור הזה מלקט נצוצי אותיות הדבור ומעלה אותן מ"ן ואזי יורדים החסדים ונעשה דבור עם מוחין גדלות שהוא דיבור השלם לפניו ית' בלי פניות. וכבר כתבנו לעיל שעפ"י הכת"י רבנו שבסוף הספר משמע שזה סוד יחוד אחור באחור בסוד אמא דמסככה על בניה כנ"ל. ולכאורה זה לא סותר.

¹⁸ **הגה** – זה לא מוכרח ואפשר שאינו כן כמבואר בסמוך שרק ע"י שהקב"ה נותן להם כחך השיג בהירות האור שלה אזי הם משיגים יופיה אבל בלא זה הוא רבוי אור אצלם ולא רואים כלום.

¹⁹ המשך פסוק הנ"ל

²⁰ **עיין לעיל** באות ד' שכשנשלם הדיבור אזי הוא הופך פניו ללקט ניצוצות קדושה מבין הקליפות. עוד עיין בכתב יד שבסוף הספר שהיא ממלצת על הרחוקים כוונתה בזה לתקן את הכפירות שהיו בהם קודם שנתקרבו (לקמן באות ו' יתבאר יותר) משמע שהיא שעושה זאת ולא הקב"ה. וצ"ע.

שבסוף הספר), **כדי להוציא בלעם מפיהם, בחי' (קהלת ח) כ"י עת אשר שלט האדם באדם לרע לו. וזה [כ"ח] וינגע ה' את פרעה. וזה (משלי לא) אשה יראת ה' היא תתהלל, בחי' ויהללו אותה אל פרעה. אין זה אלא בשביל תנו לה מפרי ידיה [כ"ט]. היינו להוציא נצוצות הקדושה מביניהם. כשהיא מוציאה כל חיותה^ל (שינקו ממנה קודם לירידת אברהם) מבין הקליפות, אזי משליכין כל העכו"ם את אליהם, ופונים כולם לאמונת ישראל, לקרוא כולם בשם ה' [לא]. וזה עיקר קישוטי האמונה, שיקרבו אחרים לאמונתה^{לב} דהיינו שנוסף על שלימות האמונה שנעשית בליקוט אותיות הדיבור עוד נוסף קישוטי אמונה ע"י בחי' גרים ובכתי"י כתב שעי"ז נוסף לחלוחית על לחלולית נמצא שהניצוצי אותיות הדיבור העלו מ"ן שהוריד לחלוחית אחת הם החסדים הראשונים וניצוצי הקדושה שהוציאה שרה מפרעה דהיינו בחי' גרים בחי' קישוטי אמונה הם עלו והורידו עוד חסדים :**

וזה לשון רבינו בכתי"י שבסוף הספר **שזה בחי' וינגע ה' בית פרעה היינו הוצאות ניצוצות הקדושה וע"י הניצוצות נתוסף לחלוחית על לחלוחית וזה ולאברם היטב בעבורה כנ"ל וזה שקר החן והבל היופי שהם הקליפות אשה יראת ה' היא תתהלל: שהם מהללים את השכינה בבחי' [ל"ז] ויהללו אותה שרה (שרי) אל פרעה כנ"ל בשביל תנו לה מפרי ידיה כדי להוציא נצוצות הקדושה כנ"ל ועי"ז נתוסף בה הארה גדולה עד שנתבטל הקליפות ונכנעים תחת הקדושה בבחי' אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לעובדו שכמ וזהו ויהללו בשערים מעשיה מיעשה דייקא אפילו מעולם עשיה ששם רוב הקליפות יתהפכו לעבדו שכמ אחד וכשנתעלין כל ניצוצותיה עד שיתקיים לעובדו שכמ אחד אזי נשלם האמונה בבחי' עולימתא שפירתא דלית לה עיינין כנ"ל.**

נראה להרחיב כאן קצת בעניין יניקת שרי פרעה ושריו שבתורה כאן משמע שכל היניקה היא ניצוצות קדושים, שע"י התענית נלקטים ניצוצי אותיות הדיבור ונשלם הדיבור ואזי הדיבור מלקט מפרעה ניצוצות קדושים שבלע פרעה, אמנם גם נתבאר שפרעה רצה לבלוע את שרה הדבור הקדוש והיא שלטה בו. אבל עיין תורה קסג שם מבואר שיניקת פרעה מפילה אותו למוחין דקטנות וכשהאדם במוחין דקטנות אזי כל יסורים שבעולם באים עליו כי כל דבר קטן שאינו כרצונו נדמה לו לייסורים גדולים ונדמה לו שעוברים עליו כל ד' צרות שצריך להודות עליהן והוא כמו במאסר וכמו חולה וכמו במדבר ובטילטולי הים. ועוד הוא נעשה שיחה בפי הבריות/ל"ז וגם זה יסורים גדולים בשבילו ובפרט כשהם אנשים פחותים שאין אצלם שום ניצוצי קדושה. וכן מבואר בלק"ה ברכת הריח והודאה א' ג'ל"ז שתיקן הדבור המבואר בתורה סב רמוז בו ד' שצריכין להודות, הנזכרים במזמור קן בתהלים.

עתה יבאר כיצד כל הנ"ל רמוז במאמר קצר בוהר הקדוש פרשת משפטים, והיא השאלה החמישית ששאל הסוחר את רבי יוסי בדרכו לצור, ואיתא בכהאריז"ל שהיה זה נפש של צדיק משרש נשמתו, שנתלבש בגוף ונדמה לסוחר (כמבואר שם בהקדמת המתוק מדבש למאמר זה). בהמשך המעשה שם שאל רבי יוסי את הסוחר שכל דבריו הבין שהם דברי חידות, אבל מאמר זה של עולימתא שפירתא דלית לה עיינין נשמע כדברי הבל, כי איך אפשר שהיא יפה בלי עינים. ואז הסוחר התחיל לדבר עמהם וגילה להם כל הסודות הנפלאים דסבא דמשפטים.

וזה בחינות (סבא משפטים דף צה)ל"ז עולימתא שפירתא דלית לה עיינין [ל"ז] וכו'. עולימתא שפירתא, זה בחי' אמונה כי עולימתא היא נערה בחי' מלכות אמונה שהיא נוקבא,

^{יא} בתשכס נמחק המ"מ הזה

^{יב} המשך הנ"ל בבראשית יב

^{יג} המשך הנ"ל במשלי לא

^{יד} כן הגרסא בכל המהדורות

^{טו} צפניה ג' הנ"ל

^{טז} בדפ"ר - אמונתם ובלוח התיקון ציין לתקן אמונתה

^{יז} בראשית יב טו (לש"פ אתה אל פרעה)

^{יח} **טעם** שנעשה שיחה בפי הבריות בגלל שנפל למוחין דקטנות אולי יתבאר עפ"י ספר המדות מריסבה צח שמי שאין בטחונו בה' אלקיו יש עליו מחלוקת

^{יט} **לק"ה ברכת הריח והודאה א' ג'.** הובא בשיש"ק ח"א כה - וְעַל כֵּן בְּעֶרְבֹ שְׁבֵת שִׁיּוּצָאִין מִמְדַּרְגָּה לְמְדַרְגָּה אוֹמְרִים מִזְמוֹר הוֹדוּ הַנְּלִי כַּנְּלִי. וְזֶה שְׁמֵרְמוֹ בְּדַבְרֵי רַבְּנֵי שְׁעָל יְדֵי בְּחִינַת אֲרַבְעָה צְרִיכִין לְהוֹדוֹת הִיא בְּרוּר הַמְּאֻכְלִים, עֵינַן בְּמֵאמְרָ וַיִּסַּב אֱלֹקִים (סימן סב) בִּי שְׁמַעְתִּי מִפִּי הַקְּדוֹשׁ שְׁמָה שְׁמֵבְאָר שֶׁם מְעַנֵּן הַעֲלָאת הַדְּבִיבֵי בְּחִינַת יִשְׁלַח דְּבָרוֹ שְׁעָל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה בְּרוּר הַמְּאֻכְלִים, שְׁשֶׁם נִכְלָל כָּל הָאֲרַבְעָה שְׁצָרִיכִין לְהוֹדוֹת, עֵינַן שֶׁם הֵיטֵב:

^כ **זוהר משפטים דף צה.** - מהו עולימתא שפירתא ולית לה עיינין מי היא עלמה יפה שאין לה עינים, ר"ל פלגוף רחל שכתוב בה ורחל היתה יפת תואר ויפת מלאה לא נזכר בה עינים כדורה, והענין שאין לחל רק ה"ג שהם ה' הווי"ת שג' עינין, ואין לה ה"ח שגם הם ה' הווי"ת שג' עינין, לכן אמר ולית לה עיינין, דהיינו אין לה שתי עינים חלל אחת, וגוּפָא טְמִימָתָא גופה נסתה, ר"ל גוף פלופה הוא עמום כיום בעולם האצילות, וְאַתְגְּלִיא ומתגלה כלילה בעולם הכניאה, ואח"כ אֵיחָא נִפְקָת

והאמונה מכונה ונקראת יפה **בחי' (ש"ה ו/ו) לח'לט]** יפה את רעיתי/מ, ורעיתי זה בחי' אמונה בחי' ורעה אמונה [מאי/מב].

דלית לה עיינין עינים על שם החכמה/מיו והשכל, כי לאמונה אין חכמה להבין הדבר על בוריו, **היינו אלו הקושיות"מ הנ"ל, שאין לעיין בהם, וצריך לחזק באמונתו**: וזה היופי שלה שבלי עינים דהיינו בלי ראייה ממש היא קשורה אליו בעיני האמונה לבד כאילו היא רואה אותו ממש. וזהו:

גופא טמירתא ואתגלי [מ"ה], כי היא טמירא לשון טמיר ונעלם, **כי אם תשאל את המאמין איזה טעם באמונה** לא יוכל להסביר לך אלא שכך הוא מרגיש שצריך להאמין ולא יוכל להסביר לך מה הוא משיג באמונתו, דהיינו אע"פ שאמונתו שלימה והוא כמו רואה ממש שהש"י נמצא מאד סמוך ומאזין לתפילתו, **ודאי אינו יודע להשיב לך טעם** דהיינו שלא יוכל להעביר השגתו זו לשום אדם, **כי אמונה אינו שייך אלא בדבר שאינו יודע טעם. ואעפ"כ וגליא. היינו שאצל המאמין הדבר גלוי, כאלו רואה בעיניו את הדבר שהוא מאמין בו, מחמת גודל אמונתו השלימה [מ"ו]** שזה עיקר המכוון כאן שע"י אמונה חזקה אזי החלל הפנוי שהוא כל גשמיות עוה"ז מתבטל לגביו ורואה בו רק אלוקות ואז אכילתו היא שניזון רק מלב אלקים שבמאכל כמבואר בתורה יט:

נפקת בצפרא ומתכסיא ביממא, כי האמונה מתחדשת אצל האדם בכל בוקר, בחי' (איכה ג) חרשים לבקרים וכו' [מ"ז] כי היא אור גדול גבוה ועצום שצריך להאיר לעולם החשוך ומלא דינים לכן א"א להאיר אותו אלא בבחי' אחר כנ"ל שבכל פעם מתחיל מהתחלה. **ומתכסיא ביממא, מחמת טרדת עסקי עולם** ופרנסה ושאר עסקים ואצל הרבה אפילו טרדת עסק התורה, **נתכסה האמונה**

עיקר הטרדה בתאות ממון/מ"ו ורדיפה אחריו שמשכיחה את האמונה אע"פ שזה עתה נתחדשה ממש: **מתקשטת בקישוטין דלא הו, היינו עיקר קישוטי האמונה, כשמקרביין אצלה בני אדם שלא היו מקורביין לה** דהיינו גרים דייקא שהם בחי' תוספת ולא השכינה בעצמה וכן מדוייק לשון רבינו בכת"י שבסוף הספר וזה לשונו – **עיקר שלימות וקישוט של אמונה אינה אלא ע"י שגם אחרים מקרבים א"ע תחת כנפיה בבחי' ואתקשטת בקשוטין דלא הו**. נקט לשון תחת כנפיה ולא על כנפיה/מ"ט (עיין תורה יד סוף אות ה' בשם הקדמת הזוהר יג. שע"כ נקראים גר צדק צדק דייקא שהיא חיצונית המלכות)

בצפרא צנקר היא יוללת ועולה מהכניאה, ואתפסיאת ביממא ומתכסית ביום בלילות, אתקשטת בקשוטין קלל הו והיא מתקשטת בקשוטין שלא היו, דהיינו צמ"ן חלשים שלא נתכדו עיני מעולם, הנה צלמים על כל שאלות אלו מצוה"ס צאוק כל הדקוה למי שמעיס לעמו עליהם.

^{לז} לעיל תורה לו אות ג'

^{לח} **לשון זה** נזכר כ"פ בשיר השירים ומוהר"ן ציין לפסוק זה – שיר השירים פרק ו (ד) יפה את רעיתי פתרה נאנה פירוש'לם אימה בנך גלות:

^{לט} הלשון רעייתי נמצא עוד בשיר השירים א' טו, ד' א', ד' ז', ו' ד'.

^מ **עיינן גם** שיר השירים פרק א (טו) הנה יפה רעיתי הנה יפה עיינך יוננים:

ונ"ל כדאיתא שיונה חיה יחידה שיש לה קשר עין עם בן זוגה לכן כנסת ישראל נמשלה ליונה ובוה ביאר הריצ"ח את הפסוק הנותן בים דרך שבתורה ו' נתבאר שהוא כוונת אלול כי עוה"ז ים נגרש וא"א לעשות דרך ק ע"י קשר עין תמידי עם המטרה אליה רוצה להגיע דהיינו הקב"ה לכן זה כוונת אלול דהיינו תיקון הברית והקשר שלנו עם הקב"ה. וזהו יפה את רעייתי עיינך יוננים היינו המלכות שאע"פ שלא מבין את הדבר ולא משיג האלוקות אבל האמונה חזקה כאילו רואה ממש עד שנעשה קשר עין חזק כך כך כמו קשר העין של יונה עם בת זוגה כנ"ל.

^{מא} תהלים לו ג'

^{מב} **צ"ע** הדמיון בין רעיתי לשון ריע וחבר לרעה אמונה לשון מרעה ואוכל.

^{מג} כמבואר בפרש"י בראשית ג' ז' עה"פ ותפקחנה עיני שניהם פרש"י לעינין החכמה דבר הכתוב

^{מד} בדפ"ר ותולד - הקושיות, בתקפא - לא ברור ונראה הקישיות,

^{מה} פי' בעלמת וגלויה

^{מי} עיין אוצר היראה אמת ואמונה אות כו הוספת מוהר"ן בסוגרים נפתחו השמים וראה מראות אלקים (יחזקאל א' א') ר"ת אמונה..

^{מו} **סוד חרשים** לבקרים מבואר בכהאריז"ל בסוד עליית המוחין בעיבור במלכות וחורתם לאדם בבקר מחדשים כמבואר בתורה לה ואולי אפ"ל שגם זה בחי' בונה עולמות ומחריבן כי טעם ליגיעת המוחין הוא מחולשת הכלים והשינה היא בחי' חורבן המוחין כי האור חוזר למקורו והכלים יורדים לשינה תרדמה ומדמה ובבקר שוב בונה עולמות ובערב מחריבן וזה בחי' הארת האור בבחי' אחרים כנ"ל שכל פעם חוזר להתחלה כי צריך להאיר למקום הדינים ומחשש היניקה חוזר לאחוריו בכל פעם, כך הארת האמונה שהיא מהארת החו"ב העליונים מזיווג התדיר כמבואר בלק"ה ע"ת ה' הוא אור גדול, שא"א להאיר לעולם הזה אלא בבחי' אחר.

^{מז} **שזה עיקר העו"ז** וכפירות כמבואר בתורה כג בתאוות ממון תחובות כל העבודות זרות

^{מט} **עיין לוחות הברית** להשלי"ה הקדש מסכת שבועות אור תורה סוף אות רטז – הגה א' – נמצא מעלת הגרים הם תחת פנפי השכינה, וישאל נשואים על פנפים. על פן אותן החוננים, שעושיין הוקרות לאנשים חשובים, ואומרים המצא מנוחה נכונה תחת פנפי השכינה למעלת' כי, טוב שתיתקתם מדבורם, כי הם מורידים אותם למטה. וכן קבלתי בשם גדול מהר"ח קליבריו זלה"ה, ודברי פי חכם חן:

אות ו

עתה יבאר שהאמונה אחר נתקנה ונשלמה אזי ממלצת לפני הקב"ה על הרחוקים שיקרבם ומלמדת עליהם זכות שאין להאשים אותם כל כך במה ששהו להתקרב עד עתה, שהרי אתה "קל מסתתר" נעלם ומסתיר עצמך בטבע וחך הגלגלים והנהגת המזלות¹ ממילא כל מה שיודעים ממך זה רק מהגלוי, והגלוי מרמה ומדמה כאילו יש אמצעי לפניך וכו'.

ותימה גדולה כל המבואר כאן למה צריך להמליץ אחרי שכבר החזירה אותן בתשובה ולמה לבקש שיקרבם אחרי שכבר נתקברו. אבל עיין בכתב יד של תורה זו הנדפס בסוף הספר שם מבואר יותר וזה לשונו שם – **וכל אחד ואחד לפי בחי' תיקונו את מדת האמונה בשלימות כן מיחד את השכינה שהיא אמונה עם הקב"ה פב"פ והאמונה מתקנת בעצמה כל הכפירות שהיה בו מקודם והיא מתחננת (וממליץ) וממלצת טוב עליו לפני הקב"ה שימחול לו השי"ת**

עוד עי"ש עה"פ ויגש אליו יהודה וכו' – **שהיא מבקשת את השי"ת שיקרב את האיש הזה שתיקן אותה והעלה אותה לבחי' פב"פ. "באזני אדוני" היינו שהיא ממלצת על האיש הזה שלא יעשה עוד אמצעי בינו לבין השי"ת וכל ההצטרבות שלו ידבר באזני שלא ישמע אחר אמצעי "ואל יחר אפך" עליו שהיה מלא פניות וע"ז עד עכשיו**

משמע שהשכינה ממלצת על האדם אע"פ שכבר זכה לשלימות האמונה אבל יש עליו קטרוג מדוע עד עכשיו לא עשה זאת וכדמצינו בגמ' יבמות² לגבי גרים שהטעם שסובלים כיון שנשתהו ולא נתגיירו קודם וטעם זה מסתמא שייך גם בבעלי תשובה.

ועוד יש עליו קטרוג על הכפירות שהיו בו קודם ואע"פ ששב בתשובה על זה צריך לימוד זכות להשתיק את המקטרג. ואע"פ שהוא זה שתיקן אותה והביאה לבחי' פנים בפנים שתוכל להיות ממלצת עליו, אמנם גם זה היא מצרפת ללימוד זכות כמבואר שם בכת"י.

מאידך מלשון רבינו בכת"י לעיל שכל אחד לפי בחי' תיקונו את מדת האמונה בשלימות כן מיחד קב"ה ושכינתיה פב"פ משמע אע"פ שנקט לשון "בשלימות" יש בזה מדריגות וא"כ לפ"ז היא גם ממלצת עליו על שלא זכה למדרגה גבוהה יותר של שלימות.

עוד קצת משמע שהיא ממלצת כיון שמדובר כאן במי שלא זכה לשלימות האמונה בבחי' שבת אלא שזכה להתעלות אבל יש חשש שיפול מזה ועליו ממלצת השכינה שהקב"ה ימשיך לקרב אותו אע"פ שיפול ממדרגתו³.

ונ"ל שעיקר הביאור במליצה זו של השכינה טמון בלשון רבינו בכת"י שכתב **והאמונה מתקנת בעצמה כל הכפירות שהיה בו מקודם והיא מתחננת (וממליץ) וממלצת טוב עליו לפני הקב"ה שימחול לו השי"ת**

עוד עי"ש בביאור מגילת רות עה"פ אשר באת לחסות תחת כנפיו. – כי הגרים הם תחת כנפיה, ומעלת ישראל למעלה. על כן אמרה 'אמצא' (רות ב, יג) ולא אמרה 'מצאתי' וכדפרשתי (לעיל אות קטנה ו'). ויאמר לה בעז לעת האכל' וגו' (שם שם, יד), השיב לה בעז והודיעה, שהיא לא הבינה מאמרו של הפסוק 'שלם ה' פעלה' וגו'. ואמר לה כי אדרבה רמו לה להפך, כי לעתיד יהיה משפחה שלמה, כמו לאמהות שרה רבקה כו', כדמתרגם התרגום (תרגום רות ב, יב). וזה הוא שאמר 'מעם ה' אלהי ישראל' (שם), מהשכר שנותן לצדיקי ישראל. ואף שרמו לה למעלה, וזה שבתה הבית' (שם שם, ז), שהיא כנראה כעין השפחות על הים שאמרו 'זה אלי'. וזה השגתה עתה, אבל לעתיד ישלם אלהי ישראל שכרה משלם. ומה שאמר 'אשר באת לחסות תחת כנפיו' (שם שם, יב), רמו לה עתה שאדרבה, באלה הדברים גלה לה מה טעם באמת תזכי את לואת המדרגה, מה נשתנית משאר גרים. תרץ, 'אשר באת' והענין, נשמות ישראל שתילתן בפנימיות האילן, והאמות מבחוץ. על כן אפלו נתגיר ונכנס בקדשה, אינו נכנס כל כך בפנימיות, שהוא קדש קדשים. אמנם נשמת רות היתה מהפנימיות, רק הקדוש ברור הוא דרך מעבר העביר נשמתה דרך מואב, לטעם הידוע לו יתברך, והוא כמרכיב אילן באילן. וזהו שאמר הכתוב 'אשר באת לחסות' וגו', כלומר, ביאתך היתה דרך שם ולא שרשף. וזה הפרוש שבאר לה עתה במה שאמר 'לעת האכל גשי הלם' וגו', מבאר בזה (ח"ב דף ק"כ ע"ב; ח"ג דף קפ"ח ע"ב) ישראל שהם פנימיות נקראים חטה, וכן חטה עולה כ"ב פאותיות התורה, והאמות מוץ ותבן. והו שאמר 'לעת האכל', שהוא עולם הבא, וכמו שאמרו רבותינו ז"ל (עבודה זרה ג א) מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת. 'גשי הלם', אין הלום אלא מלכות, והיא המדה ששם אחוזין ישראל. ועל כן נקראים בני מלכים (שבת סו א). וישראל הם לחם הפנים הפנימיות, ואכלת מן הלחם. עוד צריך שתדע, עולם הבא מכנה בשם יין, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (ברכות לד ב), 'עין לא ראתה' (ישעיה סד, ג), וזהו יין המשמר כו'. וחלק חסידי אמות העולם והגרים, הוא בערך חמץ בן יין. וזהו שרמו, ענין שלף הוא בטובל לחם בחמץ, כי את לחם הפנים, והיית נטבל בחמץ, כלומר, דרך העברת ביאתך, כי באת לחסות תחת כנפיו, וכדפרשתי, עד כאן הגדה:

¹ **כמבואר** בתורה לא אות ט' ד"ה ולעתיד

² **יבמות דף מזה:** תניא רבי חנניא בנו של רבן גמליאל אומר מפני מה גרים בזמן הזה מעוניין ויסורין באין עליהן (פי' נייטינ'א טקאל' נעניס על עוון לחומיה אלג גי קטן טול ואין לו יחס נחיה עון מחיס) מפני שלא קיימו שבע מצות בני נח רבי יוסי אומר גר שנתגייר כקטן שנולד דמי אלא מפני מה מעוניין לפי שאין בקיאתן בדקדוקי מצות כישראל אבא חנן אומר משום ר' אלעזר לפי שאין עושין מאהבה אלא מיראה אחרים אומרים מפני ששהו עצמם להכנס תחת כנפי השכינה אמר ר' אבהו ואיתימא ר' חנינא מאי קראה ישלם ה' פעלך ותדי משכורתך שלמה מעם ה' אלהי ישראל אשר באת לחסות וגומר: פנ"י טמיהת ולא אמתי

³ **אם זה נכון** יתורץ בזה קושיא לעיל בביאור הפסוקים וירד אברהם למצרים דמשמע שם שהדיבור נשלם בבחי' יחוד עד כדי שבכוונו להוציא מפרעה גם מה שבלע בעבר (וזה לא שייך המצב של אמא דמסכה דהוא זמן של דינים) ואעפ"כ שרי לא נקראת שרה ואברהם לא נקרא אברהם. ובליקוטי תורה להאריו"ל מבואר שאברהם רומז לחסדים כשהם אצל אמא ואברהם כשהם אצל ז"א. ואולי כיון שעדיין לא זכו לבחי' שבת אלא שהיה לפעמים וצ"ע.

והביאור בזה כפי שכבר נתבאר שאחר שירדו החסדים אזי נשלם הדיבור ואזי הדיבור מלקט ניצוצי הקדושה לעשות קשוטין דלא הוו, דהיינו גרים שהם ניצוצי הקדושה הדבוקים בסט"א עצמה. נמצא שכל מה שהשכינה עושה בעצמה, זה רק אחרי שנשלמה ואזי עושה קשוטין דלא הוו. והכי נמי כל אות ו' שמבואר בו מליצתה של השכינה בעצמה, מוכרח שהוא עניין עשיית הקשוטין האלה.

כי לעיל לא נתבאר כיצד נעשה זאת בפרטיות אצל האדם בעצמו שעשה תענית וירדו החסדים ללחלח הגרון וזכה לדיבור קדוש, כיצד אצלו נעשה עניין הגרים, ונ"ל שזו כוונת רבינו בלשונו הוזה שהשכינה מתקנת את הכפירות שהיו בו מקודם, כי נשאר קטרוג עליו בגללן וכשהיא מצליחה להמתיק את הקטרוג הוזה, אזי המחילה עליהם היא בחי' קשוטין דלא הוו, ובוזה היא מתקשטת כמו שבכלליות ע"י הגרים. ואזי עולה להוריד עוד חסדים שניים כנ"ל שזו לחלוחית על לחלוחית, וכנ"ל שזו הארת חסדים נוספת לאמונה עד שמתחזקת כל כך שכבר יכולה להתמודד עם קושיות מהחלל הפנוי שרק עי"ז כבר מותר לאכול. עניין המליצה של השכינה שממלצת על הרחוקים וטענתה להקב"ה שידיעת אלוקותו מהגלוי על הסתום, נראה שרומזת לו על קושיות החלל הפנוי (עיין ביאור הלוקטים) דהיינו שטוענת שכיון כל העולם הוזה הוא בתוך החלל הפנוי כמבואר בתחילת עץ חיים שסילק אלוקתו לצדדים ועשה חלל ובו המשיך קו אלוקותו המצומצם ובה בו העולמות (וכחז"ל הוא ית' מקומו של עולם ואין העולם מקומו) לכן א"א לבוא בטענה על הרחוקים.

אלא שמליצה זו יכולה ח"ו לחזק את הכופרים להסיר מהם חיוב התשובה, לכן מיד סותר רבינו הצדיק/י' את העניין במה שכותב ואין הדבר כן אלא הקב"ה סיבת כל הסיבות וכו'.

ולכאורה צ"ע, אם אין הדבר כן, איך תועיל מליצתה של השכינה על הרחוקים, הרי זה אינו נכון. אלא שזה בעצמו טענתה, שזו קושיה מהחלל הפנוי שנדמה בעוה"ז לשני הפכים, שהוא ית' טובב כל עלמין משמע שיש חלל והמציאות שלנו היא ח"ו בחלל הפנוי ממנו ית'. ומאידך איהו ממלא כל עלמין משמע שאין חלל כלל. והספק (גמט' עמלק) הוזה הוא זהמת הנחש שהטיל בחוה, מחלחל בלב כל אדם גם בלא שידע להגדיר זאת בפ"י ומחליש אותו מהאמונה.

בלשון רבינו כאן יש קושיא חזקה שצריך להבין כי משמע כאן שמליצת האמונה היא שאחר שכבר הותרה האכילה אזי לעת האוכל ממלצת לפניו ית' שיקרב את הרחוקים ואע"פ שביארנו שהכוונה לתיקון הכפירות שהיו בהם קודם דהיינו בחי' קשוטין דלא הוו, אבל כיון שההיתר אכילה הוא רק אחר שיש קשוטין כמבואר בפירוש בסוף לשון רבינו בתורה זו, מוכרח שכל מליצתה היא קודם היתר אכילה ולא כדמשמע בלשון רבינו כאן בתחילת אות ו'. וצ"ע.

ועיין בלשון כתב יד רבנו – **וכל אחד ואחד לפי בחי' תיקונו את מדת האמונה בשלימות כן מיחד את השכינה שהיא אמונה עם הקב"ה פב"פ והאמונה מתקנת בעצמה כל הכפירות שהיה בו מקודם והיא מתחננת (וממליץ) וממלצת**

משמע שלא רק כשהאמונה בתכלית השלימות נעשה יחוד אלא כל אחד לפי בחינתו ולפ"ז אולי המבודר כאן אין הכוונה למדרגה שדיבר עליה בתחילת התורה ובסוף שנעשה יחוד פב"פ ממש אלא רק בחי' שגם או האכילה יקרה אבל לא בשלימות ממש שניזון רק מלב אלקים שבמאכל. ואולי במדרגה כזו אזי זמן מליצתה הוא דייקא בעת האוכל שאז נבחן האדם במדרגת אמונתו ולכן אז היא ממלצת שיקרב אותו יותר עד שיזכה לאכילה בקדושה בתכלית האמונה וקשוייה. שאז הוא בבחי' שבת מיצה"ר, עי"ש בהמשך הכת"י.

וכשהאמונה כ"כ בשלימות, אזי אכילתו היא יקרה מאד. כי נתייחד קוב"ה

ושכינתיה, בבחי' ויאמר י'בוועז לרות [נ"ה] לעת האכול גושי הלום לעת האוכל דייקא כנ"ל באות א'. אזי, האמונה היא ממלצת על הרחוקים/י' לפני השי"ת שיקרב אותם בצל כנפיו [נ"ז/נ"ח]

²² **בזה רומז** עוד שרק ע"י הצדיק אפשר להתגבר על קושיות אלה. כי באמת קשה שבכל התורה הוזה לא מוכיר את הצדיק ונראה כי הצדיק בעצמו הוא בחי' קושיה מהחלל הפנוי עיין תורה קמ בעניין החותם. ובאמת כיון שלומד את התורה הוזה הרי כל העצות שבה הן מהצדיק. וכן בהשמטות שבסוף התורה רומז ללמוד מהתענית שהיא בחי' אחרים דהינו שבכל פעם נבחן מההתחלה הכי נמי הניסעה לצדיק צריכה להיות כל פעם התחלה חדשה גם בזה מבאר גודל או רהצדיק שרק בדרך של אחרים אפשר לקבל ממנו ובו תלוי הכל. וכן דייקא בועז צדיק הדור אמר לרות לעת האכול גושי הלום ועומד במקום הקב"ה כמבואר בפנים שיחודם בחי' יחוד קב"ה ושכינתיה. וכן יהודה ניגש אל יוסף הצדיק שעי"ש שעי"ש הוא כביכול במקום הקב"ה

²² בתרלו- ויאמר לה בועז כו', בתרצו- ויאמר [לה] בועז [לרות] כו', בתשכס- ויאמר בועז לרות כו'

²³ רות ב' יד ויאמר לה בועז כנ"ל בתחילת אות א'

²³ **עפ"י הכת"י** טעם למליצה בגלל הקטרוג על שלא התקרבו קודם והכא שהשכינה בחי' רות איך תמליץ בדבר שהיא בעצמה נגועה אבל עיין ירושלמי יבמות ח' ג' עה"פ השבה משדה מואב שאמרו לה אילו באת אצלינו מאתמול לא היינו מקבלים אותך כי אז מואבית היתה עדיין אסורה. ובאמת צ"ע מדוע לא היו מקבלים הרי רק לבוא בקהל אסורים

²⁴ לשה"כ תהלים יז ח', לו ח', נו ב',

²⁵ **צ"ע גדול** הרי מדובר לעת האוכל דהיינו שכבר מותר לאכול ולעיל נתבאר שמותר לאכול רק אחרי שכבר נתקרבו כל הרחוקים

דהיינו תחת כנפי השכינה/טו. וזה היא מליצתה, כי עיקר טעותם של הרחוקים מאמונת השי"ת, מחמת שעיקר ידיעת אלקותו אינו אלא מגלוי על הסתום. ומחמת שרואים מגלוי, שהנהגת העולם הוא ע"י מערכת המזלות, נפלו בטעויות, כל אחד לפי טעותו. ויש חושבים שהכל על פי הטבע, עולם כמנהגו נוהג [טז]. ויש חושבים שצריך לעבוד את האמצעי, כמו שטעו בעגל שרצו לעשות את העגל אמצעי, בינם לבין השי"ת, שאמרו אשר ילכו לפנינו (שמות לב) סא, בחי' אמצעי [טז]. ובטעויות כזה, רבים נכשלים. ועושים את הסיבות אמצעי, בינם לבין השי"ת. היינו שמאמינים בהשי"ת, אבל מאמינים ג"כ באמצעי, ואומרים שצריך לסיבות. היינו שמאמינים למשל בהסיבה של פרנסה, שהוא המו"מ, ואומרים הסיבה של מו"מ עיקר. כאלו ח"ו בלא הסיבה של מו"מ, אין יכולת ביד השי"ת ליתן להם פרנסה. ובהסיבה של הרפואה שהוא סמים, עושים מהם עיקר, כאלו ח"ו בלי הסמים, אין יכולת ביד השי"ת לרפא.

בכת"י של תורה זו שבסוף הספר מבאר יותר וזה לשונו שם – ועי"ז יש בני אדם שכופרים בו ואומרים עולם כמנהגו נוהג ויש שמודים במציאת אבן אומרים שגם העולם קדמון והעולם מחויב המציאות כמו חיוב האור מן השמש [טז]/טו פירוש שטוענים שלא ברא עולם ברצונו אלא שכאור השמש המאיר מעצמו כך העולם הלך ונתהווה מעצמו מאורו ית' ועי"ז כופרים במצוות כי אומרים שלא ישונה דבר ממנהגו ע"י מצוות. ויש מודים במצוות ובעבודות אבל עובדים את כחות וצורות עליונות ועושים את הצורות שהיו אמצעים בינם לבין הבורא וכל הכפירות נעשים מחמת שרואים שמערכת השמים לא נשתנים ממעמדם ורואים צדיק ורע לו רשע וטוב לו

נראה שעד כאן הם דברי מליצתה של השכינה על הרחוקים. ומכאן הם דברי רבינו שמיד סותר את טענת הכופרים/טו ומיד אומר עיצה כיצד להתגבר על הנגלה המסתיר את אלקותו ית' וזה להתקרב לצדיק. ואומר רבינו ואין הדבר כן, כי הקב"ה סיבת כל הסיבות [טז] ועילת כל העילות [טז], ואין צריך לשום סיבה. ועסקינו באלו הסיבות, צריך להאמין בהשי"ת לבד, ולא לעשות מהסיבות עיקר.

עתה יבאר עיצה לזכות לשלימות האמונה וזה ההתקרבות לצדיק שאצלו רואים מופתים ואפשר לראות אצלו בחוש שאין טבע כלל ואין חלל פנוי. וצ"ע הרי כבר נתן עיצה לעיל שע"י חדוד השכל ותענית זוכה לדיבור לפני ית' שגם זה התגברות וביטול החלל הפנוי, שמכח האמונה כאילו רואה את השי"ת לפניו ומדבר אליו. ונראה לתרץ שהן שתי עצות, כי העצה של תענית נתבאר לעיל שהיא החלשת פרעה והורדת חסדים בזמן של דין שע"י בחי' תשובה נעשה ניסור ויחוד. וכאן נותן עוד עיצה להחליש את פרעה ע"י שהצדיק עושה מופתים ושידוד הטבע. (והצדיק בעצמו גם הוא בחי' אמת/טו דמסככה על בניה/טו) ועל ידו גם אפשר לזכות לחסדים ומוחין דגדלות בלי תענית והיא עצה יותר למעשה שהרי רבינו מנע מאיתנו להתענות הרבה כפי הראוי.

וכשהצדיק מבטל בתפילתו איזה חיוב של מערכת המזלות, אזי נתידע מהגלוי על הסתום, שיש אלקי נמצא, שהוא שומע תפלת הצדיק, ומשדר המערכות ומשנה הטבע.

^{טו} כפי שנתבאר החילוק עפ"י השל"ה הקדוש שישראל על כנפי השכינה וגרים תחת כנפיה כי הם תוספת ולא עצם הגוף וזהו שנקראים כאם קשוטין ולא עצם האמונה.

^{טז} לשון ברייתא ע"ז נד:

^{טז} בתקפא (שמות יב) ובתשכס תוקן

^{טז} ועיין רמב"ן ובחיי שמות לב א'

^{טז} לשון רבינו כאן הוא לשון הרשב"א בספר מנחת קנאות פ"י.

^{טז} ויש מכנים זאת כאור הצל מהשמש

^{טז} עיין לעיל א"כ לכאורה נסתרה ונפלה כל מליצת השכינה ע"י ש

^{טז} אברנאל בראשית א א מנחת קנאות להרשב"א פ"ה

^{טז} מנחת קנאות להרשב"א פ"ה. זרר ח"א דף כב: כג. ח"ג פג. רמז: תיקונים דף טז: קו. קי. קסז: קכג. קלג: קלה.

^{טז} מבואר בכבבי אור חכמה ובינה שרבינו בחי' ספירת הבינה וכן בתורה ד' אות ח' ד"ה והבחי' הראשונה מבואר שהצדיק בחי' אמת שמניק לישראל בתורתו.

^{טז} צ"ע לא נתברר לי הוטב האם הצדיק פועל זאת בשידוד הטבע לבד או שגם הוא פועל בדרך הנ"ל של בחי' יחוד אחור באחור. ולכאורה הכלל שלמקום ומצד של דין א"א להאיר חסדים בלא בחי' יחוד אחור באחור. וצ"ע

^{טז} דפ"ר ותולדו - נתידע, מתולדו - נתידע

עתה יבאר שמה שהיה הוא שיהיה וכשם שבגאולה ראשונה נעשה ע"י שידוד הטבע ע"י צדיק כך יהיה בגאולה אחרונה

ובל זה יהי לעתיד [ע"א] שיתקיים ולא יכנף עוד מוריק דהיינו שהקב"ה יתגלה ולא יסתיר עצמו ע"י ההתלבשות/כ"ב בחק גלגלי הטבע והנהגת המזלות, וזה יהיה ע"י שתיהיה רשות לצדיקים לעשות מופתים גלויים כשאחז"ל (פסחים סח/ע"ג) עתידים צדיקים להחיות את המתים ושאר נפלאות :

נמצא שיש שתי אפשרויות להתגבר על החלל ולחזור לאמונה, אחת כמו אברהם שבבריאה עצמה מצא השגחה ומעצמו הבין שיש מנהיג לבירה והחל לחפש אותו וזה בחי' תענית, אבל לרוב העולם אין כח לזה ואפילו כשרואים סתירות וביטול הטבע מעצמם אין להם מכח זה לבד כח לעזוב את הכל ולחזור לאמונה חזקה ואינם מתקרבים באמת אלא ע"י צדיק שמקרבם ומראה להם שהטבע אפשר לבטלו כי באמת יש רק השגחה ואין חלל כלל רק אלקותו ית'. ונ"ל הטעם שדווקא כאן הביא עיצה שניה זו שהניסור והורדת החסדים נעשה ע"י הצדיק כי בזה יתבאר הפסוקים לקמן ויסב אלקים וכו' כי ביציאת מצרים לא היתה תענית אלא משה רבינו הצדיק ע"י הניסים שעשה העלה אותם ממצרים.

עתה יבאר כיצד רמוז בפסוקים דריש פרשת ויגש עניין הנ"ל שאחר שזוכה לתיקון המלכות ושלימות האמונה ע"י תענית, אזי לקישוטי האמונה ממלצת המלכות עליו לפני הקב"ה כנ"ל. עוד רמוז בויגש יהודה אל יוסף הצדיק דייקא בזמן הרעב ששוב ירדו בני"י ויעקב למצרים שחזר על עצמו מה שכבר היה בזמן אברהם ושרה וחז"ל אמרו מעשה אבות סימן לבנים אבל יש כאן גם בחי' הארת החסדים למלכות שא"א אלא באופן של אחורים שצריך היה שוב להתחיל את התיקון מהתחלה (עיי' ביאור הליקוטים)

וזה ע"י (בראשית מד/ע"ה) ויגש אליו יהודא^ט, דא תקרובתא דמלכא למלכא (זוהר ויגש) ע"י. ויאמר אליו בי אדוני, שהשכינה מבקשת רחמים מהשי"ת, על אלו הרחוקים. ידבר נא עבדך דבר באזני אדוני, ולא ישמע עוד אמצעי. ואל יחר אפך בעבדך על העבר דהיינו על זה שהשתהינו מלהתקרב אליך באמונה שלימה עד עכשיו. כי כמוך כפרעה [ע"ח], פרעה, לשון התגלות [ט"ז/פ] כמ"ש ופרע את ראש האשה. כי אתה אינך ידוע לבני אדם אלא מהגלוי, ומחמת שאינך ידוע אלא מהגלוי, לפיכך טעו כל אחד לפי טעותו. אבל כשאתה מבטל רצונך בשביל רצון הצדיק, כשאחז"ל (מ"ק טז ע"ב) הקב"ה גוזר וצדיק מבטל. אזי ידעו מהגלוי על

^{טא} עיין תורה לא אות ט' ד"ה ולעתיד

^{עב} עיין תורה לא – ולעתיד יתקיים (ישעיה ל'): "ולא יכנף עוד מוריקך ויהי עיניך ראות את מוריקך", שאזי יתגלה בחינת פנים. כי עכשיו פני ה' מסתרים בדרך השבע, בהנהגת המזלות, בבחינת (דברים ל"א): "והסתרת פני מוקם והיו לאכל", ועכשיו מראה החמה עמקה מן צלם. וזה בחינת (ישעיה י"ח): "צלצל כנפים", שהכנפים וההסתרה שהנהיגו מכנף ומסתר בהם, וזהו הצל שמסתיר אור החמה. ואין זה אלא מחמת שאור החמה, אין מאיר בשלמות, ואין זה אלא מראה החמה, מראה דיקא. אבל לעתיד שאז יתקיים: "וירקה לכם שמש", שהחמה בתקפה יתגלה, בבחינת עתיד הקדוש ברוך הוא להוציא חמה מנרתיקה (יא). אזי יתקיים: "ומרפא בכנפיה" (מלאכי ג), היינו שלא יכנף עוד מוריקך כנ"ל:

^{עג} פסחים דף סח. אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן עתידים צדיקים שיחיו מתים שנאמר עד ישבו זקנים וזקנות ברחבות ירושלים ואיש משענתו בידו מרב ימים.

^{עד} בתשכט נחמק מ"מ הוה

^{עה} בראשית פרק מד (יח) ויגש אליו יהודה ויאמר בי אדני ידבר נא עבדך דבר באזני אדני ואל יחר אפך בעבדך כי כמוך כפרעה:

^{עז} בתרלז - יהודה

^{עח} בתשכט נחמק מ"מ זה

^{עט} סוף פסוק הנ"ל ויגש אליו

^פ פרש"י שמות לב כה

^פ עיין שמות פרק לב (כה) וירא משה את העם כי פרע הוא כי פרעה אהרן לשמחה בקמיהם: פרש"י – פרוע – מגולה נתגלה שמצו וקלונו כמו (במדבר ה) ופרע את ראש האשה:

הסתום, כשרואים שמערכת המזלות מחייבים איזה גזירה, וצדיק מבטל, אזי ידעו שיש אלקי נמצא, שהוא עושה רצון הצדיק. וזה [א*] מה פרעה גוזר ואינו מקיים. פרעה היינו מערכת המזלות הגלויים לפל גזירתם. אף אתה גוזר ואינך מקיים, כי הצדיק מבטל :

עתה יבאר כיצד מבואר כל ענין התורה הזו בפסוק שבו פתח רבנו את התורה העוסק ביציאת מצרים אל ארץ ישראל דלא הולכים ישר לארץ אלא סביב ודרשו במדרש שכוונתו לעשות להם סעודה במדבר ומבאר רבינו שהכוונה להביאם למדרגת אכילה כזו שעל ידה נעשה יחוד קב"ה פנים בפנים דהיינו אכילת המן. וזה נעשה ע"י שעלו בני ישראל ממצרים כי ע"י שהוכה פרעה י' מכות נכנע ואזי ירדו החסדים ויצאו ממוחין דקטנות שהוא פרעה ועלו ממצרים ממיצר הגרון למוחין דגדלות ונישלים הדיבור דהיינו דכתיב "וחמושים עלו" כי חמושים רומזו לדיבור בה' מוצאות הפה שנישלים ביציאתם ממצרים. ואזי הדיבור ליקט מפרעה את כל הניצוצות שהיו בו והיינו הערב רב שנתגייירו ונשלמה האמונה בקשוייה שהיא אמונה כל כך חזקה וברורה כמו שרואה ממש אלוקות בכל מקום ולא רואה גשמיות וטבע כלל ואזי ויסב דהיינו הותרה האכילה.

נמצא שרבינו דורש את הפסוקים מהסוף להתחלה תחילה עלו בני ישראל מצרים ואח"כ חמושים עלו ואח"כ ויסב אלקים.

וזדהו ויסב אלקים וכו' /², איתא במדרש (שמות פ' כ [ז' /¹]) ויסב לשון סעודה, היינו לשון היסיבה שדרכם היה לאכול אכילת קבע בהסיבה על מיטות/י³.

וְחַמּוּשִׁים, אחד מחמשה (כמו שפרש"י שם שיצאו ממצרים רק חמישית מכלל ישראל), וְרַבִּינוּ דורש מחמישה היינו ה' מוצאות הפה. שעל ידם כל העכו"ם פונים לאמונת ישראל לעבדו שכם אחד, כמ"ש ו' אז אהפוך אל א' העמים שפה ברורה וכו' דהיינו הדיבור אחר שמאירים בו החסדים והוא דיבור שלם לפניו ית' הוא מלקט ניצוצות שבלע פרעה ונעשים גרים.

עלו בני ישראל מארץ מצרים, דהיינו המלכות פה ממיצר הגרון. היינו ע"י עלות בני ישראל מראשי התאוות הנ"ל, ממיצר הגרון הנ"ל, ע"י הדיבור, מחזיר את העכו"ם לאמונת ישראל. וזה עיקר קישוטי האמונה, בחי' מתקשטא בקישוטי דלא הו. ע"י אמונה בשלימות, אזי הותרה אכילה בחי' ויסב : צ"ע שלא נתבאר כאן מה גרם לחסדים לרדת דלא נזכר כאן תענית שעל ידה נחלש פרעה ונ"ל שכאן המהלך כנ"ל דלא ע"י תענית אלא ע"י המופתים שעושה הצדיק ולזה רמז לעיל (בד"ה וכשהצדיק מבטל בתפלתו וכו'), כי במצרים הניסור נעשה ע"י משה רבינו והוא שהחליש את פרעה וביטל יניקתו ע"י החסדים שהאיר לישראל כמ"ש אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלקים, דהיינו שהכניס בהם דעת והעלה אותם למוחין דגדלות ועשה מופתים וביטל הטבע לגמרי ועי"ז עלו ישראל ממצרים מבחי' מיצר הגרון שהוא מקום שליטת פרעה והמוחין דקטנות וגם ערב רב עלה עימם דהיינו גרים שהם הקשוטי אמונה.

(ע"כ לשונו לשון רבנו ז"ל)

¹ פרש"י שם ע"י בראשית רבה פרשה צג עה"פ כמוך כפרעה

² **שמות פרק יג (יז) וַיְהִי בְשִׁלַּח פְּרָעָה אֶת הָעָם וְלֹא נָחַם אֱלֹהִים דָּרָךְ אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים כִּי קָרוֹב הוּא כִּי אָמַר אֱלֹהִים פֶּן יִנָּחַם הָעָם בְּרֹאֲתָם מִלְחָמָה וְשָׁבוּ מִצְרַיִם:** (יח) וַיִּסַּב אֱלֹהִים אֶת הָעָם דָּרָךְ הַמִּדְבָּר יַם סוּף וְחַמּוּשִׁים עָלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם: (יט) וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת עֲצֻמוֹת יוֹסֵף עִמּוֹ כִּי הִשְׁבִּיעַ הָשָׁבִיעַ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר פֶּקֶד יִפְקֹד אֱלֹהִים אֶתְכֶם וְהָעֲלִיתֶם אֶת עֲצַמֹתַי מִזֶּה אֶתְכֶם:

³ שמות רבה פרשה כ' סוף פסקא יח על שמות יג יח עוד עיין שם פרשה כה פסקא ו' ובמדבר רבה א' ב' ותנחומא במדבר ב'

¹ **שמות רבה** פרשה כ פסקא יח – מהו ויסב שהקיפן הקב"ה כשם שהוא אומר (זכריה ב) ואני אהיה לה נאם ה' חומת אש סביב וכגון רועה שהיה רועה צאנו וראה זאבין באין על הצאן והיה סובב את הצאן שלא ינזקו כך בשעה שיצאו ישראל ממצרים היו אלופי אדום ומואב וכנען ועמלק עומדין ונותנין את העצה היאך לבא על ישראל כשראה הקב"ה כך סבב אותן שלא יבואו עליהם שנאמר ויסב אלהים את העם ולא בעוה"ז בלבד אלא לע"ל כך מנין שכך דוד אומר (תהלים קכה) ירושלים הרים סביב לה זה סביב לעמו ד"א ויסב אלהים את העם מכאן אמרו רבותינו אפי' עני שבישראל לא יאכל עד שיסב שכך עשה להם הקב"ה שנאמר ויסב אלהים:

² **רע"ב** על משנה ברכות פ"ו משנה ו' – היו יושבים – בלא הסיבה, וסימן הוא שלא נתוועדו לאכול יחד. שרגילים היו כשמתוועדים חבורות אנשים לאכול, שהיו מסובים על המטות ואוכלים ושותים בהסבת שמאל:

³ צפניה ג' הנ"ל סוף אות ד' ובאות ג'

¹ גם בדפוס ותרל"ד - אל העמים. ומתורגל - אל כל העמים (בפסוק - אל עמים ועין לעיל תורה מח דף נו. שם כתב רבינו אל כל העמים)

² בתרל"ד - וניל, ובלוה"ת שם - הנ"ל

השמטות שנאמרו בשעת אמירת תורה זו בציבור ולא נכתבו בשתי לשון רבינו והוסיפם מוהרנ"ת כפי מה שזכר

שייך לאות ב' מבאר בה שע"י שלום בין אדם לחבירו זוכים לאמונה וזו כוונת חז"ל שאמרו שכשיש שלום בין ישראל נמחל להם על ע"ז והטעם כי השלום יחזיר להם את האמונה.

וזוה שלום ר"ת ודע מה שתשיב לאפיקורס"י, כי ע"י השלום יודע להשיב על אפיקורסית' שבלבו כנ"ל ע"ש. ומוסיף כאן רבינו עוד וגם ע"י השלום שיש בין ישראל בין א' לחבירו, גם

ע"ז נתבטלן האפיקורסית"י, כמבואר במ"א [ב] הכוונה לריש תורה כו"י. והטעם נראה כי ישראל ערבים ואחוזים מצד נשמתם זה בזה ויש בפרט מה שבכלל וכל העובר על הכלל עובר בפרטיות על הפרט ולכן המחלוקת בכלליות גורמת למחלוקת בין היצרים והמדות שבלב הפרט. ויותר מזה עיין בשיחות הר"ן סימן עז שגם כל מלחמות העולם משפיעות על בני הבית שכל אחד יש בו בחי' איזה אומה ונעשה מחלוקת ביניהם כמו בין האומות עד כדי כך שאם יצא אדם להתבודד ביער יכול להשתגע כי כל המלחמות הללו יתחוללו בליבו שבכל רגע ידמה לו שהוא אומה אחרת. ע"ש. עוד עיין שיחות הר"ן אות צא כשמדבר על אחד מישראל אזי נחשך אצלו האות בתורה השייכת לאותו ישראל ונתמעט אצלו אהבת התורה. והיינו כנ"ל שאהבת ישראל והשלום שבכלל משפיע על לב הפרט.

וזוה שאמרו רז"ל {ב"ר פ' לח [י"ט]} ודרשו על הפסוק חבור עצבים אפרים הנח לו (הושע ד"ט) פשט הפסוק הם דברי הקב"ה לנביא דבוק ישראל בע"ז ואין טעם להוכיחם, וחז"ל דרשו לטובה שרמו להם הנביא שכשיש שלום בין ישראל, אפילו עובדין ע"א, מוחלין להם. אבל חלק לבם עתה יאשמו (שם י"ט) פשט הפסוק הם דברי הקב"ה שכיון שלב ישראל חלוק ומרוחק ממני לכן יענשו, וחז"ל במדרש הנ"ל דרשו שאם חלוק לב ישראל זה מזה דהיינו אם יש מחלוקת בין ישראל אזי נענשים על אשמתם בחטאם בעבודה זרה. ורבנו מבאר הטעם כי ע"י המחלוקת באין כפירות כנ"ל, וכ"א אוחו בדעתו, מאחר שאינם באים ומתוועדים יחד לדבר א' עם חבירו להפכו לדעתו. ואפי' יבואו יחד וידברו זה עם זה, לא ישוב מדעתו מחמת הנצחון של המחלוקת. אבל כשיש שלום, אפי' עובדין כו"ם מוחלין להם. כי ע"י השלום בוודאי יתבטל הע"ז והאפיקורסית"י שיש לכ"א מהם, ע"י שידברו זה עם זה, וישיבו זה ט"א את זה מדעותיו

⁸ דפ"ר לאפיקורסית

⁷ דפ"ר אפיקורסית בתשכט - אפיקורסות

⁸ דפ"ר האפיקורסית ובתשכט - האפיקורסות

⁹ * לעיל בתורה כו [אות א']

¹⁰ **תורה כז** אות [א] כי למשך את כל העולם לעבודתו לעבדו שכם אָחָד, וְכֵלֶם יִשְׁלִיכוּ אֶלְיָי כְּסָפָם וְזִהְיֶה לְפָנָי אֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְבָר זֶה הַדְּבָר נַעֲשֶׂה בְּכָל דּוֹר וְדוֹר לְפִי הַשְּׁלוֹם שְׂבָדוֹר. כי על ידי השלום שיש בין בני האדם, והם חוקרים ומסבירים זה לזה האמת, על ידי זה משליך כל איש את שקר אֶלְיָי כְּסָפוֹ, וּמִקְרָב אֶת עֲצָמוֹ לְהֶאֱמֹת:

גם עיין ריש תורה רנא שע"י מחלוקת נופלים מחשבות כפירה של רשעים בלב הכשרים

¹¹ פסקא ו' ובמדבר רבה יא ו' ובמסכת כלה רבתי ה' א' ודרך ארץ ו' לו וספרי במדבר מב ד"ה וישם ועוד

¹² **מדרש רבה** בראשית פרשה לח פסקא ו - אותן של דור המבול לא נשתיירה מהן פליטה ואלו של דור הפלגה נשתיירה מהם פליטה אלא דור המבול על ידי שהיו שטופים בגזל שנא' (שם כד) גבולות ישיגו עדר גזלו וירעו לפיכך לא נשתייר מהן פליטה אבל אלו על ידי שהיו אוהבים זה את זה שנאמר ויהי כל הארץ שפה אחת לפיכך נשתיירה מהן פליטה רבי אומר גדול השלום שאפילו ישראל עובדים עבודת כוכבים ושלום ביניהם אמר המקום כביכול איני יכול לשלוט בהן כיון ששלום ביניהם שנאמר (הושע ד) חבור עצבים אפרים הנח לו אבל משנחלקו מה הוא אומר (שם) חלק לבם עתה יאשמו הא למדת גדול השלום ושנואה המחלוקת.

מדרש רבה במדבר פרשה יא פסקא ז - גדול שלום שהוא שקול כנגד הכל אנו אומרים עושה שלום ובורא את הכל רבי אלעזר בנו של ר"א הקפר אומר שאפי' ישראל עובדין עבודת כוכבים ושלום ביניהם כביכול אמר הקב"ה אין השטן נוגע ביניהם שנא' (הושע ד) חבור עצבים אפרים הנח לו אבל משנחלקו מה נאמר בהם (שם י') חלק לבם עתה יאשמו, הא גדול שלום ושנואה מחלוקת.

¹³ **הנביא** שם מתאר מצב עגום מאד בישראל שנפלו בכל התאוות ופשעים נוראים של שפיות דמים עריות וע"ז ומסיים שהכל בגלל רוב השפעה שהשפיע להם ולכן מעתה יצמצם ההשפעה (ופרש"י מרוב אכילה ושתייה סרר ישראל) ומסיים שישראל כל כך דבוקים בע"ז שאין טעם כלל להוכיחם כי לא ישמעו וזהו חבור עצבים אפרים הנח לו.

פרש"י - (יז) חבור עצבים אפרים - נצמד לעכו"ם ואי אפשר לו לפרוש לפיכך הנח לו אתה הנביא ולא תנבא להוכיחו כי לא יועיל:

¹⁴ **הושע פרק י (ב)** חלק לבם עתה יאשמו הוא יערף מן הַחַיִּים וְיִשְׁדָּד מִצְבוֹתָם:

פרש"י - (ב) חלק לבם - ממני. עתה יאשמו - הוא הדבר אשר יערוף מזבחותם ישחית לשון וערפו שם (דברים כא) וערפתו (שמו' יג) ישבור צוארם. ד"א לפי מדרש אגדה גדול השלום שאפי' ישראל עבדו עכו"ם ושלום ביניהם אין השטן מקטרג ביניהם שנאמר חבור עצבים אפרים הנח לו (הושע ד) ושנוי המחלוקת שנאמר חלק לבם עתה יאשמו יש פתחון פה לשטן לקטרג:

¹⁵ בדפ"ר הכ"ם והכפ"ר באלקים חיים, ומתקפא הע"ז והאפיקורסית בתשכט - הע"ז והאפיקורסות

¹⁶ בדפ"ר - זה את זה, בתקפא ותל"ד - זה עם זה, ועיין לוח טעויות תקפא בסוף ח"א שם שציין מוהר"י שזו טעות וצ"ל זה את זה. בלוה"ת של תרל"ד ומתל"ד - זה את זה

הרעים והכפירות/כ"א. ובוודאי יבואו לאמונה שלימה וישרה ע"י השלום כנ"ל וכמבואר במ"א [כ"ב] משמע כאן שאין ערך לשלום אלא עד כמה שמביא לאמונה ובלא זה אין לו ערך/כ"ב וצ"ע הרי המחלוקת שנואה מאד והיזקה עצום וא"כ תועלת השלום עצומה גם כשכל התועלת בה שמונעת מחלוקת: עיין דברים רבה ה' ו' בימי אחאב אע"פ שהיו עובדי ע"ז היו נוצחים במלחמה כיון שלא היו בעלי לשון הרע ביניהם. וצ"ע שלא באו עי"ז לאמונה שהרי כל ימיו היה עובד ע"ז.

(ג"ז שייך לאות הנ"ל) מבאר כשם שבתורה יב הצדיק מהפך ועושה ממחלוקת הלכות כי לומד מאיזה הלכות נעשו החרופין ומאיר בהן ומעלה אותן ליחוד קב"ה ושכינתיה כך אנו את הפסקי הלכות היוצאים ממחלוקת התנאים אנו צריכים ללמוד ולהאיר בהן הבנה כזו שיהיה נעשה יחוד קב"ה ושכינתיה עי"ז

מהמחלוקת נעשה הלכות כמבואר בתהלה לדוד [כ"ד] ע"ש היטב. כ"ה מבואר שם שההלכות הם תיקון המחלוקת, כי חוזר ומהפך הצירופי אותיות של המחלוקת להלכות כמבואר שם ע"ש, מ"ש שם שהצדיק לומד אלו הצירופין של המחלוקת ועושה מהם צירוף הלכה וכו' ע"ש. וזהו בחי' מ"ש כאן שצריכין ללמוד הלכות דהיינו פוסק בשביל תיקון המחלוקת. והבן: דהיינו שלימוד הפסקי הלכה מהפך ברוחניות את המחלוקת להלכה פסוקה ושלום, כי כמו בתורה יב שמחלוקת על הצדיק מבין הצדיק שהיא נעשתה מהלכות שנפלו לפה הלומד והצדיק מבין מאיזה הלכות נעשית וכשמבין אזי מעלה את ההלכה שהיא בחי' מלכות ליחוד חיבוק ואח"כ נישוק עד יחוד השלם נמצא שעשה שלום שעל ידו היחוד מהמחלוקת, דהיינו מההלכות שמהן נעשתה המחלוקת. ומשם צריך ללמוד לכאן כשלומד הפסקי הלכות אין הכוונה ללימוד בע"פ לבד אלא ללמוד בהבנה היטב/כ"ב עד שידע היטיב כיצד להתנהג בהן למעשה וההלכות הן בחי' שכינה כמבואר בתורה יב סוף אות א' רחל בחי' תורה שבע"פ כרחל לפני גוזיזה שגוזיז ממה הלכות. והאדם הלומד אותה מאיר בה הבנה ונעשה יחוד קב"ה ושכינתיה וכמו שמבואר בתורה יב שעושה הצדיק עם ההלכות שלומד מהחרופין.

(שייך לאות ה') שביאר ענין התענית מדוע היא בחי' אחרים. מחמת שההרגל מיקל התענית מחמת הריחוק מהתחלה בכל פעם. וכאן מוסיף רבינו בענין זה שכל ההתחלות קשות (אבל סברא הפוכה כי ההרגל הוא הפך ההתחדשות ואעפ"כ יש בהם בחי' משותפת שדומים לבחי' אחרים, אלא שההתחדשות היא דייקא להתחיל מחדש שלא יהיה בבחי' הרגל) דהיינו דלעיל למד כיצד לצאת מהקושי וכאן מוסיף כיצד לשמור את הקושי הזה כי כפי שיבורר הקושי הזה בתחילתו כך הוא כל ההמשך.

גם כי עיקר כל הדברים הן התחלה. כי כל התחלות קשות מחמת שיוצא מהיפך אל היפך וכו' וכיון שהתענית צריכה להיות הכנה להתגלות הנפש ולא להפיל למוחין דקטנות לכן העיקר הוא כשמתרגל קצת וזה מכח מה שכבר עבר זמן מההתחלה שזה בחי' כתיבת השם באחרים לכן התענית בחי' אחרים כנ"ל.

וע"כ בכל פעם ופעם שנוסע להצדיק, צריך שיראה שיבא בכל פעם מחדש שכיון שעדין צריך המתקת הדינים ואור הצדיק גדול רוצה שיאיר בו כשהוא מלא דינים לכן צריך שהביאה לצדיק

² דפ"ר ותרגל - הרעים, בלוג"ת של תרגל ומתרגל - הרעות

^{כ"א} עיין ליקוטי תפילות ח"א - תפילה סב אמצע אות תשסח - .....ותשים שלום בין כל עמך ישראל לעולם ותבטל כל מיני מחלקת מן העולם, ויתרבה השלום בעולם עד שיוכלו להתועד יחד כל אחד עם חבריו, ויסבירו זה לזה האמת לאמתו, ויזכירו זה את זה שלא יבלו ימיהם להבל ולריק, עד שישבו כולם אל האמת ויעבדו כולם באמת ובאמונה שלמה. ותזכנו שיהיה שלום בעצמינו שלא יהיה חלק לבנו חס ושלום מאתך, רק נזכה להאמין בך ובצדיקיך האמתיים ולעבדך באמת ובלבב שלם בשני יצרינו. ונזכה לידע ידיעה שלמה באמת ובלבב שלם שמלא כל הארץ כבודך, ואתה בעצמך ובכבודך עומד אצלנו בשעת התפלה, ואתה שומע ומאזין ומקשיב כל דבור ודבור של תפלותינו. ונרגיש אלהותך עלינו תמיד, ובפרט בשעת התפלה, עד שנתעורר על ידי זה בהתעוררות גדול להתפלל בהתלהבות גדול ובכונה גדולה ועצומה, ולדקדק מאד לכוון את דברינו. ולא יצא שום דבור מפינו בתפלה שלא בכונה:

^{כ"ב} * שם [בתורה כו הנ"ל]

^{כ"ג} הריצ"ח סב 26 18

^{כ"ד} תורה יב אות ד'

^{כ"ה} בדפ"ר - עי"ש היטב והבן, ובתקפא הוסיף כל מה שנכתב כאן לפני תיבת והבן

^{כ"ו} לקוטי תפילות ח"א תפילה סב אות [תשסח]: - ובכן תעזרני ברחמיך הרבים שאזכה לעסק בספרי הפוסקים בהתמדה גדולה. ותעזרני ותושיעני ללמד הרבה בכל יום ויום ספרי הפוסקים. ותפתח את דעתי, ותכין את לבבי, שאזכה ללמד במהירות גדול, ולהבין הדין על בוריי, ולברר וללבן הפסק הלכה בכל דיני התורה באמת לאמתו. ואזכה לידע ההכרעה באמת, בין כל בעלי המחלקת דקדושה שמחולקים בדיני התורה. ואזכה לעשות שלום והכרעה ביניהם. ועל ידי השלום הזה יומשך וישתלשל שלום בכל העולמות, עד שיתפשט השלום גם בעולם הזה.

תיהיה בבחי' כתיבת השם באחורים שהיא האופן שמאירים שפע ע"י הארת השם הקדוש למקום שיש בו דינים. דהיינו לבוא לצדיק לא כמו שכבר היה אצל הצדיק ועכשיו הוא בא פעם שנית, רק כמו שלא היה מעולם אצל הצדיק, ויהיה אצלו כמו שבא עכשיו מחדש פעם ראשון. כי עיקר היא"ב ההתחלה, כי כל התחלות קשות כנ"ל, נמצא שעיקר כח העבודה של כל הימים אינו אלא ההתחלה כנ"ל ע"ש. וכן בעניין הנסיעה לצדיק שצריך שתהיה כמו שבא פעם ראשונה כי אז יש התלהבות גדולה וכפי הכח וההתלהבות של ההתחלה, כן הולך ומתנהג בעבודתו, כי עיקר היא ההתחלה כנ"ל. על כן צריך להתחיל בכל פעם מחדש, בחי' פן ואולי לא היתה התחלתו כראוי, וא"כ גם כל עבודתו אינה בשלימות כראוי, כי הכל מתנהג כפי ההתחלה [כ"ט]. על כן צריך להתחיל בכל פעם מחדש [ל"א/א], ולבא להצדיק מחדש, בכח התלהבות גדול והתגברות חדש לעבודת השי"ת, כדי שתהיה עבודתו כראוי כפי כח ההתחלה כנ"ל. וכן בכל פעם ופעם צריך לחשוש חששא זו, פן לא התחיל עדיין כראוי, וצריך להתחיל ולבא להצדיק בכל פעם מחדש: הביאור נ"ל כי כשבא לצדיק אוי הצדיק מאיר לו מאורו אבל כלי הקבלה שלו היא כפי השגתו בגדולת הצדיק וכל פעם שבא לצדיק צריך לחשוש שמא עדין לא עמדתי על גדולתו כראוי, וממילא הכלי שהכנתי לקבל ממנו לא היה כראוי. וזה בחי' בונה עולמות ומחריבן, וזה בחי' שאין אדם עומד על דברי תורה אא"כ נכשל בהם, כי על אף הכשלון וחוסר שלימות הכלי שגורם לזה שלא יצליח לקבל כל האור, אבל מהרושם שנשאר בו, נעשה בפעם הבאה כלי יותר חזק וכן הלאה, לכן צריך כל פעם להתחיל מהתחלה, והעיקר שבכל פעם יתעורר להבין שמא לא השיג עדיין גדולת הצדיק שבא אליו כראוי, ולבוא בהתעוררות והתלהבות מחדשת.

אולי גם רומז כאן רבנו שהנסיעה לצדיק כשהיא כל פעם בהתלהבות חדש אזי היא כמו תענית, שכמו שהתענית ע"י שהיא בחי' אחורים היא מדביקה את האחורים שלא תהיה יניקה, הכי נמי הנסיעה לצדיק בכל פעם בהתלהבות חדש מדביק את אחורי הקדושה שלא תהיה יניקה ואזי יורדים החסדים ויכול לדבר לפניו ית'.

וקרוב לזה מצינו בתורה קסו ששבת אצל הצדיק היא כמו תענית, ובחיי מוהר"ן רצו אמר שזה יותר משבע פעמים תענית משבת לשבת.

ולפי מה שביארנו לעיל עפ"י הכתב יד של תורה זו שבסוף הספר, שהתענית היא בחי' יחוד אחור באחור, דהיינו שנעשה עי"ו בחי' אמא דמסככה על בניה, המאפשר יחוד גם בזמן של דין, ע"י האמא ששומרת עליהם, הדברים מאירים עוד יותר, שזה כפי המבואר בככבי אור חכמה ובינה שהצדיק הוא בחי' אמא בינה עילאה, נמצא כשבא לצדיק נעשה בחי' אמא דמסככה על בניה, ואזי יכול תחת כנפי הצדיק להתייחד עימו ית' בדבורים נפלאים, אע"פ שהמצב הכללי שלו הוא ירוד ומלא דינים וקטרוגים.

עד כאן ביאור חברותא לתורה סב

¹² גם בדפ"ר ותולד- היא, ומתולד- הוא.

¹³ בתולד- פ', ובלוה"ת שם- כי

¹⁴ בינה לעיתים דרוש א' לשבת ר"ח אלול, מהר"ל נצח ישראל סוף פרק מג ד"ה והתבאר לך.

¹⁵ עיין חיי מוהר"ן סימן תלו

¹⁶ חיי מוהר"ן – אות תלו אות (א) מכתב הקברים, אָמר, שְׁטוּב שִׁיאָמַר הָאָדָם בְּשַׁעַת הַהִתְבּוּדוֹת בְּשִׁמְתּוֹבּוֹד בְּיָנוּ לְבִין קוֹנוֹ, יאמר הַיּוֹם אָנִי מִתְחִיל לְדַבֵּק בָּךְ. וַיַּעֲשֶׂה בְּכָל פַּעַם הַתְּחִלָּה, כִּי כָל הַהִמְשָׁכוֹת הוֹלְכִין אַחַר הַתְּחִלּוֹת. וְאֶפְלוּ הַמְּחַקְרִים אוֹמְרִים שֶׁהַתְּחִלָּה הִיא כְּמוֹ חֲצִי דָבָר שֶׁל כָּל הַמַּעֲשֶׂה. נִמְצָא מִמֶּה נִפְשָׁךְ יַעֲשֶׂה בְּכָל פַּעַם הַתְּחִלָּה וַיֹּאמֶר כְּנ"ל. כִּי מִמֶּה נִפְשָׁךְ אִם הִיא מִקֶּדֶם טוֹב, עֲכָשׁוּ וַיְהִי טוֹב יוֹתֵר, וְאִם חָס וְשָׁלוֹם מִקֶּדֶם לֹא הִיא טוֹב, בְּיִדְאֵי צְרִיךְ וּמְכַרְח לַעֲשׂוֹת הַתְּחִלָּה חֲדָשָׁה: